

TRONG SỐ NÀY

Chịu trách nhiệm xuất bản

PGS.TS Vũ Hải Quân

Hội đồng biên tập

PGS.TS Vũ Hải Quân
(Chủ tịch)

ThS Nguyễn Văn Hà
(Thường trực)

ThS Trần Tuấn Phương
ThS Dương Thị Kim Anh

TS Nguyễn Anh Tuấn
TS Phạm Tấn Hạ

PGS.TS Lê Vũ Nam

PGS.TS Trần Cao Vinh

PGS.TS Nguyễn Danh Thảo

Tổng biên tập

Nguyễn Văn Hà

Thư ký tòa soạn

Đoàn Thị Minh Châu

Trị sự

Võ Anh Vũ

Trình bày

Đặng Đức Lợi

TIÊU ĐIỂM - SỰ KIỆN

- ĐHQG-HCM và UBND TP.HCM ký kết hợp tác nhiều chương trình quan trọng
- Đẩy mạnh công nghiệp hóa có ý nghĩa sống còn đối với đất nước ta
- Phát triển khoa học và công nghệ phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa
- ĐHQG-HCM đề xuất nhiều giải pháp để TP.HCM thực hiện cơ chế đặc thù
- Luật Thi đua, khen thưởng (sửa đổi) tạo thuận lợi cho 2 ĐHQG hưởng ứng phong trào chung của cả nước

KHOA HỌC - GIÁO DỤC

- Đối mặt với ô nhiễm không khí nghiêm trọng sau đại dịch COVID-19
- TS Nguyễn Minh Nam: Nghiên cứu về ung thư là sự nghiệp cả đời
- Nhiều đổi mới tại Kỳ thi Đánh giá Năng lực 2022
- Tích hợp AI vào mô hình toán học cổ điển để dự báo COVID-19
- Mở ra cánh cửa điều trị HIV/AIDS bằng liệu vaccine duy nhất
- Dấu ấn tiếng Hoa trong “nền ẩm thực đậu tương”

VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

- ĐHQG-HCM phát động cuộc thi sáng tác văn chương cho sinh viên, học sinh toàn quốc
- Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM: Cơ hội lớn để khởi nghiệp văn chương*
- Võ Hồng - phẩm hạnh của văn chương
- Nhẹ và nặng: Về hai lối hát Trịnh Công Sơn*
- Apichatpong và giấc mơ nguyên thủy
- Chúng ta đều là chiến binh
- Mùa hè, phượng đỏ và những hàng rào kẽm gai
- Thơ: Nói với mùa hạ, Thương thầm, Ngày hạ*

NHIP SỐNG TRẺ

- PGS trẻ nhất ĐHQG-HCM và khát khao cống hiến cho quê nhà
- Thủ khoa ĐGNL 2022: Ước mơ xây dựng công ty công nghệ
- Quán quân Thủ lĩnh Sinh viên TP.HCM 2022: Đốc hết lòng cho mỗi lựa chọn
- Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn: Lan tỏa tình yêu thoại kịch sinh viên
- Băng qua Sài Gòn của người nhập cư
- Sinh viên với xu hướng thanh toán không tiền mặt
- Truyện ngắn: Mùa hè đẹp nhất*

UBND TP.HCM và ĐHQG-HCM ký kết hợp tác giai đoạn 2022-2025.

ĐHQG-HCM VÀ UBND TP.HCM KÝ KẾT HỢP TÁC NHIỀU CHƯƠNG TRÌNH QUAN TRỌNG

Lê Chung

Phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao; chuyển đổi số, phát triển kinh tế số; tư vấn, phối hợp nghiên cứu chiến lược, chính sách... là các chương trình, lĩnh vực trọng điểm mà ĐHQG-HCM và UBND TP.HCM ký kết hợp tác trong giai đoạn 2022-2025. Buổi lễ ký kết đã diễn ra trang trọng tại trụ sở UBND TP.HCM vào sáng 2/7.

C hương trình hợp tác giữa UBND TP.HCM và ĐHQG-HCM tập trung vào mục tiêu phát triển và hội nhập kinh tế - xã hội của TP.HCM nói riêng, vùng kinh tế trọng điểm phía Nam nói chung; đồng thời, thực hiện nhiệm vụ trọng tâm của ĐHQG-HCM trong đào tạo, nghiên cứu khoa học và phục vụ cộng đồng.

Đáp ứng yêu cầu của Thành phố

Nội dung ký kết hợp tác giữa hai đơn vị gồm 4 lĩnh vực chính: Đào tạo, bồi dưỡng, phát triển nguồn nhân lực; Nghiên cứu khoa học và phát triển kinh tế - xã hội của TP.HCM; Chuyển đổi

số, phát triển kinh tế số, khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo; và Phát triển hạ tầng Khu Đô thị ĐHQG-HCM.

Theo đó, ĐHQG-HCM sẽ đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, đạt trình độ quốc tế cho TP.HCM, phục vụ lộ trình chuyển đổi số. Nguồn nhân lực này thuộc các lĩnh vực công nghệ thông tin - truyền thông, AI, quản lý đô thị, cơ khí - tự động hóa, quản trị doanh nghiệp, tài chính - ngân hàng, y tế, du lịch.

ĐHQG-HCM cũng tham gia Đề án Đại học chia sẻ theo yêu cầu của UBND TP.HCM nhằm bồi dưỡng kiến thức, năng lực lãnh đạo, quản trị tiên tiến, ngoại ngữ cho đội ngũ cán bộ của TP.HCM.

“ ĐHQG-HCM sẽ đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, đạt trình độ quốc tế cho TP.HCM, phục vụ lộ trình chuyển đổi số. Nguồn nhân lực này thuộc các lĩnh vực công nghệ thông tin - truyền thông, AI, quản lý đô thị, cơ khí - tự động hóa, quản trị doanh nghiệp, tài chính - ngân hàng, y tế, du lịch. ”

Trong lĩnh vực nghiên cứu khoa học và phát triển kinh tế - xã hội của TP.HCM, ĐHQG-HCM sẽ tham gia công tác tư vấn, phối hợp nghiên cứu chiến lược, chính sách, đề xuất mô hình, cơ chế, giải pháp. Các lĩnh vực được tập trung gồm kinh tế - xã hội, khoa học - công nghệ, văn hóa, thể thao. UBND TP.HCM sẽ hỗ trợ và phối hợp ĐHQG-HCM về công tác phục vụ cộng đồng, liên kết hợp tác ĐHQG-HCM - doanh nghiệp - địa phương.

Xây dựng nhiều trung tâm tại ĐHQG-HCM

Một điểm mới trong chương trình hợp tác lần này là nội dung về chuyển đổi số, phát triển kinh tế số, khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo. Thành phố sẽ đầu tư xây dựng trung tâm nghiên cứu và chuyển giao công nghệ, trung tâm dữ liệu, khu công nghệ phần mềm, khu dịch vụ sinh viên, khu thể thao phức hợp trong khuôn viên quy hoạch của ĐHQG-HCM.

Các phòng thí nghiệm liên kết của Viện Công nghệ tiên tiến và đổi mới sáng tạo sẽ hình thành tại ĐHQG-HCM để triển khai nghiên cứu phục vụ các ngành công nghiệp trọng điểm của TP.HCM.

Đặc biệt, UBND TP.HCM sẽ thúc đẩy việc phát triển các hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trong ĐHQG-HCM, cụ thể là lĩnh vực AI và công nghệ tài chính (fintech).

Nội dung ký kết giữa hai đơn vị cũng nhấn mạnh UBND TP.HCM sẽ hỗ trợ Khu Đô thị ĐHQG-HCM thông qua kêu gọi đầu tư cho các dự án phát triển hạ tầng và dịch vụ. Thành phố sẽ phối hợp trong công tác bồi thường, giải phóng mặt bằng, thu hồi đất thuộc Khu quy hoạch ĐHQG-HCM, hướng dẫn sử dụng kinh phí để duy tu, vận hành hạ tầng giao thông, kỹ thuật tại khuôn viên ĐHQG-HCM theo quy định của pháp luật.

Phát biểu tại buổi lễ, Chủ tịch UBND TP.HCM Phan Văn Mãi đánh giá cao nỗ lực của ĐHQG-HCM cùng các sở, ban ngành TP.HCM trong quá trình triển khai chương trình hợp tác giai đoạn 2018-2021.

Chủ tịch UBND TP.HCM cam kết sẽ chủ động, tích cực triển khai các nội dung trong chương trình hợp tác giữa hai bên. Ngay sau khi ký kết, hai bên sẽ khẩn trương lựa chọn các nội dung ưu tiên nhằm triển khai có trọng tâm, trọng điểm, khắc phục hạn chế của chương trình hợp tác 2018-2021.

"Sau buổi hôm nay phải thành lập ngay tổ công tác chung từ 5-7 người và giao Sở Khoa học và Công nghệ chủ trì. Ngay trong tháng 7, Sở Khoa học và Công nghệ phải trình bản kế hoạch chi tiết để thực hiện các nội dung ký kết. Trong từng quý, hai bên sẽ họp đánh giá tiến độ, hiệu quả thực hiện và kịp thời tháo gỡ những khó khăn" - Chủ tịch UBND Phan Văn Mãi nhấn mạnh.

PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, cho biết ĐHQG-HCM rất trân trọng quyết tâm lớn của lãnh đạo thành phố, thể hiện qua việc nhanh chóng thúc đẩy hoạt động ký kết hợp tác với ĐHQG-HCM ■

Từ trái sang: Giám đốc ĐHQG-HCM Vũ Hải Quân, Giám đốc Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh Nguyễn Xuân Thắng, Trưởng ban Kinh tế Trung ương Trần Tuấn Anh và Bí thư Thành ủy TP.HCM Nguyễn Văn Nên chủ trì tại hội thảo.

ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA CÓ Ý NGHĨA SỐNG CÒN ĐỐI VỚI ĐẤT NƯỚC TA

Phan Anh - Lê Vi Nam

PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, đã đưa ra vấn đề này tại Hội thảo khoa học quốc gia "Chủ trương và chính sách công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045" do Ban Kinh tế Trung ương phối hợp Thành ủy TP.HCM và ĐHQG-HCM tổ chức tại Hội trường Thành ủy TP.HCM vào sáng 28/7.

Tại hội thảo, nhiều lãnh đạo, chuyên gia cấp cao đều cho rằng khoa học công nghệ (KH-CN), đổi mới sáng tạo và nguồn nhân lực chất lượng cao là những những yếu tố đột phá để Việt Nam thực hiện mô hình công nghiệp hóa, hiện đại hóa (CNH, HĐH) trong giai đoạn tới.

Phải dựa trên nền tảng KH-CN

Phát biểu khai mạc hội thảo, Bí thư Thành ủy TP.HCM Nguyễn Văn Nên, cho biết, trong hơn 35 năm lãnh đạo công cuộc đổi mới đất

nước, Đảng ta luôn xác định nhiệm vụ CNH, HĐH là động lực và là nhiệm vụ then chốt của quá trình phát triển kinh tế - xã hội. Đây là chìa khóa phát triển đất nước theo hướng hiện đại và rút ngắn khoảng cách với các quốc gia.

Ông Nguyễn Văn Nên cũng lưu ý, ngay từ những năm đầu đổi mới, TP.HCM đã chuẩn bị cơ sở vật chất, kỹ thuật để đầu tư phát triển các ngành công nghiệp, dịch vụ then chốt với hệ thống các khu chế xuất, khu công nghiệp, khu công nghệ cao và mạng lưới hạ tầng thương mại, dịch vụ hiện đại. Chính sự chuẩn bị này đã

đưa TP.HCM trở thành trung tâm kinh tế, văn hóa, giáo dục đào tạo, khoa học công nghệ của cả nước.

Tuy nhiên, Bí thư Thành ủy TP.HCM nhận xét, trong bối cảnh hiện nay, TP.HCM đang đứng trước nhiều khó khăn, thách thức lớn về đổi mới mô hình tăng trưởng, phát triển kinh tế - xã hội gắn với phát triển đô thị, trên nền tảng KHCN, đổi mới sáng tạo. Điều này đặt ra các vấn đề liên quan năng lực cạnh tranh của Thành phố với các trung tâm kinh tế lớn ở khu vực và trên thế giới.

"Thông qua hội thảo này, TP.HCM sẽ có cơ hội tiếp thu thêm những thông tin thiết thực, giúp Thành phố có cơ sở lý luận, thực tiễn để đề ra các chủ trương, giải pháp nhằm xây dựng TP.HCM trở thành đô thị thông minh đổi mới sáng tạo, có tiềm lực KHCN vững mạnh và đưa các sản phẩm công nghiệp, dịch vụ trọng yếu tham gia chuỗi giá trị toàn cầu" - Bí thư Thành ủy TP.HCM nhấn mạnh.

Theo PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, chúng ta cần thẳng thắn nhìn

nhận quá trình CNH, HĐH đất nước trong thời gian vừa qua còn chậm, nhiều mục tiêu, chỉ tiêu chưa đạt được. Tại Đại hội XII, Đảng đã nhận định: "Nhiều chỉ tiêu, tiêu chí trong mục tiêu phấn đấu để đến năm 2020 nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại không đạt được" và "việc tạo nền tảng để cơ bản trở thành một nước công nghiệp theo hướng hiện đại không đạt được mục tiêu đề ra".

Ông Quân cũng cho biết, việc bổ sung "CNH, HĐH" vào mục tiêu tổng quát trong Văn kiện Đại hội XIII của Đảng đã cho thấy bối cảnh toàn cầu hóa, các vấn đề địa chính trị, cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ 4 đang diễn ra mạnh mẽ, cạnh tranh quốc tế gay gắt. Yêu cầu đẩy mạnh CNH, HĐH nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả, năng lực cạnh tranh đặt ra cấp thiết, có ý nghĩa sống còn đối với đất nước ta.

"Điểm mới trong nhận thức của Đảng là xác định CNH, HĐH phải dựa trên nền tảng KH&CN, đổi mới sáng tạo, tận dụng cơ hội của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4 để có sự bứt phá, vượt lên trong một số ngành, lĩnh vực" - Giám đốc ĐHQG-HCM đánh giá.

Ông Quân cho rằng nội hàm của khái niệm CNH, HĐH cần được thảo luận sâu rộng hơn trong giai đoạn mới. Theo đó, nội dung cốt lõi của mô hình CNH, HĐH cần xem xét đến các công nghệ của Cách mạng công nghệ lần thứ 4, đưa KHCN và đổi mới sáng tạo thực sự trở thành động lực chính để phát triển kinh tế nhanh, bền vững và bao trùm. Đồng thời nâng cao năng lực tự chủ của nền kinh tế, đặc biệt là tự chủ công nghệ và sản xuất và đầu tư phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao; thu hút, trọng dụng nhân tài, chuyên gia trong và ngoài nước.

Cần đảm bảo năng lực tự chủ sản xuất

Phát biểu định hướng và chỉ đạo tại hội thảo, GS.TS Nguyễn Xuân Thắng - Giám đốc Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương, cho hay so với thành tựu của các nước đi trước đã công nghiệp hóa thành công như Nhật Bản, Hàn Quốc thì những thành quả mà Việt Nam thu được còn thấp. Quá trình CNH, HĐH còn chưa được phân bổ đồng đều giữa các nhóm người và các khu vực.

Lý giải vấn đề này, GS.TS Nguyễn Xuân Thắng cho rằng trong nhiều năm qua, quá trình CNH vẫn dựa vào khai thác tài nguyên, các

PGS.TS Vũ Hải Quân phát biểu đề dẫn tại hội thảo.

“ Điểm mới trong nhận thức của Đảng là xác định CNH, HĐH phải dựa trên nền tảng KH&CN, đổi mới sáng tạo, tận dụng cơ hội của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4 để có sự bứt phá, vượt lên trong một số ngành, lĩnh vực.

PGS.TS Vũ Hải Quân -
Giám đốc ĐHQG-HCM

“ Thông qua hội thảo này, TP.HCM sẽ có cơ hội tiếp thu thêm những thông tin thiết thực, giúp Thành phố có cơ sở lý luận, thực tiễn để đề ra các chủ trương, giải pháp nhằm xây dựng TP.HCM trở thành đô thị thông minh đổi mới sáng tạo, có tiềm lực KHCN vững mạnh và đưa các sản phẩm công nghiệp, dịch vụ trọng yếu tham gia chuỗi giá trị toàn cầu.

Nguyễn Văn Nên -
Bí thư Thành ủy TP.HCM

ngành sử dụng nhiều vốn và lao động không có kỹ năng. Phần lớn sản xuất công nghiệp là hoạt động gia công lắp ráp, sử dụng chủ yếu là máy móc, thiết bị và nguyên liệu nhập khẩu. Nhiều hệ lụy, tác động tiêu cực về môi trường đã diễn ra. Quy mô và năng lực công nghiệp quốc gia trên thực tế vẫn còn nhỏ và yếu.

"Nếu tiếp tục duy trì hiện trạng này, Việt Nam sẽ không tránh khỏi nguy cơ rơi vào bẫy gia công lắp ráp và vướng vào những nấc thang thấp của chuỗi giá trị toàn cầu" - Giám đốc Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh cảnh báo.

Theo Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương, quan điểm và định hướng CNH, HĐH của Việt Nam tuy đã trải qua nhiều thời kỳ phát triển song vẫn đang tiếp tục được bổ sung, hoàn thiện.

“ Chiến lược phát triển nguồn nhân lực cần đặt trọng tâm vào phát triển khả năng sáng tạo, tư duy phản biện, năng lực tự giải quyết vấn đề, hình thành kỹ năng số, làm việc nhóm, học tập liên tục thông qua Internet.

GS.TS Nguyễn Xuân Thắng -
Giám đốc Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương

Trưởng ban Kinh tế Trung ương Trần Tuấn Anh phát biểu chỉ đạo tại hội thảo.

"Để vượt qua bẫy gia công lắp ráp, các khu vực doanh nghiệp trong nước không chỉ chú trọng chế tạo linh kiện, mà phải nắm bắt cơ hội phát triển các dịch vụ tích hợp vào các sản phẩm cũng như các dịch vụ khác. Đồng thời, chiến lược phát triển nguồn nhân lực cần đặt trọng tâm vào phát triển khả năng sáng tạo, tư duy phản biện, năng lực tự giải quyết vấn đề, hình thành kỹ năng số, làm việc nhóm, học tập liên tục thông qua Internet" - GS.TS Nguyễn Xuân Thắng nhận định.

Trưởng ban Kinh tế Trung ương Trần Tuấn Anh cho rằng, việc xây dựng và hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách, nhất là một số cơ chế chính sách đặc thù, vượt trội để tạo điều kiện thúc đẩy một số ngành, lĩnh vực trong KHCN, đổi mới sáng tạo, chuyển giao công nghệ là cần thiết. Đây là một trong những cơ sở trọng yếu góp phần thực hiện mô hình CNH, HĐH trong giai đoạn tới.

"Cần phải chuyển đổi tư duy phát triển, giảm dần sự phụ thuộc vào nguồn lực bên ngoài sang chủ động phát triển nội lực, đẩy mạnh sáng tạo, vươn lên làm chủ công nghệ, hình thành năng lực sản xuất mới có tính tự chủ" - Trưởng ban Kinh tế Trung ương nhấn mạnh.

Theo ông Trần Tuấn Anh, Việt Nam cần ưu tiên phát triển doanh nghiệp công nghiệp trong nước lớn mạnh, đổi mới thu hút FDI theo hướng có chọn lọc, chất lượng cao và bảo đảm yêu cầu về liên kết với doanh nghiệp trong nước. Trong tiến trình đó, khoa học công nghệ và đổi mới sáng tạo có vai trò là nền tảng, động lực quan trọng hàng đầu; nguồn nhân lực chất lượng cao là những những nhân tố đột phá chiến lược.

Hội thảo đã thu hút 300 đại biểu các cấp với hơn 70 tham luận đề xuất, kiến nghị về cơ chế, chính sách hiệu quả để thực hiện mô hình CNH, HĐH đất nước giai đoạn mới ■

PHÁT TRIỂN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ PHỤC VỤ SỰ NGHIỆP CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA

Bảo Khánh - Hoàng Huy - Xuân An

Ngày 3/6, tại Hội trường Trần Chí Đáo, ĐHQG-HCM đã chủ trì, phối hợp với Ban Tuyên giáo Trung ương, Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) và Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam tổ chức Hội thảo khoa học "Phát triển KH&CN phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế".

Toàn cảnh hội thảo.
Ảnh: Thiện Thông

Tham dự hội thảo có Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng ban Tuyên giáo Trung ương Nguyễn Trọng Nghĩa; Ủy viên Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt; Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Đảng ủy, Giám đốc ĐHQG-HCM Vũ Hải Quân; lãnh đạo các ban, bộ, ngành trung ương và địa phương, nhà quản lý, nhà khoa học, chuyên gia và doanh nghiệp.

KH&CN là quốc sách hàng đầu

Phát biểu tại hội thảo, ông Nguyễn Trọng Nghĩa cho biết KH&CN có vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước. Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước luôn xác định KH&CN là quốc sách hàng đầu, là động lực then chốt để phát triển lực lượng sản xuất hiện đại, đổi mới mô hình tăng trưởng,

nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh của nền kinh tế.

Theo Trưởng ban Tuyên giáo Trung ương, đánh giá tại Báo cáo sơ kết 5 năm thực hiện Nghị quyết số 20 NQ/TW cho thấy, công tác phát triển KH&CN đã đạt được nhiều kết quả tích cực: Tiềm lực KH&CN quốc gia được tăng cường; đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp sáng tạo được thúc đẩy, lan tỏa trong xã hội; thị trường KH&CN bước đầu phát triển; hợp tác quốc tế có nhiều chuyển biến tích cực, góp phần hỗ trợ nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ và đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao. KH&CN đã đóng góp quan trọng cho sự tăng trưởng và sức cạnh tranh của nền kinh tế, bảo đảm quốc phòng, an ninh, phòng chống thiên tai, bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu và phát triển bền vững.

Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng ban Tuyên giáo Trung ương Nguyễn Trọng Nghĩa phát biểu chỉ đạo. Ảnh: **Thiện Thông**

Tuy nhiên, so với mục tiêu của Nghị quyết số 20-NQ/TW, kết quả đạt được còn hạn chế, hiệu quả nghiên cứu KH&CN và ứng dụng kết quả nghiên cứu chưa cao.

Trưởng ban Tuyên giáo Trung ương đề nghị các đại biểu bám sát vào mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp của Nghị quyết số 20-NQ/TW và Kết luận số 50-KL/TW và việc triển khai Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 13 của Đảng, đồng thời tập trung thảo luận 4 nội dung cụ thể: (1) Giải pháp để nâng cao năng lực nghiên cứu, ứng dụng của các viện nghiên cứu, trường đại học; hiệu quả ứng dụng các kết quả nghiên cứu KH&CN; đẩy mạnh nghiên cứu khoa học cơ bản trong khoa học tự nhiên, khoa học xã hội và nhân văn, khoa học liên ngành đạt trình độ tiên tiến của thế giới; (2) Phát huy vai trò của các tập thể khoa học mạnh, các chuyên gia đầu ngành có khả năng dẫn dắt các hướng nghiên cứu mới; chủ trì triển khai các nhiệm vụ quốc gia ở trình độ quốc tế; (3) Đề xuất giải pháp để thực hiện hiệu quả hoạt động của các tổ chức KH&CN công lập; xác định trọng tâm, trọng điểm để phát triển KH, CN và đổi mới sáng tạo trong tình hình mới; (4) Tăng cường mối liên kết giữa trường đại học và doanh nghiệp để định hướng nghiên cứu có tính ứng dụng, thực tiễn, tạo ra các sản phẩm có giá trị cạnh tranh cao trong và ngoài nước.

Để góp phần thực hiện có hiệu quả việc tổng kết 10 năm thực hiện Nghị quyết số 20-NQ/TW, đồng chí Nguyễn Trọng Nghĩa đề nghị, sau hội thảo, ĐHQG-HCM tiếp tục phối hợp với Bộ KH&CN, Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam và các cơ quan liên quan chất lọc kết quả nghiên cứu, tham mưu, đề xuất với

Đảng và Nhà nước các nhiệm vụ cụ thể, giải pháp phù hợp để phát triển KH, CN và đổi mới sáng tạo cho giai đoạn 2021-2030, định hướng đến năm 2045.

Phát biểu tại Hội thảo, Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt nhấn mạnh: Trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước, đặc biệt từ khi tiến hành công cuộc đổi mới toàn diện, Đảng đã sớm có các định hướng và chỉ đạo về vị trí, vai trò của KH&CN đối với phát triển kinh tế - xã hội; đồng thời, luôn coi trọng và tạo điều kiện thuận lợi để KH&CN phát triển. Quan điểm coi KH&CN là quốc sách hàng đầu là nền tảng và động lực của công nghiệp hóa, hiện đại hóa được khẳng định và quán triệt trong nhiều văn kiện quan trọng của Đảng.

Ông Huỳnh Thành Đạt cho rằng, việc tổng kết, đánh giá toàn diện Nghị quyết 20 nhằm chỉ rõ những kết quả đạt được, hạn chế còn tồn tại, nguyên nhân của hạn chế và bài học kinh nghiệm. Đó là những cơ sở thực tiễn quan trọng để định hướng phát triển KH, CN và đổi mới sáng tạo cho giai đoạn đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045.

"Bộ KH&CN trân trọng lắng nghe, tiếp thu những ý kiến trao đổi, thảo luận của quý vị đại biểu để đánh giá được toàn diện, đầy đủ tình hình triển khai và kết quả thực hiện Nghị quyết 20 ở các bộ, ban ngành trung ương, địa phương, viện nghiên cứu, trường đại học, hiệp hội, doanh nghiệp. Đồng thời, những ý kiến trao đổi, thảo luận sẽ là những gợi ý quan trọng để ngành KH&CN nghiên cứu, tham mưu cho các cấp có thẩm quyền xây dựng, hoàn thiện các cơ chế, chính sách thúc đẩy phát triển KH, CN và đổi mới sáng tạo trong giai đoạn mới" - Bộ trưởng Huỳnh Thành Đạt nói.

3 vấn đề cần giải quyết đồng bộ

Phát biểu tại hội thảo, PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, đã phân tích những bất cập trong đào tạo, nghiên cứu khoa học và cho rằng, muốn đẩy mạnh hoạt động này, cần phải giải quyết đồng bộ nhiều vấn đề, từ nhận thức, thực thi tự chủ đại học, tự chủ trong nghiên cứu khoa học đến chính sách tuyển dụng, đãi ngộ và sử dụng nhân tài.

Giám đốc ĐHQG-HCM Vũ Hải Quân chia sẻ: Điều mà ĐHQG-HCM trăn trở từ thực tiễn hoạt động trong thời gian vừa qua là việc triển khai thực hiện một cách có hiệu quả chủ trương

Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Đảng ủy, Giám đốc ĐHQG-HCM Vũ Hải Quân phát biểu tại hội thảo. Ảnh: Thiên Thông

“ Chúng tôi cho rằng trong thời gian tới, nên quan tâm đến đầu tư cho con người nhiều hơn thay vì chỉ ưu tiên đầu tư hạ tầng máy móc thiết bị; có cơ chế đột phá về đặt hàng nghiên cứu khoa học; có cơ chế phối hợp thực hiện các công trình nghiên cứu lưỡng dụng: vừa đảm bảo an ninh quốc phòng vừa thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội.

PGS.TS Vũ Hải Quân

quyết sách lớn của Đảng về đào tạo, KH, CN. Ông đã chỉ ra những bất cập trong đào tạo và nghiên cứu khoa học trong ngành nông nghiệp để ví dụ và cho biết có nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan để dẫn đến những tồn tại đó.

Thứ nhất là sự nhận thức và thực thi về tự chủ đại học. Ông đặt câu hỏi: "Liệu có phải tự chủ đại học là phải tự chủ về tài chính và không nhận ngân sách chi thường xuyên từ trung ương hay không? Kể cả khi trường đại học đã tự chủ thì có thực sự được quyền tự chủ hay chưa? Đã được thu mức học phí tính đúng, tính đủ chưa? Quy định về khối ngành, mã ngành đào tạo và việc mở mới các ngành đào tạo có còn phù hợp hay không? Cách tính chỉ tiêu người học dựa trên số

lượng giảng viên, theo mét vuông đất, diện tích xây dựng liệu có còn phù hợp trong bối cảnh chuyển đổi số hay không?".

Thứ hai là tự chủ trong các hoạt động nghiên cứu khoa học. PGS.TS Vũ Hải Quân tiếp tục đặt vấn đề: "Quy trình cấp kinh phí, thực hiện và nghiệm thu đề tài khoa học như hiện nay có còn phù hợp hay không? Liệu có thể có cơ chế khoán, cơ chế đặt hàng cho các đại học, cho các thầy cô thực hiện các công trình nghiên cứu khoa học được không?".

Và thứ 3 là chính sách tuyển dụng, đãi ngộ và sử dụng đội ngũ nhân tài, đặc biệt là trí thức trẻ.

Giám đốc ĐHQG-HCM cho rằng đây là 3 vấn đề quan trọng cần được giải quyết đồng bộ để các đại học phát huy hết vai trò của mình trong việc đào tạo nhân lực chất lượng cao và thực hiện các công trình nghiên cứu đóng góp cho sự phát triển của đất nước.

Ông đề xuất: "Chúng tôi cho rằng trong thời gian tới, nên quan tâm đến đầu tư cho con người nhiều hơn thay vì chỉ ưu tiên đầu tư hạ tầng máy móc thiết bị; có cơ chế đột phá về đặt hàng nghiên cứu khoa học; có cơ chế phối hợp thực hiện các công trình nghiên cứu lưỡng dụng: vừa đảm bảo an ninh quốc phòng vừa thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội".

Tiếp tục hoàn thiện thể chế và chính sách

Trong khuôn khổ hội thảo đã diễn ra buổi tọa đàm với chủ đề "Chính sách, Kinh tế, Xã hội". TS Vũ Thị Mai Oanh - Liên hiệp các hội Khoa học và Kỹ thuật TP.HCM, đã có những phát biểu thiết thực nhằm phát triển tiềm lực KH, CN nước nhà.

TS Mai Oanh cho biết, để thực hiện mục tiêu mà Nghị quyết số 20-NQ/TW đề ra, Chính phủ đã triển khai nhiều dự án, chương trình nhằm tạo điều kiện để phát triển KH&CN. Nếu 10 năm trước đây, kinh phí hoạt động KH, CN chủ yếu dựa vào ngân sách nhà nước (chiếm khoảng 70 - 80% tổng vốn đầu tư), thì nay đầu tư từ ngân sách nhà nước và từ doanh nghiệp đã tương đối cân bằng, với tỷ lệ tương ứng là 52% và 48%.

Tuy nhiên, theo TS Oanh, Việt Nam hiện vẫn tồn đọng nhiều điểm nghẽn về các thủ tục pháp lý, công nghệ còn lạc hậu, sức ì của nếp nghĩ truyền thống gây cản trở không ít đến quá trình tăng trưởng của KH&CN. Còn rất nhiều doanh nghiệp chần chừ trong việc ứng dụng công nghệ mới vào sản xuất và quản trị doanh nghiệp, có 80-

TS Vũ Thị Mai Oanh phát biểu tại tọa đàm. Ảnh: Xuân An

“ Điểm đột phá nhất hiện nay là cần xây dựng hệ thống luật pháp trên cơ sở tiếp cận liên ngành, toàn diện, bao trùm chứ không theo từng lĩnh vực như trước đây nữa. ”

TS Vũ Thị Mai Oanh

90% máy móc sử dụng trong các doanh nghiệp là nhập khẩu và gần 80% trong số đó là những công nghệ cũ từ thập niên 1980-1990.

TS Oanh nhấn mạnh: "Điểm đột phá nhất

hiện nay là cần xây dựng hệ thống luật pháp trên cơ sở tiếp cận liên ngành, toàn diện, bao trùm chứ không theo từng lĩnh vực như trước đây nữa". Hoàn thiện thể chế được xem là giải pháp ưu tiên để phát triển KH&CN. Tuy nhiên, cũng cần triệt để đổi mới tư duy trong việc xây dựng cơ chế, chính sách cho các hoạt động phát triển KH, CN.

"Hệ thống pháp luật của chúng ta cần phải góp phần thúc đẩy các startup ra đời và sống được để tạo điểm nhấn cho sự phát triển. Một startup có thể là cá nhân, tổ chức đơn vị, tập thể nhóm, là những người đưa ra ý tưởng, thực hiện hay giải mã các quy trình sản xuất, quy trình công nghệ. Người ta không biết phải sử dụng nền tảng số nào để vận hành công ty của mình. Cho nên cần có những đơn vị hỗ trợ như các cơ quan, trường học, các thầy cô và nguồn cung cấp nguyên liệu cho sản phẩm, cung cấp nhân lực cho hoạt động sáng tạo." - TS Oanh giải thích thêm.

Tại hội thảo, hơn 200 đại biểu đã tham gia phiên toàn thể với các báo cáo chính: Báo cáo tình hình 10 năm thực hiện Nghị quyết số 20-NQ/TW về phát triển KH&CN của ĐHQG-HCM; Vai trò của đội ngũ trí thức trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa của Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam; Một số vấn đề trọng tâm trong định hướng phát triển KH, CN và đổi mới sáng tạo đến năm 2030. Ngoài ra còn có hai tọa đàm về KH, CN và đổi mới sáng tạo; và về chính sách, kinh tế, xã hội ■

Tọa đàm Khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo. Ảnh: Thiện Thông

Toàn cảnh tọa đàm.

ĐHQG-HCM ĐỀ XUẤT NHIỀU GIẢI PHÁP ĐỂ TP.HCM THỰC HIỆN CƠ CHẾ ĐẶC THÙ

Lê Hoài

Cần phải thay đổi các chính sách về thu hút nhân tài, hỗ trợ người lao động nhập cư, khai thác và sử dụng tài sản công để tạo điều kiện khơi thông nguồn lực phát triển TP.HCM trong giai đoạn mới. Đó là những đề xuất mà PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, đã nêu ra tại tọa đàm "Đề xuất và kiến nghị một số vấn đề triển khai Nghị quyết số 54/2017/QH14".

Tọa đàm do ĐHQG-HCM tổ chức chiều 13/7, tại Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM. Ông Lê Trương Hải Hiếu - Trưởng ban Kinh tế - Ngân sách HĐND TP.HCM, và ông Nguyễn Kỳ Phùng - Phó Chủ tịch UBND TP Thủ Đức, đã đến dự.

Thu hút nhân tài: Chỉ giải quyết phần ngọn?

PGS.TS Vũ Hải Quân cho biết, cơ chế đặc thù được đặt ra trong bối cảnh tốc độ hoàn thiện thể chế về xây dựng mới, sửa đổi, bổ sung các bộ luật, các quy định còn chậm hơn yêu cầu phát triển thực tiễn của TP.HCM. Các yêu cầu này cũng xét đến bối cảnh địa chính trị, dịch bệnh, công nghệ số đang ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển kinh tế - xã hội.

Theo đó, cơ chế đặc thù này sẽ là hành lang pháp lý đủ mạnh, đủ linh hoạt để giải phóng tất cả nguồn lực, phục vụ cho sự phát triển nhanh, bền vững của TP.HCM.

Giám đốc ĐHQG-HCM cho rằng có 4 vấn đề liên quan cơ chế đặc thù của TP.HCM mà

Nghị quyết mới thay thế Nghị quyết 54 do Quốc hội ban hành trước đó cần được xem xét thấu đáo. Đó là cơ chế chính sách thu hút nhân tài, đặt hàng đào tạo nhân lực, cơ chế chính sách đặc thù cho lao động nhập cư và khai thác, sử dụng tài sản công.

Bàn về cơ chế chính sách thu hút nhân tài, PGS.TS Vũ Hải Quân đánh giá hiện nay chính sách này của TP.HCM chưa được như mong muốn, đặc biệt trong các lĩnh vực y tế, giáo dục, và khoa học - công nghệ. Cụ thể, trong 5 năm thí điểm chính sách này, đã có 14/19 nhà khoa học làm việc tại TP.HCM đã rời đi, và 3 năm qua các đơn vị chưa tuyển được chuyên gia nào. Riêng lĩnh vực y tế, gần đây có hiện tượng một số chuyên gia giỏi chuyển sang khu vực tư và có thể làm giảm cơ hội tiếp cận y tế của một bộ phận gia đình có thu nhập thấp, nhất là đối với lao động nhập cư.

"Vấn đề đặt ra là cơ chế chính sách thu hút người tài như hiện nay đã đi vào thực tiễn và phát huy hiệu quả chưa? Việc trả lương cao so với mặt bằng chung để thu hút người tài có phải là cách giải quyết vấn đề từ gốc hay mới chỉ là phần

PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, phát biểu tại tọa đàm.

ngọn? Người tài, chuyên gia có học hàm giáo sư, phó giáo sư được hưởng lương bậc 2 (hệ số 9,4), mỗi tháng nhận 14 triệu đồng. Các trường hợp còn lại nhận hơn 13 triệu đồng mỗi tháng có thực sự thu hút được không? Nhìn qua Singapore, có vẻ như họ làm từ gốc - thu hút và cấp học bổng cho học sinh, sinh viên giỏi từ Việt Nam qua học, khi tốt nghiệp những người này phải có nghĩa vụ làm việc cho Singapore" - Ông Quân phân tích.

Vấn còn theo cơ chế bao cấp

Nói về cơ chế đặt hàng đào tạo nhân lực, PGS.TS Vũ Hải Quân nhận định TP.HCM đang tái cấu trúc nền kinh tế theo định hướng phát triển kinh tế tri thức, kinh tế số và cần nguồn nhân lực chất lượng cao. TP.HCM cũng đang tích cực tiến hành cải cách hành chính, dịch vụ công theo hướng của một thành phố thông minh.

Để thực hiện mục tiêu này, ông Quân cho rằng phải cần đến đội ngũ cán bộ được đào tạo ngang tầm nhiệm vụ. Tuy nhiên, vẫn chưa có cơ chế để TP.HCM đặt hàng trực tiếp các trường đại học đào tạo nguồn nhân lực chất lượng, phục vụ các chiến lược phát triển của Thành phố.

Giám đốc ĐHQG-HCM nhấn mạnh: "Chúng ta đã có kinh tế thị trường định hướng XHCN nhưng lại chưa có giáo dục định hướng thị trường. Theo đó, Thành phố đóng góp ngân sách về Trung ương và Trung ương điều tiết lại ngân sách cho các đại học. Đây còn là cách làm theo cơ chế bao cấp, theo mô hình kinh tế kế hoạch từ trước khi Đổi mới".

Dẫn chứng từ nền giáo dục Trung Quốc, PGS.TS Vũ Hải Quân cho biết, trong khi một

số trường đại học trực thuộc các bộ, ngành tọa lạc tại TP.HCM chịu sự quản lý và điều phối của các bộ ngành này, Trung Quốc đã tiến hành tái cấu trúc hệ thống giáo dục đại học chỉ còn 2 cấp Bộ GD&ĐT và địa phương. Các trường đại học tọa lạc tại địa phương sẽ nhận một phần ngân sách của trung ương và địa phương để thực hiện chiến lược phát triển địa phương.

Về cơ chế chính sách đặc thù cho lao động nhập cư, ông Quân nhận định đây là lực lượng lao động đóng góp quan trọng cho sự phát triển kinh tế của TP.HCM. Theo đó, cần giải quyết tốt vấn đề nhà ở, trường học, y tế cho người lao động nhập cư, đôi khi vượt khỏi các quy định hiện hành, chẳng hạn cách tính biên chế, hệ thống trường học, bệnh viện.

Giám đốc ĐHQG-HCM cho biết, vấn đề cuối cùng để thực hiện cơ chế đặc thù cho Thành phố là việc khai thác, sử dụng tài sản công. Và thực tiễn này có thể nhìn thấy từ ĐHQG-HCM.

Ông phân tích: "ĐHQG-HCM là đơn vị sự nghiệp công lập, đang thực hiện tự chủ đại học, do vậy ngân sách chi thường xuyên ngày càng giảm. ĐHQG-HCM có quỹ đất trong cả nội thành (3 trường thành viên) và ngoại thành. Tuy nhiên, hiện nay cơ chế cho phép đồng khai thác, sử dụng đất đai, tài sản công chưa rõ ràng nên chưa tiến hành được. Việc khai thác hiệu quả dịch vụ, tài sản công sẽ góp phần đa dạng hóa nguồn thu của ĐHQG-HCM và TP.HCM".

Tọa đàm còn lắng nghe các tham luận "Những vấn đề đặt ra trong việc đánh giá Nghị quyết số 54/2017/QH14 của Quốc hội về thí điểm cơ chế, chính sách đặc thù phát triển TP.HCM" của GS.TS Nguyễn Thị Cảnh - Trường ĐH Kinh tế - Luật và "Đề xuất các nhóm chính sách cho một nghị quyết mới phát triển bền vững TP.HCM - Nhìn từ kinh nghiệm các mô hình 'khu kinh tế đặc biệt' trên thế giới" của TS Trương Minh Huy Vũ - Giám đốc Khu Công nghệ Phần mềm ĐHQG-HCM.

Lãnh đạo các trường thành viên, chuyên gia, nhà khoa học đầu ngành của ĐHQG-HCM đã có nhiều thảo luận sôi nổi về cơ chế đặc thù của TP.HCM tại tọa đàm. PGS.TS Vũ Hải Quân cho biết, các kiến nghị này sẽ được ĐHQG-HCM tổng hợp để góp phần giúp TP.HCM đề xuất với Quốc hội, Chính phủ nhằm tháo gỡ những khó khăn, bất cập trong việc thực hiện cơ chế đặc thù của Thành phố ■

LUẬT THI ĐUA, KHEN THƯỞNG (SỬA ĐỔI) TẠO THUẬN LỢI CHO 2 ĐHQG HƯỞNG ỨNG PHONG TRÀO CHUNG CỦA CẢ NƯỚC

Khánh Lâm thực hiện

Ngày 15/6/2022, Quốc Hội thông qua Luật Thi đua, khen thưởng (sửa đổi). Luật này tác động như thế nào đến hai Đại học Quốc gia? Quyền và nghĩa vụ của ĐHQG-HCM cũng như quy trình, thủ tục cho mảng công tác này sẽ thay đổi như thế nào so với trước đây? *Bản tin ĐHQG-HCM* đã có cuộc trò chuyện với ThS Lâm Tường Thoại - Trưởng ban Thi đua - Khen thưởng ĐHQG-HCM để hiểu rõ hơn về vấn đề này, cũng như công tác thi đua khen thưởng (TĐKT) của ĐHQG-HCM trong thời gian tới.

ThS Lâm Tường Thoại - Trưởng ban Thi đua - Khen thưởng ĐHQG-HCM. Ảnh: Đoàn Châu

** Thưa ThS Lâm Tường Thoại, ông đánh giá như thế nào về công tác TĐKT của ĐHQG-HCM thời gian qua? Và ông có thể điểm qua một vài thành tích TĐKT nổi bật của ĐHQG-HCM cũng như của các giảng viên, nhà khoa học, sinh viên ĐHQG-HCM?*

- Công tác TĐKT tại ĐHQG-HCM từ nhiều năm qua được triển khai thực hiện ngày càng đi vào chiều sâu, thúc đẩy được tinh thần thi đua của CBVC-NLĐ, phù hợp với các quy định của Nhà nước, của ĐHQG-HCM.

Đặc biệt từ khi bộ phận TĐKT của ĐHQG-

HCM được tách thành một Ban chức năng độc lập vào tháng 12/2015, công tác TĐKT có nhiều cải tiến, thay đổi tập trung vào các vấn đề: (1) củng cố, ổn định hệ thống TĐKT trong toàn ĐHQG-HCM. (2) Cập nhật, bổ sung văn bản quản lý nội bộ về công tác TĐKT. (3) Nâng cao chất lượng đội ngũ làm công tác TĐKT thông qua các hoạt động hội thảo, tập huấn, bồi dưỡng kiến thức chuyên môn, nghiệp vụ. (4) Đẩy mạnh sáng kiến, xây dựng thêm các hình thức tôn vinh, danh hiệu thi đua mới. (5) Tăng cường quan hệ đối ngoại.

Kết quả là từ nhiều năm qua, công tác TĐKT đi vào nề nếp, quy củ với việc kế hoạch hằng năm được xây dựng, triển khai một cách chín chu, sát thực tế. Các hoạt động phát động phong trào, tổ chức sơ kết, tổng kết thực hiện theo đúng quy định tạo động lực cho các tập thể và cá nhân trong ĐHQG-HCM hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ chính trị được giao, đồng thời ĐHQG-HCM cũng phát huy tốt vai trò là thành viên Khối thi đua các bộ, ngành khoa học - văn hóa - xã hội.

Về thành quả cụ thể, ĐHQG-HCM đã từng nhận được các bằng khen, cờ thi đua, huân chương lao động và gần đây nhất là vào năm 2020, ĐHQG-HCM được Nhà nước phong tặng danh hiệu Anh hùng Lao động thời kỳ đổi mới. Đây là danh hiệu cao quý ghi nhận những cống hiến và đóng góp của nhiều thế hệ thầy và trò ĐHQG-HCM trong suốt 25 năm hình thành và phát triển. Các đơn vị thành viên, trực thuộc ĐHQG-HCM cũng đã vinh dự được

ĐHQG-HCM đón nhận danh hiệu Anh hùng lao động thời kỳ đổi mới.
Ảnh: Đức Lộc

tặng các danh hiệu thi đua, hình thức khen thưởng cao quý: Huân chương Lao động các loại, danh hiệu Anh hùng Lao động thời kỳ đổi mới. Nhiều giảng viên, học sinh, sinh viên đạt thành tích xuất sắc, giành được các giải thưởng uy tín, danh giá trong và ngoài nước như: Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Kovalevskaia, Giải thưởng Tạ Quang Bửu, Giải thưởng Phụ nữ Việt Nam, Giải thưởng Quả cầu vàng, Giải thưởng Alexandre Yersin, Huân chương Cành cọ Hàn lâm của Pháp...

** Vậy thưa ông, ngày 15/6/2022, Quốc Hội thông qua Luật Thi đua, khen thưởng (sửa đổi), Luật này tác động như thế nào đến hai ĐHQG? Và theo đó, quyền và nghĩa vụ của ĐHQG-HCM cũng như quy trình, thủ tục cho mảng công tác này sẽ thay đổi như thế nào so với trước đây?*

- Luật TĐKT sửa đổi, bổ sung được Quốc Hội thông qua ngày 15/6/2022 thể hiện sự quan tâm của Chính phủ đến hai Đại học Quốc gia, tạo thêm thuận lợi cho hai ĐHQG trong việc hưởng ứng các phong trào lớn chung của đất nước cũng như trong việc xây dựng và phát động các phong trào thi đua yêu nước riêng tại đơn vị, góp phần vào sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Việc hai ĐHQG được đề cập trong Luật TĐKT- một Luật khác ngoài Luật Giáo dục Đại học - thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Chính phủ đến hai ĐHQG. Với những nội dung có liên quan đến hai ĐHQG được nêu trong Luật TĐKT sửa đổi bổ sung, cơ bản tháo gỡ được một số vấn đề vướng mắc mà hai ĐHQG đã gặp phải trong việc xây dựng và phát động các phong trào thi đua tại ĐHQG, hưởng ứng các phong trào chung của cả nước nhằm động viên, khuyến khích, tạo động lực phấn đấu cho CBVC-NLĐ ở cấp ĐHQG.

Theo Luật TĐKT sửa đổi, bổ sung các danh hiệu thi đua và hình thức khen thưởng cấp Nhà nước, hai ĐHQG có quyền trực tiếp trình Thủ tướng Chính phủ thông qua Ban TĐKT Trung ương (không qua Bộ GD&ĐT như hiện tại). Lúc này, hai ĐHQG cũng giống như các bộ, ngành khác thuộc Chính phủ được trình và báo cáo trực tiếp những nội dung có liên quan về công tác TĐKT. Việc này sẽ thể hiện được quyền tự chủ cao của hai ĐHQG. Về mặt quy trình, thủ tục thụ lý hồ sơ thì sẽ rút ngắn được thời gian đề nghị xét, ghi nhận kịp thời quá trình cống hiến và đóng góp của các tập thể và cá nhân.

Riêng về các danh hiệu thi đua, hình thức khen thưởng của hai ĐHQG sẽ do Bộ GD&ĐT quy định. Nội dung này cũng sẽ được hai

Đại học Quốc gia đề xuất trực tiếp Thủ tướng Chính phủ xét tặng các danh hiệu TĐKT

Đó là một trong những nội dung của Luật Thi đua, khen thưởng (sửa đổi) được Quốc Hội biểu quyết thông qua vào ngày 15/6/2022. Theo đó, Giám đốc ĐHQG xem xét, trình Thủ tướng Chính phủ đề nghị Chủ tịch nước tặng thưởng các danh hiệu TĐKT sau: Huân chương, Huy chương, Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước, danh hiệu vinh dự Nhà nước.

Đồng thời, Giám đốc ĐHQG đề nghị Chính phủ quyết định tặng Cờ thi đua của Chính phủ; đề nghị Thủ tướng Chính phủ quyết định tặng Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ, danh hiệu Chiến sĩ thi đua toàn quốc.

Đối với danh hiệu, tiêu chuẩn cờ thi đua, việc khen thưởng bằng hình thức Bằng khen của ĐHQG sẽ do Bộ GD&ĐT quy định theo chức năng quản lý nhà nước.

Luật Thi đua, khen thưởng (sửa đổi) quy định về đối tượng, phạm vi, nguyên tắc, hình thức, tiêu chuẩn, thẩm quyền, trình tự và thủ tục thi đua, khen thưởng. Luật có hiệu lực thi hành từ ngày 1/1/2024.

Nhã Uyên

ĐHQG quan tâm, tiếp tục làm việc với Bộ GD&ĐT trong thời gian tới, với mong muốn được Bộ GD&ĐT xem xét, cùng tìm kiếm giải pháp nhằm tạo điều kiện cho hai ĐHQG phát huy quyền tự chủ, xây dựng các danh hiệu thi đua, hình thức khen thưởng riêng. Đồng thời, khi các quy định các danh hiệu thi đua, hình thức khen thưởng cấp ĐHQG được công nhận thì có thể tích lũy để đề nghị khen thưởng cấp cao hơn theo quy định.

** Theo ông, để công tác TĐKT ngày càng phát huy hiệu quả, ĐHQG-HCM và các bộ phận phụ trách công tác TĐKT trong hệ thống cần phải làm gì?*

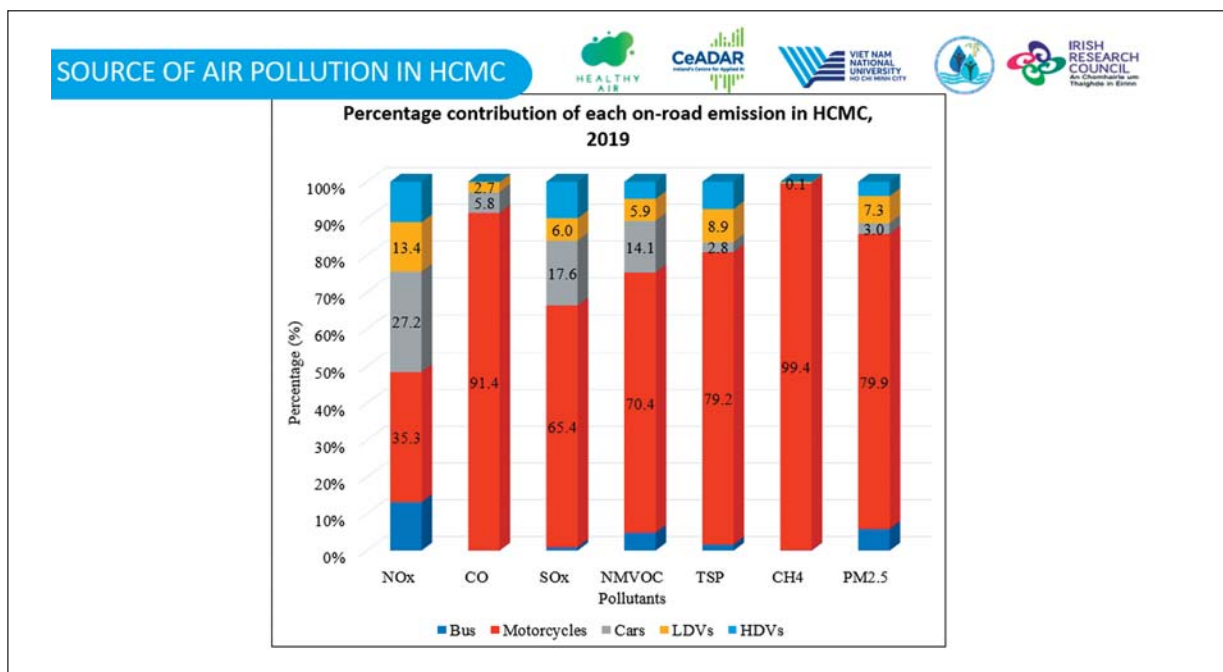
- Để thực hiện tốt và phát huy tốt công việc, ngoài sự quan tâm chỉ đạo sâu sát từ lãnh đạo ĐHQG-HCM, sự phối hợp giữa các đơn vị trong hệ thống, chúng ta cần chú ý hai điều cơ bản sau đây.

Thứ nhất, xây dựng và tạo nhận thức rõ trong CBVC-NLĐ toàn ĐHQG-HCM về công tác TĐKT. Công tác TĐKT nếu phát huy tốt, đạt

đúng vị trí sẽ hỗ trợ hiệu quả cho các hoạt động đào tạo, nghiên cứu khoa học và phục vụ cộng đồng. Thứ hai, nên có bộ phận chuyên trách về công tác TĐKT tại ĐHQG-HCM và bộ phận này làm nhiệm vụ tư vấn, tham mưu trực tiếp với Giám đốc ĐHQG-HCM về công tác TĐKT (như hiện nay ĐHQG-HCM đang tổ chức). Bộ máy làm công tác TĐKT đòi hỏi phải được hoàn thiện xuyên suốt từ cấp ĐHQG-HCM (Ban TĐKT) đến các đơn vị (các phòng, ban TĐKT). Nhân sự làm công tác TĐKT cần được bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ chuyên sâu.

Rõ ràng thực tế đã chứng minh việc ĐHQG-HCM thành lập Ban TĐKT là đúng đắn và kịp thời, giúp cho công tác TĐKT được thực hiện chuyên nghiệp và hiệu quả không chỉ riêng trong hệ thống ĐHQG-HCM mà còn phát huy vai trò của ĐHQG-HCM trong hoạt động đối ngoại tại Khối thi đua các bộ, ngành khoa học - văn hóa - xã hội.

** Xin cảm ơn ông! ■*

Các loại khí độc hại do xe máy thải ra (màu đỏ) chiếm tỷ lệ vượt trội so với các phương tiện đường bộ khác. *Nguồn: PGS.TS Hồ Quốc Bằng*

ĐỐI MẶT VỚI Ô NHIỄM KHÔNG KHÍ NGHIÊM TRỌNG SAU ĐẠI DỊCH COVID-19

Khắc Hiếu - Phương Anh

Nhiều chuyên gia cho rằng, sau dịch COVID-19, người dân đang phải đối mặt với tình trạng ô nhiễm không khí tăng cao. Đây cũng là nguyên nhân khiến nhiều người mắc bệnh về đường hô hấp mạn tính và cấp tính.

Lời cảnh báo này được các chuyên gia đưa ra tại hội thảo quốc tế "Mô hình hóa tác động của không khí ô nhiễm và biến đổi khí hậu đối với sức khỏe cộng đồng" do ĐHQG-HCM và ĐH Dublin (Ireland) tổ chức tại TP.HCM vào ngày 8/6.

Đáng lo nhất là trẻ em

Tại hội thảo, các chuyên gia đã trình bày 7 tham luận khoa học nhằm chỉ ra nguồn gốc ô nhiễm không khí, ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong việc đo lường mức độ ô nhiễm và kiến nghị các chính sách về quản lý môi trường.

PGS.TS Nguyễn Minh Tâm - Phó Giám đốc

ĐHQG-HCM, cho biết TP.HCM đang phải đối mặt với các vấn đề liên quan đến môi trường như rác thải, ô nhiễm tiếng ồn, ô nhiễm không khí và biến đổi khí hậu. Trong đó, tình trạng ô nhiễm không khí và hàm lượng các vật chất siêu nhỏ (PM2.5) tăng cao là một trong những nguyên nhân hàng đầu gây ra các rủi ro về sức khỏe.

"Tất cả vấn đề đó buộc chúng ta phải nhanh chóng có giải pháp để kiểm soát hàm lượng chất gây ô nhiễm không khí càng sớm càng tốt" - Phó Giám đốc ĐHQG-HCM nhấn mạnh.

Đánh giá tác động của ô nhiễm không khí đối với sức khỏe, PGS.TS.BS Lê Thị Tuyết Lan, Chủ tịch Hội Hen - Dị ứng - Miễn dịch

lâm sàng TP.HCM, cho rằng ô nhiễm không khí đặc biệt với NO₂ và PM2.5 sẽ làm tăng sự lây lan của dịch COVID-19, nguy cơ nhiễm bệnh cũng như khả năng tử vong cao do dịch bệnh này gây ra. Các triệu chứng của bệnh nhân hậu COVID-19 sẽ trở nên nặng hơn do ô nhiễm không khí tác động.

"Do hệ hô hấp là cơ quan đầu tiên chịu ảnh hưởng và đem chất ô nhiễm đi khắp cơ thể, cộng hưởng với đại dịch COVID-19, bệnh nhân có tiền sử về hen và bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính sẽ phải đối mặt với nguy cơ bệnh tình trở nặng, thậm chí dẫn đến tử vong" - bà Lan đánh giá.

Chủ tịch Hội Hen - Dị ứng - Miễn dịch lâm sàng TP.HCM lưu ý 92% người tử vong do ô nhiễm không khí đều xảy ra tại các nước đang phát triển. Bà bày tỏ sự lo lắng đối với vấn đề sức khỏe của trẻ em sinh trưởng trong các đô thị vốn chịu ô nhiễm nặng nề.

Chuyên gia này cho rằng trẻ em hoạt động ở ngoài trời nhiều hơn, thở nhanh, tốc độ chuyển hóa cao hơn người lớn. Tuy nhiên, do hệ miễn dịch của trẻ chưa phát triển đầy đủ nên dễ bị nhiễm trùng hô hấp, nhất là bị ho, khò khè và hen suyễn. Đây là những bệnh lý mạn tính quan trọng nhất.

Đồng quan điểm trên, PGS.TS Hồ Quốc

Bằng, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Ô nhiễm không khí và Biến đổi khí hậu, Viện Môi trường và Tài nguyên ĐHQG-HCM, cho biết trong năm 2021-2022, chất lượng không khí tại TP.HCM được cải thiện do các hoạt động sản xuất và giao thông bị đình trệ vì dịch bệnh. Tuy nhiên, sau khi dịch bệnh được kiểm soát, các hoạt động này gia tăng trở lại khiến vấn đề ô nhiễm không khí tăng cao.

Từ kết quả nghiên cứu cùng các cộng sự của mình vào năm 2019, PGS.TS Hồ Quốc Bằng chỉ ra rằng hoạt động công nghiệp đóng góp lượng phát thải PM2.5 cao nhất, khoảng 39,7% tổng lượng PM2.5 tại TP.HCM. Đây là "sát thủ thầm lặng" gây ra các bệnh nguy hiểm như đột quỵ, tim mạch, ung thư...

Đối với nguồn gây ô nhiễm từ hoạt động giao thông vận tải, chuyên gia này nhấn mạnh xe máy là phương tiện phát thải PM2.5 cao nhất trong tất cả nguồn phát thải đơn lẻ khi chiếm đến 24,5% tổng lượng phát thải PM2.5 tại TP.HCM.

"TP.HCM có hơn 9 triệu phương tiện cá nhân lưu thông, gồm hơn 8 triệu xe máy và trên 800.000 ôtô. Những phương tiện này phát ra nhiều khí thải đặc biệt vào giờ cao điểm. Trong đó chất lượng các xe chưa đạt chuẩn do nhiều xe đã cũ khiến khí thải từ động cơ xăng càng độc hại hơn" - PGS.TS Hồ Quốc Bằng nhận định.

Cần kiểm tra phát thải của xe máy

Theo PGS.TS Lê Thị Tuyết Lan, các thông tin trên sẽ giúp những nhà dịch tễ học chọn được các biện pháp phù hợp để đề phòng sự bùng phát các đợt dịch trong tương lai. Bà đề nghị các nhà làm chính sách cần chú ý đến những cộng đồng cư dân nghèo, nơi bị ô nhiễm không khí nặng nề nhất.

"Kiểm soát chất lượng không khí phải là một phần quan trọng trong việc bảo vệ sức khỏe cộng đồng và ngăn ngừa sự lây lan của dịch bệnh" - Chủ tịch Hội Hen - Dị ứng - Miễn dịch lâm sàng TP.HCM khuyến cáo.

PGS.TS Hồ Quốc Bằng cho rằng TP.HCM có thể giảm ô nhiễm không khí và hiệu ứng nhà kính bằng các biện pháp cụ thể như giảm phát thải trong các lĩnh vực sản xuất công nghiệp, đặc biệt là giao thông vận tải. Đồng thời, TP.HCM cần tăng cường hoạt động của các phương tiện công cộng, sử dụng năng lượng sạch và kiểm soát số lượng xe máy.

"Những xe hiện hành cần được kiểm soát khí

PGS.TS Hồ Quốc Bằng cảnh báo mức độ gia tăng của hàm lượng PM2.5 trong không khí tại TP.HCM. Ảnh: Phiên An

TP.HCM có hơn 9 triệu phương tiện cá nhân lưu thông, gồm hơn 8 triệu xe máy và trên 800.000 ôtô. Những phương tiện này phát ra nhiều khí thải đặc biệt vào giờ cao điểm.

PGS.TS Hồ Quốc Bằng

PGS.TS.BS Lê Thị Tuyết Lan bày tỏ sự lo ngại về những tác động nguy hại của ô nhiễm không khí với trẻ em. Ảnh: **Phiên An**

“ Do hệ hô hấp là cơ quan đầu tiên chịu ảnh hưởng và đem hưởng với đại dịch COVID-19, bệnh nhân có tiền sử về hen và bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính sẽ phải đối mặt với nguy cơ bệnh tình trở nặng, thậm chí dẫn đến tử vong.

PGS.TS.BS Lê Thị Tuyết Lan

thải bằng cách kiểm tra mức độ thải, loại bỏ xe máy cũ không đạt chuẩn, giống như đã làm khi đăng kiểm ô tô, hoặc yêu cầu người dân duy tu, bảo dưỡng” - ông Bằng đề xuất.

Đặt trọng tâm việc giải quyết ô nhiễm không khí từ các chính sách quản lý, TS Đoàn Thị Phương Diệp, Trường ĐH Kinh tế - Luật ĐHQG-HCM, đưa ra nhiều kiến nghị thay đổi một số quy định của pháp luật hiện hành.

Cụ thể, TS Đoàn Thị Phương Diệp cho rằng cần phải xác định quy chuẩn kỹ thuật về khí thải riêng cho Việt Nam, bổ sung danh mục kiểm tra về đo lường phát thải các phương tiện cơ giới nhập khẩu.

"Nguồn khí thải từ các phương tiện giao thông cơ giới đang là nguyên nhân quan trọng dẫn đến ô nhiễm không khí. Tuy nhiên, một lượng lớn phát thải khí từ nguồn này nằm ngoài danh mục kiểm soát hiện hành. Vì vậy thành phố cần phải có biện pháp giải quyết cụ thể vấn đề này" - TS Diệp lý giải.

TS Koji Fukuda - Cố vấn trưởng và Giám đốc dự án JICA SPI-NDC, Cơ quan hợp tác phát triển Nhật Bản - đã trình bày nghiên cứu của ông về việc xây dựng các chính sách về khí hậu.

Ông nói: "Hiện tại, chúng tôi đã thu thập các tài liệu liên quan, đánh giá định lượng các mối liên hệ chất lượng không khí, biện pháp giảm thiểu hiệu ứng nhà kính. Ngoài ra, chúng tôi cũng kiểm soát phát thải các chất gây ô nhiễm, lựa chọn cách tiếp cận các thành phố để tham vấn cùng các chuyên gia tại địa phương. Chúng tôi luôn mở rộng cơ hội cho các đối tác tại Việt Nam nhằm chung tay nâng cao khả năng ứng phó biến đổi khí hậu" ■

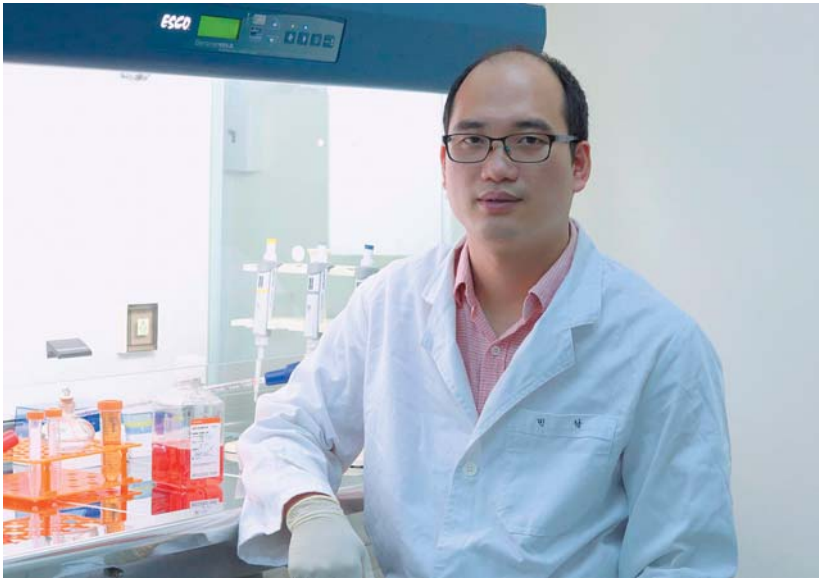
Theo dõi chất lượng không khí nhờ trí tuệ nhân tạo

Báo cáo về dự án "Ứng dụng theo dõi chất lượng không khí Healthy Air", TS Ricardo Simon Carbajo-Trưởng bộ phận Đổi mới và Phát triển, Trung tâm Ứng dụng Phân tích dữ liệu và Trí tuệ nhân tạo (CeADAR, trụ sở tại Trường ĐH Dublin, Ireland) - cho biết ứng dụng Healthy Air được phát triển trong khuôn khổ dự án Healthy Air, với sự hợp tác giữa CeADAR và ĐHQG-HCM. Ứng dụng sẽ theo dõi chất lượng không khí, hiển thị bằng chỉ số AQI theo Hướng dẫn kỹ thuật tính toán và công bố chỉ số chất lượng không khí Việt Nam.

Dựa trên số liệu đo liên tục từ 6 trạm quan trắc không khí tự động tại 6 quận, ứng dụng cho người dùng biết mức độ ô nhiễm ở thời điểm hiện tại. Healthy Air còn có thể đo được các chất gây ô nhiễm không khí như: O₃, NO₂, SO₂, PM2.5, CO... Từ đó, ứng dụng đưa ra các cảnh báo về chất lượng không khí cho nhóm đối tượng có các bệnh như: hen suyễn, viêm xoang, hô hấp...

Hiện tại, TP.HCM có 6 trạm quan trắc không khí tự động đặt tại huyện Bình Chánh, quận Bình Thạnh, quận 10, quận 1, quận Tân Phú và TP Thủ Đức.

Khắc Hiếu

TS Nguyễn Minh Nam là một trong 7 nhà khoa học được trao tặng Giải thưởng Alexandre Yersin 2021-2022.
Ảnh: Thu Thảo

TS Nguyễn Minh Nam: NGHIÊN CỨU VỀ UNG THƯ LÀ SỰ NGHIỆP CẢ ĐỜI

Thu Thảo

Hỗ trợ điều trị, chẩn đoán sớm ung thư là đề tài lớn trong suốt thời gian nghiên cứu của TS Nguyễn Minh Nam - một trong 7 nhà khoa học có công trình nghiên cứu về lĩnh vực Y khoa được trao Giải thưởng Alexandre Yersin 2021-2022. Từ bỏ cơ hội phát triển ở nước ngoài, anh trở về cống hiến cho đất nước với vai trò là nhà nghiên cứu - giảng viên.

Cuối cùng là về Việt Nam

Từ nhỏ, TS Nguyễn Minh Nam đã có tính tò mò, thích tìm tòi, mày mò "chế tạo" đồ chơi cho mình và chúng bạn. Thói quen ưa khám phá thuở nào theo chân chàng nam sinh Nguyễn Minh Nam vào giảng đường đại học và được hiện thực hóa không lâu sau đó.

Theo lời kể của TS Minh Nam, sau khi tốt nghiệp cử nhân ngành Công nghệ Sinh học của Trường ĐH Nông Lâm TP.HCM, anh được giữ lại trường làm giảng viên. 4 năm sau, anh xin được học bổng để du học thạc sĩ, tiến sĩ ngành Khoa học Y sinh tại Hàn Quốc. Hoàn thành chương trình học, TS Minh Nam làm giáo sư nghiên cứu tại Trường Y, ĐH Kyung Hee, Hàn Quốc và nghiên cứu sau tiến sĩ tại Trường Y, ĐH Yale, Mỹ.

Trong suốt 10 năm học tập và tu nghiệp ở nước ngoài, TS Nguyễn Minh Nam đã hoàn thành nhiều đề tài nghiên cứu về các loại tế bào ung thư. Nổi bật nhất là hai công trình về cơ chế kháng thuốc của tế bào ung thư đại trực tràng và cơ chế di căn tế bào ung thư vú vào xương cũng như phát triển thuốc để ức chế sự di căn đó.

Quá trình này cũng giúp anh tiếp cận với hướng nghiên cứu chuyên nghiệp, đào sâu thực tiễn, được làm quen với các loại máy móc hiện đại và cải thiện hầu hết mọi kỹ năng cần thiết của một người làm nghiên cứu như kỹ năng phát triển ý tưởng, viết, xin và quản lý dự án nghiên cứu.

"Việc sẽ đi đâu, học và làm gì đều được mình lập trình sẵn từ những ngày còn học ở Trường ĐH Nông Lâm. Ngày đầu tiên đến Hàn Quốc, giáo sư hướng dẫn hỏi về kế hoạch cụ thể của

“ Chuyện nghiên cứu như một cái cây, càng lên cao càng nhiều tán lá. Sau mỗi lần nghiên cứu thành công thì những câu hỏi mới lại nảy sinh. ”

TS Nguyễn Minh Nam

mình. Mình đã trả lời rằng mình sẽ học tiến sĩ ở Hàn, sang Mỹ rồi cuối cùng là về Việt Nam. Việc trở về luôn nằm trong dự định của mình từ trước khi xách balô sang nước bạn" - nhà khoa học quê Vĩnh Phúc hồi tưởng.

Đối với quyết định từ bỏ cuộc sống và công việc lý tưởng tại Mỹ, TS Nam nhận được rất nhiều lời hoài nghi và cũng không có sự ủng hộ từ ba mẹ. Nhưng trước sự tha thiết cống hiến cho đất nước, năm 2019, anh vẫn cùng vợ và con nhỏ rời nơi đất khách.

TS Nguyễn Minh Nam chia sẻ: "Hướng nghiên cứu của mình là về y học, đặc biệt là về tế bào ung thư. Mà với mình, mọi nghiên cứu đều nhằm phục vụ con người nên khi trở về Việt Nam, mình muốn làm việc ở một nơi mà kết quả nghiên cứu có thể trực tiếp ứng dụng vào thực tiễn điều trị. Cơ duyên đã đưa mình đến Khoa Y ĐHQG-HCM. Ở đây, mình lại quay về với công việc giảng viên và phụ trách bộ môn Kỹ thuật Y sinh".

Nghiên cứu hơn 7.000 bệnh nhân ung thư từ 11 nước

Trong thời gian công tác tại Khoa Y ĐHQG-HCM, TS Nguyễn Minh Nam tiếp tục nghiên cứu về các loại tế bào ung thư khác nhằm chẩn đoán sớm và hỗ trợ điều trị căn bệnh này.

"Chuyện nghiên cứu như một cái cây, càng

lên cao càng nhiều tán lá. Sau mỗi lần nghiên cứu thành công thì những câu hỏi mới lại nảy sinh. Mặc dù y học đã có nhiều phương pháp chẩn đoán sớm, hạn chế sự trở nặng của bệnh nhưng vẫn chưa đủ. Vì ngay cả những liệu pháp mới thì cũng chỉ có một nhóm bệnh nhân đáp ứng tốt. Thế nên, việc nghiên cứu không thể dừng lại mà sẽ ngày càng mở rộng" - TS Nam giải thích.

Đặc biệt, TS Nguyễn Minh Nam tập trung hoàn thiện công trình về ung thư vú còn dang dở từ năm 2018. Công trình mang tên *A novel signature predicts recurrence risk and therapeutic response in breast cancer patients* (Chữ ký gen mới dự đoán nguy cơ tái phát và đáp ứng điều trị ở bệnh nhân ung thư vú). Đây là công trình đem lại Giải thưởng Alexandre Yersin năm 2021-2022 cho TS Minh Nam.

Công trình chủ yếu dùng học máy và phân tích dữ liệu lớn nhằm tìm ra một nhóm gen giúp dự đoán tính hiệu quả và nguy cơ tái phát khi dùng thuốc đặc trị ung thư vú tamoxifen đối với từng bệnh nhân. Nghiên cứu kéo dài trong khoảng 4 năm và được tiến hành trên hơn 7.000 bệnh nhân từ 11 nước.

Mô tả về công trình này, TS Nguyễn Minh Nam cho biết: "Có hai phương pháp điều trị ung thư vú là hóa trị và dùng thuốc tamoxifen. Trong đó, tamoxifen là loại thuốc hàng đầu giúp điều trị hoặc ngăn ngừa tái phát ở bệnh nhân ung thư vú có thụ thể estrogen. Tuy nhiên, không phải bệnh nhân nào dùng thuốc cũng hiệu quả. Có một số người bị kháng thuốc, thậm chí là tái phát bệnh sau 4-5 năm dùng thuốc liên tục. Vậy nên mục đích của nghiên cứu là tìm ra công cụ phân loại những nhóm bệnh nhân này để xác định liệu pháp phù hợp nhất. Công cụ đó chính là bộ chữ ký gen ASMT".

Trong quá trình thực hiện công trình này, nhà khoa học sinh năm 1984 chia sẻ bản thân

Xứng đáng được nhiều hơn một giải thưởng

ThS Huỳnh Thị Diệu Hiền - Giảng viên bộ môn Miễn dịch học - Di truyền y học, Khoa Y ĐHQG-HCM, là đồng nghiệp và cộng sự của TS Nguyễn Minh Nam trong một số đề tài liên quan ảnh hưởng của đại dịch COVID-19.

Cô chia sẻ: "Trong công việc, thầy Nam là người lăn xả, không ngại khó và luôn có những ý tưởng thông minh. Thầy thường hỗ trợ mọi người trong mảng nghiên cứu mà thầy có kinh nghiệm cũng như tham gia các hoạt động tập thể cùng cơ quan. Lúc tiếp xúc và làm việc với thầy Nam, mình luôn cảm thấy gần gũi, thoải mái. Vậy nên, khi nghe tin Thầy đoạt Giải thưởng Alexandre Yersin, mình không hề bất ngờ vì mình nghĩ, với sự nỗ lực đó, thầy Nam xứng đáng được nhiều hơn như vậy".

Thu Thảo

TS Nguyễn Minh Nam nghiên cứu tế bào ung thư đại trực tràng tại phòng thí nghiệm của Trung tâm nghiên cứu Di truyền và Sức khỏe sinh sản, Khoa Y ĐHQG-HCM. Ảnh: Thu Thảo

“ Mặc dù y học đã có nhiều phương pháp chẩn đoán sớm, hạn chế sự trở nặng của bệnh nhưng vẫn chưa đủ. Vì ngay cả những liệu pháp mới thì cũng chỉ có một nhóm bệnh nhân đáp ứng tốt. Thế nên, việc nghiên cứu không thể dừng lại mà sẽ ngày càng mở rộng.

TS Nguyễn Minh Nam

gặp khá nhiều khó khăn vì không thể lấy mẫu gen trực tiếp từ bệnh nhân. Tuy nhiên, anh cũng nhận được sự hỗ trợ từ những cộng sự tại Hàn Quốc, Mỹ cùng vài chuyên gia về tin-sinh học.

"Khi biết đoạt giải thưởng, mình rất vui vì thành quả của mình có sự ảnh hưởng nhất định và được cộng đồng ghi nhận. Nhưng đối với việc nghiên cứu, muốn đưa công trình vào thực tế thì cần nhiều kinh phí và đòi hỏi nhiều khâu thử nghiệm. Vậy nên, con đường từ nghiên cứu đến ứng dụng còn rất dài" - TS Nguyễn Minh Nam bày tỏ.

Sắp tới, TS Minh Nam vẫn tập trung nghiên

Trong quá trình học tập và nghiên cứu tại Hàn Quốc, TS Nguyễn Minh Nam đã đạt nhiều thành tích đáng kể như: Giải thưởng Sinh viên xuất sắc trong học tập và nghiên cứu năm 2015 của Đại sứ đặc mệnh toàn quyền tại Hàn Quốc; Giải Nghiên cứu xuất sắc năm 2015 của Hội Sinh hóa và Sinh học phân tử Hàn Quốc; Giải Luận án tiến sĩ xuất sắc nhất trong lĩnh vực Y học năm 2016 tại Trường ĐH Kyung Hee, Hàn Quốc.

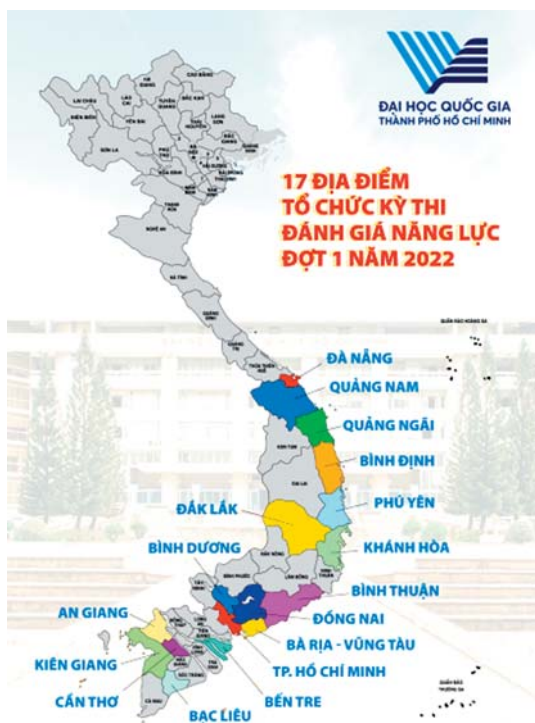
cứu về ung thư. Anh cho hay, hai niềm mong mỏi lớn nhất trong sự nghiệp của mình là phát triển một công cụ xác định dư lượng thuốc bảo quản thực vật và chất bảo quản thực phẩm nguy hại trong thực phẩm nhằm ngăn ngừa ung thư và một công cụ giúp phát hiện sớm các loại bệnh ung thư cũng như cho biết mức độ bệnh, cách điều trị hiệu quả.

Nhà khoa học Nguyễn Minh Nam thông tin thêm: "Mình muốn nghiên cứu từng loại ung thư rồi tổng hợp lại và phát triển thành công cụ mà nhờ nó, chỉ cần thực hiện một thử nghiệm là biết một người có bị ung thư không, mắc loại ung thư gì, tiên lượng ra sao, dùng liệu pháp nào thì phù hợp. Mình cũng hy vọng các thành quả nghiên cứu đạt mục đích của chúng là phục vụ cộng đồng" ■

NHIỀU ĐỔI MỚI TẠI KỲ THI ĐÁNH GIÁ NĂNG LỰC 2022

Phan Yên

Tổ chức tại 17 địa phương, đăng ký không giới hạn số lượng nguyện vọng, mở rộng phạm vi hệ thống đăng ký xét tuyển trực tuyến... là những đổi mới nổi bật của Kỳ thi Đánh giá năng lực (ĐGNL) 2022 do ĐHQG-HCM tổ chức. Những đổi mới này nhằm tạo nhiều điều kiện thuận lợi hơn nữa cho thí sinh tham gia kỳ thi này.

Kỳ thi ĐGNL đợt 1 được tổ chức tại 17 địa phương kéo dài từ miền Trung đến Tây Nam bộ.

Gần 90 trường sử dụng kết quả thi ĐGNL

Kỳ thi ĐGNL năm 2022 được ĐHQG-HCM tổ chức 2 đợt vào tháng 3 và tháng 5 thu hút gần 93.000 thí sinh trên cả nước dự thi.

Đợt 1 được tổ chức vào ngày 27/3 tại 17 tỉnh/thành phố: Đà Nẵng, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Bình Định, Phú Yên, Bình Thuận, Khánh Hòa, Đắk Lắk, TP.HCM, Bình Dương, Đồng Nai, Bà Rịa - Vũng Tàu, Bến Tre, Bạc Liêu, An Giang, Kiên Giang và Cần Thơ. Đợt 2 của kỳ thi này diễn ra trước kỳ thi THPT khoảng một tháng, tại 4 địa phương: Đà Nẵng, Khánh Hòa,

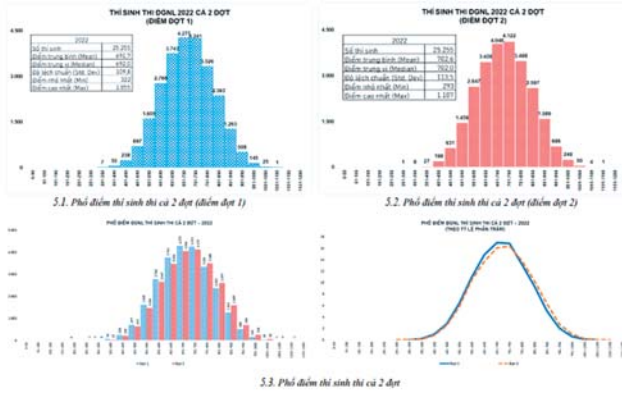
TP.HCM, An Giang. Kết quả của mỗi đợt thi đều được ĐHQG-HCM công bố đúng sau một tuần kể từ ngày thi chính thức.

Đặc biệt, kỳ thi năm nay có 2 đợt đăng ký xét tuyển cùng lúc với đăng ký dự thi. Nếu thí sinh thi cả 2 đợt thì kết quả của đợt thi nào cao hơn sẽ được ĐHQG-HCM sử dụng để xét tuyển. Đối với các thí sinh đã đăng ký thi đợt 1 nhưng không thể dự thi do bị ảnh hưởng của dịch COVID-19, ĐHQG-HCM đã hỗ trợ để các em được tham gia thi ĐGNL đợt 2 mà không phải đóng lệ phí dự thi.

Một điểm đổi mới khác trong kỳ thi này, thí sinh được đăng ký không giới hạn số nguyện vọng. Các nguyện vọng được xếp theo thứ tự ưu tiên, từ cao xuống thấp. Sau khi kết quả thi đợt 1 được công bố, thí sinh có thể đăng ký bổ sung và sắp xếp lại thứ tự nguyện vọng xét tuyển.

TS Nguyễn Quốc Chính - Giám đốc Trung tâm Khảo thí và Đánh giá Chất lượng đào tạo ĐHQG-HCM, cho biết: "Những nỗ lực đổi mới của ĐHQG-HCM trong kỳ thi ĐGNL năm nay là để tạo thêm điều kiện thuận lợi cho thí sinh cũng như các đơn vị tuyển sinh bằng kết quả của cuộc thi này. Chúng tôi rất phấn khởi khi năm nay có gần 90 trường đại học, cao đẳng sử dụng kết quả thi ĐGNL. Kỳ thi cũng được mở rộng địa điểm tổ chức tại 17 địa phương, trải dài từ miền Trung đến các tỉnh/thành của Tây Nam bộ. Điều này ngày càng khẳng định mạnh mẽ hơn uy tín của kỳ thi đối với xã hội".

Theo TS Nguyễn Quốc Chính, để tạo thêm điều kiện thuận lợi cho thí sinh cũng như các đơn vị tuyển sinh bằng kết quả thi ĐGNL, ĐHQG-HCM đã chủ trương mở rộng phạm vi hệ thống đăng ký xét tuyển trực tuyến tới các đơn vị ngoài hệ thống ĐHQG-HCM.

Phổ điểm của những thí sinh thi cả 2 đợt. Nguồn: TT KT&ĐGCLĐT

Hệ thống xét tuyển này đã ghi nhận 62 đơn vị trong và ngoài ĐHQG-HCM tham gia với 1.589 ngành học để thí sinh đăng ký nguyện vọng. Sau 2 đợt thi, khoảng 380 ngàn nguyện vọng được đăng ký, tức trung bình 1 thí sinh đăng ký 3 nguyện vọng.

Theo con đi thi ĐGNL

Đánh giá về phổ điểm của thí sinh trong 2 đợt thi ĐGNL, TS Nguyễn Quốc Chính cho rằng phân bố điểm của 92.891 thí sinh trong kỳ thi năm nay (sử dụng kết quả thi cao nhất của thí sinh nếu dự thi cả 2 đợt) có dạng phân bố chuẩn và trải rộng, thể hiện khả năng phân loại thí sinh cao, thuận lợi cho việc xét tuyển.

"Phân bố điểm này đồng dạng với phân bố điểm của các năm trước, tuy nhiên có phần 'lệch trái' nhẹ thể hiện kết quả thi có phần thấp hơn. Điều này một phần có thể do nhóm thí sinh năm 2022 bị ảnh hưởng bởi các điều kiện khó khăn hơn nhóm thí sinh của các năm trước như lịch học bị gián đoạn, hình thức học tập chuyển một phần sang trực tuyến..." - TS Chính phân tích.

Như mọi năm, kỳ thi ĐGNL luôn nhận được sự quan tâm, tin tưởng từ các phụ huynh. Bà Huỳnh Thị Thuận (75 tuổi) ngụ tại quận 6,

đưa cháu gái đến điểm thi Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM. Bà cho biết cháu gái mình có nguyện vọng thi vào Trường ĐH Y Dược TP.HCM, kỳ thi ĐGNL cho cháu thêm cơ hội vào ngôi trường mình yêu thích.

"Cả gia đình luôn ủng hộ và tin tưởng cháu, tôi đi theo để động viên tinh thần cũng như cho cháu thêm sự tự tin" - bà Thuận tâm sự.

Cô Hoàng Thoan (Lâm Đồng) cùng con đến TP.HCM sớm 3 ngày để có sự chuẩn bị tốt nhất cho kỳ thi ĐGNL 2022. Cô Thoan nói: "Kỳ thi này là cơ hội để con tôi khẳng định bản thân và tăng cơ hội xét tuyển vào đại học".

Cô Nguyễn Thị Thanh Tùng (Xuân Lộc, Đồng Nai) cho biết nhà hàng xóm thuê xe cho con họ đi thi ĐGNL nên cô đã nhờ để con đi kè từ 3 giờ sáng. Một mình cô Tùng lò dò tìm đường vào điểm thi của con sau.

Cô tâm sự: "Em nó quyết tâm dữ lắm, đợt dịch COVID-19 vừa rồi em nó vừa đi làm mà vừa tự ôn thi để phụ giúp gia đình. Mong là thi suôn sẻ chứ em nó cố gắng lắm".

Vợ chồng chú Bình cô Hoài (Biên Hòa, Đồng Nai) chia sẻ cả hai tìm hiểu về kỳ thi này thì được biết bài thi thiên về kiến thức tổng hợp nên rất tin tưởng và an tâm. Dù đã làm hồ sơ theo phương thức Ưu tiên xét tuyển cho con nhưng vợ chồng chú Bình đều muốn con dự thi để tự đánh giá năng lực thêm lần nữa.

"Năm nay thấy báo chí nói thí sinh dự thi hơn 80.000, tỷ lệ cạnh tranh khá cao. Hy vọng con sẽ làm bài thật tốt và ý thức rõ hơn về năng lực của bản thân để chuẩn bị cho việc học đại học tốt nhất" - Chú Bình nói.

Kỳ thi ĐGNL do ĐHQG-HCM tổ chức nhằm chú trọng đánh giá các năng lực cơ bản để học đại học của thí sinh như: sử dụng ngôn ngữ, tư duy logic, xử lý số liệu, giải quyết vấn đề. Bài thi ĐGNL gồm 120 câu hỏi trắc nghiệm khách quan đa lựa chọn với thời gian làm bài 150 phút ■

Nhóm bạn Phan Thị Minh An (thứ 2, từ trái sang), học sinh THPT Trần Phú - Tây Ninh, cảm thấy hào hứng sau khi hoàn thành bài thi ĐGNL 2022.

Vợ chồng chú Bình cô Hoài theo con từ Đồng Nai để đi thi ngày khi trời còn tờ mờ sáng.

TÍCH HỢP AI VÀO MÔ HÌNH TOÁN HỌC CỔ ĐIỂN ĐỂ DỰ BÁO COVID-19

Hương Nhu - Thu Trang

Nhận thấy hạn chế của nhiều mô hình dự báo COVID-19, nhóm sinh viên gồm Nguyễn Quang Đức, Nguyễn Hồ Quang (Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính, Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM) và Võ Quang Nghĩa (Khoa Y ĐHQG-HCM) đã quyết định tạo ra mô hình BeCaked dự đoán xu hướng phát triển của đại dịch và giải thích kết quả đó.

Bài báo khoa học về mô hình của nhóm có nhan đề *BeCaked - An Explainable Artificial Intelligence Model For COVID-19 Forecasting* (Tạm dịch: BeCaked - Mô hình trí tuệ nhân tạo có khả năng tự giải thích để dự báo COVID-19) được chấp thuận đăng trên tạp chí khoa học quốc tế hạng Q1 - *Scientific Reports* thuộc Nhà xuất bản Springer Nature. Nghiên cứu này được thực hiện dưới sự hướng dẫn của các giảng viên Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM và

Trường ĐH Y Dược TP.HCM.

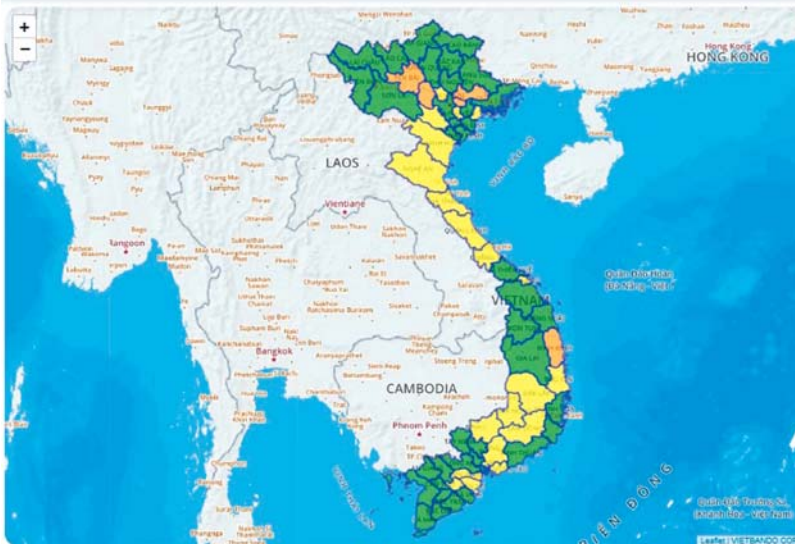
Dự báo chính xác tới 99%

Ý tưởng thực hiện mô hình BeCaked xuất phát từ bài tập lớn của môn Mô hình hóa toán học, với yêu cầu tích hợp trí tuệ nhân tạo (AI) vào một số mô hình toán học để dự báo COVID-19. Đây là môn học thuộc chương trình cuối năm 2 của Quang Đức, nhờ đó mà Đức tiếp tục nghiên cứu, cải tiến thành mô hình BeCaked.

Vào khoảng tháng 10/2020, Đức đem mô

Nhóm nghiên cứu mô hình BeCaked gồm: Võ Quang Nghĩa, Nguyễn Quang Đức, Nguyễn Hồ Quang (từ trái sang phải).
Ảnh: Thu Thảo

Tình hình dịch COVID 19 tại TP.HCM

16 THG 3 2022

CA MỚI (PCR + TEST) 2,052 + 6,893	TỔNG SỐ CA (ĐỢT 4) 570,943
F0 TẠI NHÀ 97,236	F0 KCL 597
XUẤT VIỆN 329,877	HỒI PHỤC KCL 147,221
+965	+127
HỒI PHỤC TẠI NHÀ 707,137	ĐIỀU TRỊ 5,463
+15,997	+909
TỬ VONG 20,461	MŨI 1 8,122,186
+3	+227
MŨI 2 7,357,468	MŨI 3 4,859,920
+653	+11,282
THỜI MÃY XÂM LẤN 94	ECMO 3

Trang web cập nhật kết quả dự báo tình hình dịch COVID-19 ở Việt Nam và trên toàn thế giới của mô hình BeCaked.

Ảnh: cse.hcmut.edu.vn/BeCaked

hình đến *Giải thưởng Sinh viên Nghiên cứu Khoa học Eureka lần XXII năm 2020* với mong muốn nhận được góp ý từ các chuyên gia. Khi viết đề cương, Đức gặp nhiều khó khăn trong việc thể hiện những kiến thức liên quan y sinh và dịch tễ, nên đã mời Quang Nghĩa tham gia nghiên cứu và cùng nhau đoạt giải Nhất ở lĩnh vực Công nghệ Sinh - Y sinh.

Sau thành công ấy, Đức cùng Nghĩa mở rộng nghiên cứu và phát triển một bài báo khoa học về mô hình này. Dù chỉ mới là sinh viên năm nhất của Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính, Hồ Quang cho biết đã ngỡ ý tham gia cùng hai anh vì muốn có cơ hội thử sức viết bài báo khoa học cũng như tìm hiểu thêm về AI.

Quang Đức chia sẻ: "Mỗi thành viên trong nhóm đảm nhận nhiệm vụ theo thế mạnh của mình. Mình là người đề xuất mô hình và nghiên cứu lý thuyết về AI. Anh Nghĩa góp ý để cải thiện những phần liên quan dịch bệnh và kiểm tra tính chính xác của những thông tin y tế. Quang hỗ trợ nhóm phần viết lách và chạy thí nghiệm".

Thời gian đầu, nhóm chỉ thu thập dữ liệu COVID-19 trên thế giới vì Việt Nam chưa bùng phát dịch. Đây là dữ liệu của Trung tâm Khoa học Hệ thống và Kỹ thuật thuộc ĐH Johns Hopkins (Mỹ). Nhóm lấy dữ liệu dân số thế giới và các quốc gia từ trang của Worldometer.

Nhóm đã thử nghiệm mô hình trên 6 nước có địa điểm, chính sách xã hội, chiến lược chống

dịch khác nhau và đều có kết quả dự báo chính xác lên đến 99% trong điều kiện ổn định. Đến tháng 6/2021, nhóm kết hợp với Sở Thông tin và Truyền thông TP.HCM để dự đoán tình hình dịch bệnh ngay tại TP.HCM, sử dụng số liệu từ Trung tâm Kiểm soát Bệnh tật TP.HCM.

Nói về những khó khăn khi thực hiện bài báo khoa học, Quang Đức cho biết nhóm gặp nhiều vấn đề về trình bày, diễn đạt ý tưởng cũng như văn phong chưa tốt. Sau những góp ý, nhận xét của các thầy, nhóm đã nỗ lực chỉnh sửa, hoàn thiện và gửi đến nhiều hội nghị, tạp chí khoa học.

Trước khi được đăng bài trên tạp chí Scientific Reports, nhóm từng gửi đến hai tạp chí khác là *IEEE Access* và *Chaos, Solitons and Fractals* nhưng đều bị từ chối. Cứ mỗi lần như vậy, nhóm cố gắng cải thiện bài báo dựa trên phản biện để tiếp tục gửi bài. Quang Đức cho rằng đây là quyết định "liều lĩnh" của nhóm nhưng không ngờ được tạp chí có chỉ số đánh giá cao như *Scientific Reports* chấp nhận.

Mô hình dự báo ổn định nhất

Sau khoảng 5 tháng nghiên cứu, thử nghiệm và cải tiến, đến tháng 10/2021, mô hình BeCaked đã cơ bản hoàn thiện. Mô hình thu thập dữ liệu đầu vào về dịch COVID-19 gồm: dân số thế giới, số người mắc bệnh, hồi phục và tử vong của

(Xem tiếp trang 64)

Các tế bào tiết kháng thể chống HIV được nhuộm để quan sát. Ảnh: ĐH Tel Aviv

MỞ RA CÁNҺ CỦA ĐIỀU TRỊ HIV/AIDS BẰNG LIỀU VACCINE DUY NHẤT

Lê Chung tổng hợp

Theo nghiên cứu đã qua bình duyệt mới đây của ĐH Tel Aviv (Israel), người nhiễm AIDS có hy vọng sẽ sớm được điều trị bằng một liệu vaccine, thông qua chỉnh sửa gen.

Xóa bỏ HIV khỏi người mắc AIDS

Công nghệ này dựa trên một hệ thống miễn dịch chống lại virus bằng cách dùng vi khuẩn đã chỉnh sửa gen CRISPR như một máy dò phân tử. Nó có tác dụng định vị trình tự gen virus và vô hiệu hóa chúng.

Nghiên cứu được dẫn dắt bởi TS Adi Barzel và nghiên cứu sinh tiến sĩ Alessio Nehmad, cả hai đều từ Khoa Sinh học thần kinh, Hóa sinh và Vật lý sinh học của ĐH Tel Aviv. Họ hợp tác cùng các nhà nghiên cứu của Israel và Hoa Kỳ. Bài báo khoa học xuất bản trên tập san *Nature Biotechnology* vào ngày 9/6.

Hơn 36 triệu người trên thế giới đã qua đời

vì AIDS kể từ khi nó được phát hiện. Tính đến năm 2020, khoảng 37 triệu người sống chung với căn bệnh quái ác này, chủ yếu ở phía đông và nam của châu Phi. Tuy AIDS không còn 100% dẫn đến cái chết sớm và nhiều người dương tính HIV đã có thể sống lâu hơn, nhưng những liệu pháp hiện nay chưa thể chữa dứt điểm. Nhóm nghiên cứu của TS Barzel hướng đến một đột phá trong khoa học để thay đổi thực tế ấy.

Mục tiêu của nhóm là tác động gen của tế bào bạch huyết lympho B trong cơ thể bệnh nhân AIDS. Một khi được biến đổi, các tế bào này sẽ có khả năng tiết ra các kháng thể trung hòa virus HIV, xóa bỏ nó khỏi cơ thể của người mắc AIDS.

Tế bào lympho B chuyên trách việc tạo các kháng thể chống lại nhiều tác nhân ngoại lai như vi khuẩn và virus. Tế bào B được khởi tạo trong tủy xương rồi di chuyển vào máu và hệ bạch huyết. Từ đây, chúng có thể lan ra khắp cơ thể.

Trước khi biến đổi tế bào B bên ngoài cơ thể nhằm tạo ra mũi tiêm một lần, nhóm nghiên cứu phải đảm bảo rằng tế bào B có thể tạo ra kháng thể như mong muốn. Điều này đồng nghĩa với việc phải biến đổi gen của chúng ngay từ bên trong cơ thể.

"Đến nay, chỉ mới có vài nhà khoa học, mà chúng tôi nằm trong số đó, có thể biến đổi tế bào B bên trong cơ thể người. Và trong nghiên cứu này, chúng tôi là những người đầu tiên khiến chúng tạo ra các kháng thể mong muốn" - TS Barzel cho biết.

TS Adi Barzel dẫn đầu nhóm nghiên cứu. Ảnh: ĐH Tel Aviv

“ Chúng tôi dùng chính nguyên nhân gây bệnh để chống lại bệnh. Dựa trên nghiên cứu này, chúng ta kỳ vọng trong những năm tới có thể sản xuất một liệu pháp chữa AIDS theo cách đó, cho những bệnh truyền nhiễm khác và cho một số loại ung thư gây ra bởi virus như ung thư cổ tử cung, ung thư đầu và cổ... ”

Nghiên cứu sinh tiến sĩ Alessio Nehmad. Ảnh: ĐH Tel Aviv

Dùng nguyên nhân gây bệnh để chống lại bệnh

Quá trình biến đổi gen được thực hiện trên vật mang mầm virus không gây hại. Virus này chỉ có nhiệm vụ đem theo những gen cần thiết sẽ được cấy vào tế bào B nhằm đưa vào cơ thể bệnh nhân. "Mọi mẫu vật áp dụng liệu pháp này đều phản hồi và có số lượng cao các kháng thể mong muốn trong máu của chúng" - TS Barzel nói.

Ông cho biết thêm, nhóm đã có khả năng sản xuất kháng thể từ máu đó và đảm bảo nó thật sự hiệu quả trong việc trung hòa virus HIV trên đĩa cấy.

Nghiên cứu sinh tiến sĩ Nehmad giải thích: "Chúng tôi kết hợp năng lực của công nghệ biến đổi gen CRISPR trong việc định hướng các gen đến những vị trí mong muốn, với năng lực của vật mang virus trong việc đưa các gen mong muốn đó đến các tế bào mong muốn. Do đó, chúng tôi có thể biến đổi tế bào B bên trong cơ thể".

Một khi tế bào B đã chỉnh sửa gen chạm trán với virus HIV trong cơ thể, virus sẽ kích thích tế bào B phân chia và lan tỏa các kháng thể. Hơn nữa, nếu virus biến đổi hoặc tiến hóa, tế bào B sẽ tự động thay đổi để chiến đấu. Điều đó khiến đây là liệu pháp đầu tiên có khả năng tiến hóa trong cơ thể bệnh nhân, đồng nghĩa với việc virus không thể lẩn lướt nữa.

"Chúng tôi dùng chính nguyên nhân gây bệnh để chống lại bệnh. Dựa trên nghiên cứu này, chúng ta kỳ vọng trong những năm tới có thể sản xuất một liệu pháp chữa AIDS theo cách đó, cho những bệnh truyền nhiễm khác và cho một số loại ung thư gây ra bởi virus như ung thư cổ tử cung, ung thư đầu và cổ..." - TS Adi Barzel bày tỏ hy vọng ■

Ung Chu

Những làn sóng di cư của người Hoa trong lịch sử đã đưa một “nền ẩm thực đậu tương” ra khắp thế giới, trong đó có Việt Nam.

Đậu phụ, đậu hủ, tàu hủ, mà người Nam bộ còn viết lẫn lộn “hủ” với “hữ”, đều là các tên gọi của cùng một món ăn làm từ đậu tương (hay đậu nành, đỗ tương). Trong số đó, *đậu phụ, đậu hủ* là các tên gọi mang tính “học thuật” hơn vì là phiên âm Hán-Việt từ gốc tiếng Hoa 豆腐. “Đậu” 豆 nghĩa là đậu, đỗ, còn “phụ/hủ” 腐 nghĩa là thối rữa, tên gọi này thể hiện bản chất của món ăn là dung dịch bột đậu nành được để cho lên men và kết đặc lại.

Cách gọi *đậu phụ* phổ biến ở miền Bắc nước ta, thường được họ gọi tắt là *đậu* mà người miền khác có thể bắt gặp khi đi ăn món bún đậu mắm tôm. Cách gọi tắt này đã hình thành từ lâu đời, như *Việt-Nam Tự-điển* của Hội Khai Trí Tiến Đức xuất bản năm 1931 ghi nhận: “Đậu phụ. Thứ ăn làm bằng bột đậu nành, đóng thành bánh, thường gọi tắt là đậu”.

Tàu hủ là cách gọi phổ biến ở miền Nam, mô phỏng phát âm của người Hoa gốc Triều Châu, gốc cũng là 豆腐. Dấu ấn tiếng Triều Châu còn thể qua món *tàu hủ ki*, viết bằng chữ Hán là “đậu phụ chi” 豆腐支. Chữ “chi” 支 ở đây là dạng viết thay thế chữ “chi” 枝 nghĩa là cành, nhánh, bởi vì người Hoa thường làm cho nó thành hình dạng giống như nhánh tre trúc (“trúc chi” 竹枝), nên trong tiếng Hoa món tàu hủ ki có hình dạng đó còn gọi là “chi trúc”

Dấu ấn tiếng Hoa trong “nền ẩm thực đậu tương”

枝竹. Nó cũng được chế biến thành hình dạng khác.

Chính liên tưởng với tre trúc mà người Hoa gốc Quảng Đông gọi món tàu hủ ki là “phụ trúc” 腐竹. Người Quảng Đông phát âm chữ “phụ” 腐 như *phù* của tiếng Việt, vì vậy mà tại miền Bắc nước ta, món tương đương với tàu hủ ki được gọi bằng tên *phù trúc*, là phiên âm tiếng Quảng Đông theo kiểu phương ngữ Bắc. Tàu hủ ki hay phù trúc còn gọi là *váng đậu*, do làm từ váng đậu lấy ra trên bề mặt dung dịch bột đậu nành khi người ta sản xuất đậu phụ. Lớp váng đậu này rất mỏng nên người ta xếp chồng nhiều lớp lên.

Tiếng Quảng Đông cũng để lại dấu ấn tại miền Bắc với tên món *đậu phụ nhự*, tương đương món chao của miền khác, người Hoa viết bằng chữ Hán là “phụ nhũ” 腐乳

“Nhũ” 乳 nghĩa là sữa, đây cũng là cách người Hoa gọi các chất trông như sữa. Món ấy cũng được gọi là *đậu phụ nhự*, *Việt-Nam Tự-điển* (1931) ghi: “Đậu phụ nhự. Thứ đồ ăn của người Tàu, làm bằng khoai sọ và tương đậu”.

Cách gọi *chao* của các miền khác lại xuất phát từ tiếng Hoa của người Phúc Kiến. Chao là một loại tương lên men làm từ đậu phụ, có xuất xứ từ tỉnh Quảng Đông, Trung Quốc, sau lan khắp miền Nam Trung Quốc và Đông Nam Á theo chân người Hoa di cư.

“Tương” là một từ Hán-Việt, viết bằng chữ Hán là 醬. “Tương” 醬 trong tiếng Hoa dùng để gọi các loại gia vị, nước chấm chế biến bằng cách lên men nguyên liệu. Đậu nành còn được người Việt gọi là *đậu tương* vì nó là nguyên liệu phổ biến để làm các món lên men

như đậu phụ, xì dầu... Chao cũng là một loại tương, có nơi ở Việt Nam người ta gọi là *tương chao*.

Những người Hoa gốc Phúc Kiến di cư vào Đông Nam Á phát âm chữ “tương” 醬 nghe như âm *chao* của tiếng Việt, nhưng phát âm bằng giọng mũi vì đó là cách xử lý đuôi *-ng /ŋ/* gốc Hán của người Phúc Kiến. Cách phát âm gần như *chao* này ta có thể bắt gặp trong cộng đồng người Peranakan gốc Phúc Kiến ở Penang, Malaysia, cũng như cách gọi món chao tại Thái Lan và Lào. Người Phúc Kiến thì sinh sống nhiều ở miền Trung và miền Nam Việt Nam hơn.

Ta còn có món *tào phớ* hay *đậu pha* là dạng đậu phụ dùng với nước đường, nên tại TP.HCM nó còn được gọi đơn giản là *tàu hủ nước đường*. *Tào phớ* và *đậu pha* là dấu ấn của tiếng Quảng Đông, họ phát âm nghe gần như *tàu phá* với *phá* phát âm ngang giọng chứ không đi lên, viết bằng chữ Hán là “đậu hoa” 豆花. Món này còn được gọi tắt là *phớ*.

Tàu xì là món gia vị làm từ đậu tương đen lên men mặn bằng muối (còn gọi là *đậu xì*), có nơi ở tỉnh Quảng Ninh gọi là *đậu mặn*, đây là món gốc của người Hoa. Tàu xì thường chế biến cùng với thịt. Ở TP.HCM, nó chủ yếu dùng trong bữa ăn của người Hoa hoặc các quán, nhà hàng kiểu Hoa, nhưng ở các huyện phía Đông của Quảng Ninh thì tàu xì đã trở thành ẩm thực địa phương. *Tàu xì* là phiên âm tiếng Quảng Đông, viết bằng chữ Hán là “đậu thị” 豆豉. Đây chính là *xì* trong *xì dầu*, cũng mượn tiếng Quảng Đông, viết bằng Hán tự là “thị du” 豉油, với “du” 油 nghĩa là dầu.

Xì dầu là dầu đậu tương lên men, dùng làm nước chấm, và vì

Vết tích của xưởng “tàu-vị-ieu Con-Mèo” xưa vẫn còn được lưu giữ. Ảnh: Ung Chu

nó làm từ đậu tương nên còn gọi là *nước tương*, nhất là các sản phẩm công nghiệp. Tuy nhiên, có nơi ở Việt Nam, người ta phân biệt *xì dầu* với *nước tương* để gọi những thứ khác nhau.

Xì dầu có màu nâu đỏ và loãng, như các chai nước tương ta mua ở tiệm tạp hóa, siêu thị. Còn có một loại màu đen, sệt hơn thì ta thường gọi là *hắc xì dầu*, người Quảng Đông viết là “hắc thị du” 黑豉油, “hắc” cũng chính là phiên âm tiếng Quảng Đông của chữ “hắc” 黑 - màu đen. Hắc xì dầu thường dùng để tẩm ướp, cũng có khi làm nước chấm như xì dầu.

Trong khi *xì dầu* có gốc tiếng Quảng Đông, thì người ở miền Tây Nam bộ lại gọi là *xì tu* (cũng viết *xì yếu*) dựa trên tiếng Triều Châu, do nơi đây có đồng đảo

người Hoa gốc Triều Châu sinh sống. Nó viết ra Hán tự cũng giống *xì dầu*. Trước đây tại Sài Gòn, xì dầu còn được gọi bằng tên *tàu vị yếu*, dựa trên tiếng Triều Châu, viết bằng Hán tự là “đậu vị du” 豆味油, nghĩa là dầu vị đậu.

Cách gọi này có thể truy về năm 1951, khi ông Tân Triều Long người gốc Triều Châu kinh doanh mặt hàng nước tương tại khu Chợ Lớn, gọi là “tàu-vị-ieu Con-Mèo”, thương hiệu Nam Dương. Xưởng của ông cũng gọi là “Nam-Dương xì-dầu thực-phẩm xưởng”, trong đó dùng từ *xì dầu* của tiếng Quảng Đông vì tiếng Quảng Đông phổ biến ở Chợ Lớn. Người dân thì gọi dân dã là *nước tương con mèo đen* do logo của hãng có hình vẽ con mèo đen ■

ĐHQG-HCM phát động cuộc thi sáng tác văn chương cho sinh viên, học sinh toàn quốc

Phiên An

"Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM năm 2022" với chủ đề "Khởi nghiệp văn chương" dành cho sinh viên, học sinh trên cả nước vừa được ĐHQG-HCM tổ chức lễ phát động tại Trường ĐH KHXH&NV (Q1) vào sáng 1/7. Nguyên Phó Thủ tướng Thường trực Trương Hòa Bình đã đến dự.

PGS.TS Vũ Hải Quân phát biểu phát động cuộc thi.

Nơi bắt đầu sự nghiệp văn chương

PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, cho biết tầm nhìn và sứ mạng của ĐHQG-HCM luôn nhắc đến vấn đề văn hóa và tri thức của Việt Nam, cũng như sự cam kết thúc đẩy tiến bộ xã hội và đóng góp cho kho tàng kiến thức của nhân loại. Do đó, việc tổ chức "Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM 2022" và chọn lọc các tác phẩm có ý nghĩa thực tiễn từ cuộc thi này chính là góp phần thực hiện sứ mạng và tầm nhìn của ĐHQG-HCM.

Giám đốc ĐHQG-HCM phát biểu: "Thông qua chủ đề 'Khởi nghiệp văn chương', chúng tôi muốn nhắn nhủ các em học sinh, sinh viên hãy xem cuộc thi này như là một nơi để bắt đầu sự nghiệp văn chương của mình. Chữ 'khởi' là bắt đầu của nghiệp văn chương và cũng có thể hiểu là chúng tôi mong muốn có những tác phẩm mang tinh thần khởi nghiệp vào văn chương. Đó là sự sáng tạo, mới mẻ trong cách nhìn nhận, cách viết, cách thể hiện tác phẩm của các em học

sinh, sinh viên về thế giới, xã hội, con người cũng như thể hiện những khát vọng, hoài bão của chính các em".

PGS.TS Vũ Hải Quân lưu ý, khởi nghiệp văn chương cũng giống tất cả quá trình khởi nghiệp khác, tức là phải chấp nhận đối mặt với rủi ro, thất bại. Ông nhắc đến câu chuyện của nhà văn J. K. Rowling - tác giả của *Harry Potter* - như một "điển hình" khởi nghiệp bằng văn chương với những trải nghiệm về sự thất bại và thành công.

"Nhà văn Rowling từng nói chưa bao giờ cuộc đời của bà thất bại đến thế. Nộp nhiều tác phẩm vào các nhà xuất bản nhưng đều bị từ chối. Và chính đáy vực của sự thất bại đó đã giúp bà đứng lên. Chúng ta phải chấp nhận thất bại và có những thất bại. Đó mới là nơi tinh thần khởi nghiệp bắt đầu" - ông Quân nhấn mạnh.

Dẫn lại thông điệp của nhà văn Rowling trong buổi nói chuyện tại ĐH Harvard, Giám đốc ĐHQG-HCM cho rằng việc khởi nghiệp văn chương còn cần phải ý thức về vai trò của sáng tạo và trí tưởng tượng.

PGS.TS Vũ Hải Quân nói: "Trí tưởng tượng sẽ giúp ta nhìn và sáng tạo trong tác phẩm văn học của mình. Nó giúp ta đồng cảm với những số phận không may mắn. Văn chương vốn phản ánh cuộc sống xã hội, đồng cảm với thân phận con người. Để làm được điều đó ta cần có trí tưởng tượng".

Diễn đàn thể hiện thông điệp nhân văn của người trẻ

Tại buổi lễ, Ban Tổ chức đã công bố Ban Giám khảo cuộc thi là các nhà nghiên cứu, phê bình văn học, nhà văn, nhà thơ uy tín, gồm: GS.TS Huỳnh Như Phương, PGS.TS Võ Văn Nhơn, Nhà văn Trịnh Bích Ngân, Nhà văn Bùi

Nguyên Phó Thủ tướng Thường trực Trương Hòa Bình tặng hoa cho các thành viên Ban Giám khảo.

Anh Tấn, Nhà văn Trần Nhã Thụy, Nhà thơ Phan Hoàng, TS Hồ Khánh Vân, Nhà văn Huỳnh Trọng Khang và Nhà thơ Ngọc Hoài Nhân.

Sinh viên Dương Phú Quý - Chủ nhiệm CLB Cây bút trẻ, Khoa Văn Học Trường ĐH KHXH&NV, đã đại diện sinh viên ĐHQG-HCM chia sẻ cảm nghĩ về cuộc thi.

Theo Phú Quý, trong hoàn cảnh hậu COVID-19, khi sự khủng hoảng đời sống tinh thần còn đang xâm chiếm người trẻ thì văn chương đã trở thành suối nguồn chữa lành những vết thương trong nội tâm.

"Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM ra mắt chứng tỏ sự quan tâm đúng mức của Ban Giám đốc ĐHQG-HCM, Ban Giám hiệu Trường ĐH KHXH&NV dành cho đời sống tinh thần của các bạn trẻ, đặc biệt là các bạn học sinh, sinh viên. Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM được tin tưởng sẽ trở thành một diễn đàn văn học, một không gian sáng tác mà nơi đó chúng em có thể gửi đi những thông điệp vừa mang tính sáng tạo, vừa có giá trị nhân văn thông qua tác phẩm của mình" - Phú Quý bày tỏ.

Cuộc thi "Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM năm 2022" do ĐHQG-HCM lần đầu tiên tổ chức nhằm khơi dậy năng lực sáng tạo nghệ thuật ngôn từ cho học sinh, sinh viên. Đây vừa là sân chơi sáng tạo tinh thần nhiều ý nghĩa vừa là diễn đàn để học sinh, sinh viên thể hiện thông điệp nhân văn, trách nhiệm với cộng đồng, góp phần lan tỏa nhận thức, tình cảm tích cực đến giới trẻ và toàn xã hội.

Thí sinh tham gia cuộc thi sẽ sáng tác theo ba

Sau lễ phát động Cuộc thi "Giải thưởng văn học trẻ ĐHQG-HCM năm 2022", nguyên Phó Thủ tướng Thường trực Trương Hòa Bình đã đề thơ thay lời động viên gửi tặng Ban tổ chức và học sinh, sinh viên tham dự cuộc thi. *Bản tin ĐHQG-HCM* xin trân trọng giới thiệu những lời tâm tình ý nghĩa của nguyên Phó Thủ tướng Thường trực đến quý độc giả.

Khởi nghiệp văn chương

*Khởi nghiệp văn chương trường đại học,
Thi văn tao đàn ươm mầm xanh.
Và từ đó cây đâm chồi nảy lộc,
Kết trái đơm hoa nặng trĩu cành.*

*Khoa học xã hội và nhân văn:
Trường đại học không gian rộng mở.
Sáng tạo mạch nguồn dâng cuộc sống,
Môi trường cao vọng dệt ước mơ.*

thể loại: truyện ngắn, tạp văn và thơ. Tương ứng mỗi thể loại, Ban Tổ chức sẽ trao 1 giải Nhất, 3 giải Nhì, 5 giải Ba, 7 giải Khuyến Khích với tổng trị giá giải thưởng là 201 triệu đồng.

Thời gian nhận tác phẩm dự thi tính từ ngày 1/7 đến ngày 30/9, dự kiến trao giải vào ngày 20/11/2022. Bài dự thi nộp qua hộp thư: vanhocht@vnuhcm.edu.vn hoặc website www.vanhocht.vnuhcm.edu.vn

Ban Tổ chức sẽ tuyển chọn những tác phẩm hay đăng trên các ấn phẩm báo chí của Hội Nhà văn TP.HCM và *Bản tin ĐHQG-HCM*. Các tác phẩm đoạt giải sẽ được xuất bản thành sách do Nhà xuất bản Hội Nhà văn ấn hành.

Cuộc thi này được ĐHQG-HCM dự kiến tổ chức trong 5 năm, do Trường ĐH KHXH&NV phụ trách và phối hợp thực hiện với Hội Nhà văn TP.HCM, Chi nhánh miền Nam Nhà xuất bản Hội Nhà Văn, Tạp chí Văn Nghệ TP.HCM ■

Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM:

CƠ HỘI LỚN ĐỂ KHỞI NGHIỆP VĂN CHƯƠNG

Hương Nhu - Thu Trang

Trong bối cảnh những sân chơi dành cho tài năng văn học trẻ ngày càng thu hẹp, Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM chính là nơi để học sinh, sinh viên trên cả nước thể hiện năng lực sáng tạo và bắt đầu sự nghiệp văn chương của mình.

Khi thẩm định một tác phẩm, ban giám khảo sẽ đặt ra những tiêu chí nào? Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM sẽ mở ra cơ hội gì cho hành trình sáng tác văn chương của học sinh, sinh viên? *Bản tin ĐHQG-HCM* đã có cuộc trao đổi với ban giám khảo và các thí sinh của cuộc thi để làm sáng tỏ những vấn đề trên.

▶ **PGS.TS Võ Văn Nhơn** - Giảng viên cao cấp Khoa Văn học, Trường ĐH KHXH-NV
Khởi đầu cho sự nghiệp văn chương nghiêm túc
Giải thưởng

Văn học trẻ ĐHQG-HCM rất phù hợp với xu hướng sáng tác hiện nay của giới trẻ khi hướng đến những thể loại phổ biến như tản văn, truyện ngắn, thơ. Các thể loại này đều yêu cầu dung lượng tương đối ngắn nên khá thuận lợi trong việc công bố và dễ tiếp cận đông đảo độc giả hơn. Trong thời đại kỹ thuật số và mạng xã hội này, người trẻ dễ bị thu hút vào hoạt động nghe, nhìn nhiều hơn đọc, viết. Vì thế, cuộc thi này sẽ khuyến khích người trẻ viết nhiều hơn, bắt đầu từ những thể loại gần gũi với họ.

Đối với tôi, tiêu chí đầu tiên khi thẩm định một tác phẩm dù ở thể loại nào là phải viết cho hay, có sáng tạo và dĩ nhiên phải mang được không khí, hơi thở của tuổi trẻ, học đường. Tôi nghĩ rằng khi đã tham gia cuộc thi thì không phân biệt lứa tuổi nhưng nếu phải chọn giữa hai sáng tác có chất lượng ngang nhau thì sẽ ưu tiên

cho tác giả nhỏ tuổi hơn. Tuy nhiên, việc này còn phụ thuộc vào quy định chung của ban giám khảo.

Khi tham gia cuộc thi này, người đoạt giải sẽ tăng độ nhận diện vì có tác phẩm đã trải qua sự thẩm định của giới chuyên môn gồm các nhà văn, nhà phê bình uy tín. Bên cạnh đó, tác phẩm sẽ được công bố ở những nhà xuất bản, tạp chí về văn học chất lượng như: Nhà xuất bản Hội Nhà văn, báo *Văn nghệ TP.HCM*, *Bản tin ĐHQG-HCM*. Điều này giúp tên tác giả đến với đông đảo bạn đọc và nhà phê bình hơn.

Đây là một cơ hội rất tốt, mở rộng cho tất cả học sinh, sinh viên nên các bạn cứ mạnh dạn tham gia để thử thách bản thân. Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM có thể xem là một sân chơi nhưng cũng có thể là nơi khởi đầu cho một sự nghiệp văn chương nghiêm túc. Nếu bạn muốn đi đường dài thì cần có sự đầu tư bởi văn chương không chỉ cần năng khiếu mà còn là sự khổ luyện, lao động thật sự.

▶ **Nhà văn Trần Nhã Thụy** - Giám đốc chi nhánh miền Nam Nhà xuất bản Hội Nhà văn
Hy vọng phát hiện những giọng nói mới

V i ệ t
Đ H Q G -
HCM tổ
chức Giải
thưởng Văn
học trẻ
Đ H Q G -
HCM trong
bối cảnh

những sân chơi dành cho các tài năng văn học ngày càng thu hẹp là rất kịp thời. Bởi lẽ, tạp san *Áo trắng* chuyên dành cho giới trẻ đã đình bản, cuộc thi Văn học tuổi 20 cũng tạm ngưng "vô thời hạn", *Hoa học trò* và *Mực tím* cũng không tổ chức cuộc thi nào. Vì thế, tôi tin rằng với quy mô tổ chức lớn và chuyên nghiệp, cuộc thi này sẽ là sân chơi rộng mở, thu hút sự tham gia của đông đảo học sinh, sinh viên.

Theo tôi, chủ đề "Khởi nghiệp văn chương" của cuộc thi năm nay rất hay vì tinh thần khởi nghiệp của giới trẻ khá cao và có lẽ ít ai nghĩ có thể khởi nghiệp bằng nghề viết văn. Lâu nay, người ta chỉ nghĩ việc viết lách là mơ mộng trên trời hay lãng đãng với mây gió chứ không xem đó là việc nghiêm túc, có thể kiếm tiền. Thực chất, công việc sáng tạo đáp ứng cả hai khía cạnh vật

chất lẫn tinh thần.

Đối với những người có niềm đam mê viết lách thì cuộc thi này là khởi đầu, còn những người nghĩ văn chương là một cái gì đó thực sự nghiêm túc thì họ sẽ dành thời gian để "thai nghén", tập trung viết sâu sắc hơn để dự thi vào năm sau.

Mỗi giám khảo có một tiêu chí riêng hay nói đúng hơn là có gu thưởng thức văn chương khác nhau. Riêng mình, tôi sẽ chú trọng nghệ thuật ngôn từ, tức xem trọng những người lao động chữ nghĩa hơn những người kể câu chuyện to tát, éo le, giật gân nhưng viết một cách cầu thả. Bên cạnh đó, tôi cũng sẽ đánh giá cao tính mới mẻ trong cách chọn đề tài, hình thức thể hiện và nghệ thuật viết. Tôi tin rằng người trẻ sẽ có những thử nghiệm, chất phiêu lưu lớn. Nhờ đó, chúng tôi hy vọng sẽ phát hiện được những gương mặt, giọng nói mới qua cuộc thi này.

▶ **Nhà văn Huỳnh Trọng Khang**
Sân chơi đầu tiên để hình dung về bút lực

Là cựu sinh viên của một trong những trường thành viên thuộc ĐHQG-HCM, tôi rất vui khi biết tin ĐHQG-HCM tổ chức Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM vì

thời chúng tôi không có những cuộc thi về văn chương như thế này.

Khi thẩm định một tác phẩm dự thi, tôi nghĩ rằng đầu tiên là phải hay - hay với cá nhân tôi. Theo tôi, hay ở đây là câu chuyện hay, cách kể hay hoặc có một sự tìm tòi độc lạ. Chẳng hạn sáng tác một truyện không có dấu chấm hay dấu phẩy thì cũng là một hình thức gây "lạ". Đến nay, sáng tác văn chương không còn gì gọi là mới mẻ nữa nên tôi nghĩ quan trọng là ở cách thể hiện điểm nhìn mới, mang đậm dấu ấn cá nhân của tác giả.

Cuộc thi này sẽ là một trong những sân chơi đầu tiên để các bạn trẻ cọ xát, hình dung rõ hơn về năng lực, trình độ và bút lực của mình. Bên cạnh đó, cuộc thi cũng như một lời động viên để các bạn bắt đầu sáng tác và tự tin hơn khi viết những điều mà mình ấp ủ.

► **Nguyễn Hằng Xuân** - Sinh viên năm IV, Khoa Công nghệ Thông tin, Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn Thông TP.HCM

Sẵn sàng khởi nghiệp với văn chương

Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM là cuộc thi có quy mô lớn cùng ban giám khảo là những nhà văn, nhà phê bình có uy tín. Đặc biệt, chủ đề "Khởi nghiệp văn chương" khá mới mẻ và thực tế. Ngày nay, văn chương không còn "rẻ như bèo" như

quan niệm xưa bởi nhu cầu thưởng thức nghệ thuật của con người ngày càng cao. Do đó, những ai đam mê sáng tác và đầu tư nghiêm túc với văn chương sẽ có thể gặt hái thành công.

Là sinh viên ngành công nghệ nhưng tôi có đam mê sáng tác văn chương từ những năm học THCS. Khi đó, tôi đã sáng tác một bài thơ tri ân thầy cô nhân ngày Nhà giáo Việt Nam 20/11 và may mắn được đăng trên báo tường của trường. Từ đó, niềm đam mê sáng tác văn chương của tôi ngày càng mãnh liệt. Đối với tôi, văn chương là phương tiện giúp tôi quy đổi nhiều giá trị, cả vật chất lẫn tinh thần. Vì thế, tôi luôn nghiêm túc và sẵn sàng khởi nghiệp với lĩnh vực này.

Với chủ đề này, tôi lựa chọn thể loại truyện ngắn và dự định khai thác hình ảnh những người trẻ dám phấn đấu, bày tỏ suy tư và bản lĩnh của chính mình. Sự phát triển của xã hội đã vô tình tạo ra nhiều áp lực vô hình cho thế hệ trẻ, khiến họ phải đối mặt với nhiều căn bệnh tâm lý. Vì vậy, tôi thường nhìn nhận thế giới bằng sự lạc quan và hướng người đọc đến điều đó với niềm hy vọng các sáng tác của tôi là một sự đồng cảm và san sẻ với họ.

► **Nguyễn Thanh Phú** - Sinh viên năm IV, Khoa Văn học, Trường ĐH KHXH & NV

Chọn tản văn để suy tư về làng quê, phụ nữ và trẻ em

Tôi nghĩ Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM sẽ là bước đệm, tạo động lực cho các cây bút trẻ dần thân vào con đường sáng tác văn chương chuyên nghiệp. Đến với cuộc thi năm nay,

tôi lựa chọn tản văn vì thể loại này cho phép tôi vừa tái hiện cuộc sống, vừa lồng ghép những triết lý, suy tư về hệ sinh thái làng quê, quyền phụ nữ và trẻ em ở Tây Nam bộ. Ngoài ra, tôi cũng có thể hóa thân thành nhân vật hoặc đứng ở cảm quan của người thứ ba để đánh giá, nhận xét, bày tỏ cảm xúc về sự vật, hiện tượng.

Thông qua tác phẩm, tôi mong độc giả sẽ nhìn thấy một lát cắt của cuộc sống, có thể xúc động, đồng cảm với câu chuyện của tôi hay thỏa mãn một khát khao nào đó. Với tôi, đó là thành công của một người theo đuổi niềm đam mê sáng tác văn chương.

Dù không theo đuổi con đường sáng tác chuyên nghiệp nhưng văn chương sẽ luôn đồng hành cùng tôi trong cuộc sống. Tôi nghĩ những tài năng văn học trẻ sẽ có trách nhiệm phản ánh, phản tư về con người, những giá trị truyền thống và vấn đề thời đại đang dần bị lãng quên. Bởi lẽ, văn chương không chỉ là ngôn ngữ trau chuốt, hành văn suôn mượt mà còn bao hàm những bài học, thông điệp nhân văn.

► **Huỳnh Kiều Anh** - Sinh viên năm II, Khoa Quản trị kinh doanh, Trường ĐH Kinh tế - Luật
Sẽ thử sức ở thể loại thơ

Đến với cuộc thi này, tôi lựa chọn thử sức bản thân ở thể loại thơ. Đây cũng là thể loại gần bó với tôi từ những ngày bắt đầu tập tành sáng tác là vào khoảng đầu năm lớp 10.

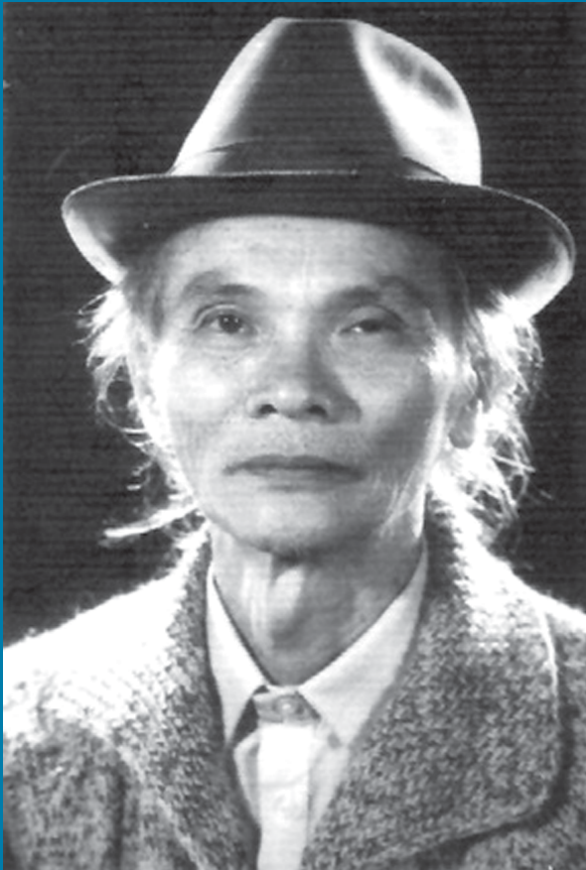
Tôi đặc biệt thích thơ siêu thực của Hàn Mặc Tử nên trước đây, những bài thơ tôi sáng tác đều được ảnh hưởng bởi lối viết khá lãng mạn, hư ảo này. Nhân cơ hội ĐHQG-HCM tổ chức Giải thưởng Văn học trẻ, tôi quyết tâm thể hiện một Kiều Anh thật "khác" từ cách chọn đề tài cho đến cách sử dụng ngôn từ. Bất mí là tôi sẽ đưa vào tác phẩm dự thi những hình ảnh rất gần gũi trong cuộc sống để độc giả tìm thấy sự đồng điệu, những kỷ niệm hay thậm chí là một phiên bản cũ của chính họ.

Chủ đề của Giải thưởng Văn học trẻ ĐHQG-HCM lần này đã khơi lên trong tôi một nguồn cảm hứng chưa từng có, thúc đẩy tôi làm mới cái tôi cá nhân trong văn chương. Đây cũng là sự khởi đầu cho hành trình hiện thực hóa lý tưởng của tôi trong sáng tạo - không ngừng thay đổi ■

VÕ HỒNG - phẩm hạnh của văn chương*

GS. Huỳnh Như Phương

Hơn nửa thế kỷ cầm bút trầm mình trong nhiều thời đoạn lịch sử ngang trái, nhà văn Võ Hồng luôn giữ trong mình sự nhân hậu và mực thước của một nhà giáo viết văn. Điềm tĩnh cùng đời và tận tụy với nghề, ông đã để lại một di sản văn chương đồ sộ gồm 7 tiểu thuyết và truyện dài, hàng trăm truyện ngắn, bút ký dành cho mọi lứa tuổi độc giả.

Nhà văn Võ Hồng. Hình: Internet

Kỷ niệm 100 năm ngày sinh của ông, *Bản tin ĐHQG-HCM* xin trân trọng giới thiệu và trích đăng bài viết của GS Huỳnh Như Phương về nhà văn đôn hậu này.

**Người dân chủ
trong cảm thụ nghệ thuật**

Khi nói đến phẩm hạnh của văn chương Võ Hồng, chúng tôi không chỉ muốn nói đến nhân cách của nhà văn hay giá trị giáo dục trong tác phẩm của ông dù điều này chắc chắn có ảnh hưởng đến chất lượng của tác phẩm. Những phút chói sáng trong trang văn không tách rời với những phút chói sáng trong tâm hồn. Nói đến phẩm hạnh của văn chương là nói đến sức mạnh và vẻ đẹp tinh thần soi chiếu vào văn bản như ánh sáng chiếu vào pha lê, là nói đến nghệ thuật của ký ức được truyền đạt qua ngôn từ và hình tượng. Nghệ thuật nói lên phẩm hạnh của nhà văn. Thậm chí, nghệ thuật cũng chính là phẩm hạnh, bởi đạo đức của nghề văn chủ yếu được tìm thấy trong chất lượng nghệ thuật và tài nghệ thuyết phục người đọc. Cần phải đọc hết không chỉ các tiểu thuyết mà tất cả truyện ngắn Võ Hồng mới nhận ra được phẩm hạnh văn chương của ông.

Trong bài viết đặc sắc *Đọc Võ Hồng: truyện tình của giới trung lưu*, in trên tập san *Văn số đặc biệt* về tác giả này, Cao Huy Khanh nhận xét

“truyện tình Võ Hồng chính là một thứ nhạc êm dịu trong nỗ lực tiếp nối những khúc tình ca lãng mạn có điều độ của một thời văn chương đã qua”. Nhà phê bình giải thích: “Tình yêu của giới trung lưu, lãng mạn một cách có chừng mực, say đắm một cách có điều độ, niềm hạnh phúc lẫn nỗi đau khổ được điều chỉnh cho ngang tầm mức trung bình làm sao vừa bằng với sức chịu đựng trong nếp tâm lý chung của người công chức, tất cả những điều đó dường như đều có thể tìm thấy trong tiểu thuyết của Võ Hồng, nhà văn của giới trung lưu” [1]. Có thể nói đó là một phát hiện của Cao Huy Khanh.

Tuy nhiên, nghĩ cho kỹ, độc giả văn học nói chung ở Sài Gòn thời ấy, chứ không riêng gì độc giả của Võ Hồng, chủ yếu vẫn là giới trung lưu. Người thợ, người làm ruộng không đọc đã đành, mà giới thượng lưu e rằng cũng không mấy người yêu thích văn chương. Vậy mà văn học thời đó vẫn bày cho giới trung lưu rất nhiều món ăn tinh thần và được tiêu thụ, đâu riêng gì món “tình ca lãng mạn có điều độ”. Có “những tình nhân chậm chạp và quá sức hiền lành”, những “nhân vật nam nhưng lại tỏ ra ít có nam tính” của Võ Hồng thì cũng có những nhân vật nam mà nam tính bùng dậy trong những giây phút mãnh liệt và cuồng nhiệt của Võ Phiến, Dương Nghiễm Mậu, Thảo Trường. Trong thời đại cách mạng

giải phóng tính dục mà tả người tình nhân “chỉ có cái hôn đầu mũi vào má như hôn trẻ con” (*Khoảng mắt*), “một cái chạm tay bên ngoài mà ấm nóng cả đời” (*Lá vẫn xanh*), ân hận về cái ý nghĩ cộc cằn rằng “người nữ ngon như một cái bánh” (*Con suối mùa xuân*) thì quả là đi lùi thời đại!

Trước khi viết văn bằng sự tưởng tượng, người ta viết văn bằng sự từng trải; tưởng tượng mà không qua từng trải thì dễ thành khiên cưỡng, sống sượng. Võ Hồng chấp nhận chịu tiếng là người không từng trải trong tình trường hơn là người viết văn sống sượng. Và chẳng, xét theo quan điểm phân tâm học, biết đâu lối viết “sạch sẽ” quá đáng đó lại không ẩn chứa những niềm khát khao ẩn ức tìm cách được thăng hoa.

Đi theo lối riêng, Võ Hồng lại là một người dân chủ trong cảm thụ nghệ thuật. Không những ông đề cao Võ Phiến, một phong cách văn chương rất khác biệt với ông, mà ông còn biểu dương Túy Hồng, người phụ nữ viết tiểu thuyết hiện sinh rất xa lạ với cá tính sáng tạo của ông: “Ngôn ngữ được cô sử dụng sống động như những sinh vật. Nhiều câu nói ‘thật’ đến nỗi, ‘sống’ đến nỗi mình có cảm tưởng như mình vừa nghe nhân vật thốt ra câu đó, âm thanh như còn vang lên đó, khiến mình đôi lúc bàng hoàng. Đọc cô Túy Hồng mình không có cảm tưởng

Sương sớm. Ảnh: Lê Hồng Linh

phải chịu đựng một người đang làm văn chương, mà mình đang quần quai xót xa, đang thổn thức theo tác giả” [2].

Lấy văn hóa làm chọn lựa căn bản

Có lẽ cũng nên cân nhắc khi nhận định rằng văn chương Võ Hồng là sự nối dài văn học lãng mạn thời kỳ 1930-1945, với hàm ý rằng nhà văn sáng tác ở những năm 1960 bằng tâm thế và kỹ thuật thời tiền chiến. Qua những phát biểu trực tiếp cũng như toát lên từ tình thế và hành động của nhân vật, không hề thấy ở Võ Hồng cái tâm thế của người làm cách mạng xã hội để thay cũ đổi mới như Tự lực Văn đoàn. Ông cũng không có ý định làm cải cách văn chương. Ông in cuốn sách đầu tay gần như cùng lúc với nỗ lực phục hồi Tự lực Văn đoàn, nhưng thất bại, của Nhất Linh. Không ai để lại cho ông một chỗ trống, bởi đơn giản những gì ông viết về kháng chiến và xã hội chưa ai trải nghiệm trước ông.

Ngay cả trong những “truyện tình thất tình” của Võ Hồng, nếu so với tác phẩm của Khải Hưng, Thạch Lam... sẽ thấy một khoảng cách nhất định. Cao Huy Khanh tinh tế khi nói lên cái tâm thế sáng tác của Võ Hồng: “hầu hết truyện của Võ Hồng đều được đặt trên một căn bản hồi tưởng nồng cốt, đều có một nội dung hoài niệm minh nhiên. Chính trong cái kinh nghiệm hồi tưởng về chiến tranh đó chừng như người ta có thể đoán thấy được cái nét tâm lý cầu an của con người; mệt mỏi, chán chường, sợ sệt, kinh tởm, đó là nét tâm lý chung của những người vừa thoát chết qua một thời thế hỗn loạn cùng cực, của những kẻ được may mắn sống sót sau một cuộc chiến tàn khốc” [3]. Hẳn nhiên đó không phải là tâm thế của những nhà văn thời 1930-1945.

Vậy thì cuối cùng Võ Hồng vẫn là Võ Hồng. Không thể đặt ông vào cái khuôn loại hình lãng mạn hay hiện thực. Người ta không thể bắt ông Võ này phải giống ông Võ kia, cũng như không nên lấy cái đầu của ông Võ kia đong ông Võ này. Đó thực sự là sự đa dạng của văn học miền Nam. Võ Phiến có vẻ thú vị khi nói rằng có đến ba tuyển tập truyện ngắn miền Nam đã không chọn in tác phẩm của Võ Hồng. Thì đã sao, điều đó chỉ đáng tiếc cho các tuyển tập đó và cho độc giả hơn là cho Võ Hồng. Đầu phải vì đó mà có thể kết luận rằng Võ Hồng không có truyện hay. Cũng như bây giờ có những tuyển tập truyện ngắn Việt Nam sau 1954 mà không thấy tên Võ

Phiến, thì ta đâu có thể nghĩ giản đơn rằng Võ Phiến không phải là nhà văn viết truyện đặc sắc.

Hơn nữa, chọn mỗi nhà văn một truyện ngắn hay là việc làm khó khăn và tế nhị, phụ thuộc vào thị hiếu thay đổi từng lúc của người tuyển chọn và sở thích của nhà xuất bản, độc giả, thị trường. Trong truyện ngắn của Võ Hồng nên chọn truyện nào cho một tuyển tập, điều đó không đơn giản. Trong một lá thư gửi người viết bài này năm 1986, Võ Hồng nói ông thích nhất truyện *Nhẹ hơn cơn gió thoảng*. Võ Phiến, năm 1999, chọn *Trầm mặc cây rừng* (*Văn học miền Nam - Truyện*, cuốn 3, NXB Văn Nghệ). Trần Hữu Tá, năm 2000, chọn hai truyện *Nhẹ hơn cơn gió thoảng* và *Chuyến về Tuy Hòa* (*Về một chặng đường văn học*, NXB Tổng Hợp TP Hồ Chí Minh). Hội Văn Nghệ Phú Yên, năm 2004, chọn *Tình yêu đất* (*Tuyển tập văn học Phú Yên thế kỷ XX*, Hội Liên hiệp Văn học Nghệ Thuật Phú Yên xuất bản). Trần Hoài Thư, năm 2009, chọn *Mong manh một thoáng* (*Văn miền Nam*, NXB Thư Án Quán). Người viết bài này, năm 1986, chọn *Bên đập Đòng Cháy* (*Mùa xuân chim én bay về*, NXB Cửu Long). Còn nếu bây giờ cho tôi chọn lại thì xin chọn truyện *Đi con đường khác*. Cũng một truyện tình thất tình, trong không gian và khoảng khắc nhạy cảm chốn thiên môn, không éo le bi kịch nhưng đọng lại một nỗi buồn tê tái, mà tôi nghĩ không ai có thể viết ám ảnh được như Võ Hồng.

Có thể nói, trân quý truyền thống mà không bàng quan với hiện đại, không tách rời chính trị nhưng lấy văn hóa làm chọn lựa căn bản, coi trọng đạo đức nhưng vẫn giữ tư chất nghệ thuật: đó là thế đứng đã làm nên phẩm hạnh của văn chương Võ Hồng trong một giai đoạn phức tạp, bi tráng của lịch sử đất nước và lịch sử văn học dân tộc ■

.....

(*) Trích “Võ Hồng - phẩm hạnh của văn chương”, Tạp chí *Nghiên Cứu Văn Học*, Viện Văn Học, Hà Nội, số 6, tháng 6/2022, trang 21-32. Trung đề do *Bản tin ĐHQG-HCM* đặt.

[1] Cao Huy Khanh (1974): *Đọc Võ Hồng: truyện tình của giới trung lưu*, Giai phẩm Văn, Sài Gòn, số đặc biệt Nhà văn Võ Hồng, ngày 14/2/1974, trang 31, 35.

[2] Võ Hồng (1971): *Tôi cảm tạ văn chương*, Tuần báo *Tìm Hiểu*, Sài Gòn, số 7 tháng 10/1971.

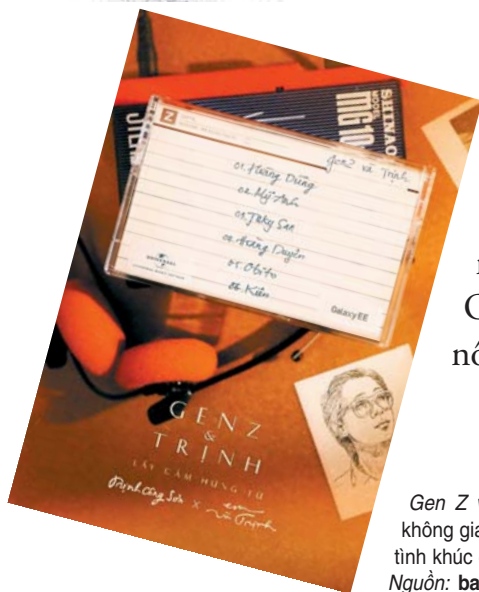
[3] Cao Huy Khanh (1974), *Bđđ*, trang 33.

Nhẹ và nặng:

Về hai lối hát Trịnh Công Sơn

Nguyễn Đình Minh Khuê

Gen Z và Trịnh mở ra một không gian tươi trẻ cho những tình khúc của Trịnh Công Sơn.
Nguồn: bazaarvietnam.vn

Công bố vào đầu tháng 6/2022, “Gen Z và nhạc Trịnh” là dự án của các nghệ sĩ trẻ thuộc thế hệ Z (sinh năm 1997-2012) được công chúng mến mộ như Mỹ Anh, Juky San, Kiên Trinh, Hoàng Duyên, Obito và Hoàng Dũng, nhằm làm mới các tình khúc nổi tiếng của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn.

trầm buồn, u tịch, tối tăm. Mà u buồn, hiểu một cách hình tượng, rõ ràng là trì kéo, là ghì xuống, là đổ sụp: khó ai có thể nhảy cẫng lên hay nhếch miệng cười vui khi buồn đau, mà ngược lại, người ta thở ra một hơi nặng nhọc, người ta ngồi xuống, thậm chí là ngã quy, và nước mắt rơi dài. Chính bởi điều này, không khó hiểu vì sao âm nhạc Trịnh Công Sơn dễ kéo lòng người chùng lại, trĩu nặng.

Thứ nữa, các ca khúc của Trịnh Công Sơn thường có những tiết điệu lặp đi lặp lại, đôi khi đến lã đờn điệu, ít có các biến tấu, chuyển âm, hoa mỹ... Cũng chính vì điều này, những người không thích nhạc Trịnh Công Sơn cho rằng ông có một lối viết nhạc nghèo nàn, ít sáng tạo, thiếu bài bản khi so sánh với các nhạc sĩ tài danh khác như Văn Cao, Đoàn Chuẩn, Hoàng Trọng, Phạm Duy... Tuy nhiên, đặc trưng này, theo tôi, thực ra lại rất phù hợp với cái *nặng* của nhạc Trịnh Công Sơn.

Trước nhất, những giai điệu trở đi trở lại, đều đặn, dàu dặt, ít đột biến tạo cho các ca khúc của ông một phong cách ru. Và thực tế là Trịnh Công Sơn dường như cũng rất thích ru. *Ru ta ngâm ngủi, Ru tình, Ru em, Ru em từng ngón xuân nồng, Ru đời đi nhé, Rơi lệ ru người...* Rồi nào là “Mẹ ngồi ru con/ Đong đưa vồng buồn, đong đưa vồng buồn” (*Ca dao mẹ*), “Ngủ đi em đôi môi lửa cháy/ Ngủ đi em mi cong cỏ mượt” (*Em hãy ngủ đi*), hay “Con ngủ, ngủ đi con/ Đứa con

Họ đã hát *Mưa hồng, Diễm xưa, Nắng thủy tinh, Nhìn những mùa thu đi* và *Tuổi đá buồn* với những nhịp điệu nhẹ nhàng, phiêu bồng, như cách đối thoại của thế hệ mình với nhạc Trịnh. *Nhẹ và nặng* như hai chỉ dấu văn hóa, hai lối về nhạc Trịnh của các thế hệ ca sĩ từ thập niên 1960 đến nay.

1. *Nặng* là một yếu tính của nhạc Trịnh Công Sơn: *nặng*, chứ không phải nặng nề, tức không phải là khó hiểu, khó cảm, và càng không có nghĩa là trơ cứng, thiếu thanh thoát.

Có thể nhận ra sự *nặng* này, trước hết, ở phần nhạc điệu trong các sáng tác của Trịnh Công Sơn. Không ít người từng phát hiện rằng các ca khúc của ông hầu hết là các bài giọng thứ, thậm chí chỉ là thứ (?), như nhà văn Hoàng Phủ Ngọc Tường từng khẳng định trong tập biên khảo *Trịnh Công Sơn và cây đàn lyre của hoàng tử bé*. Như một quy tắc trong âm nhạc học (dù có thể vẫn còn một số tranh cãi nhỏ), so với các bài giọng trưởng, bài giọng thứ diễn tả tốt hơn sự

của mẹ da vàng” (*Ngủ đi con*)... Mà ru, rõ ràng là đưa vông, là dắt người ta vào cơn mê, là khiến người ta rũ xuống, chìm sâu xuống với mi mắt trĩu nặng.

Chưa kể, sự trở đi trở lại của những giai điệu trầm buồn trong xuyên suốt bài hát như ở trường hợp của *Ru em, Tình sầu, Gọi tên bốn mùa, Biển nhớ, Diễm xưa, Cúi xuống thật gần*... luôn làm tôi liên tưởng đến bản *sonata Ánh trăng* lừng danh của nhà soạn nhạc người Đức Beethoven, nhất là đoạn đầu của bản sonata ấy với một vòng lặp âm thanh u tối, chậm rãi, dằng dặc, đưa đến cho người nghe cái cảm giác như đang bước đi, đang hành hương giữa đêm sâu về phía những vực thẳm, những mộ huyệt. Các sáng tác của Trịnh Công Sơn cũng vậy. Chúng vừa là những bản nhạc, những ca khúc, mà đồng thời cũng là những tiếng kinh cầu. Nhưng những lời cầu kinh ấy không hướng thượng, chúng không phải là những lời tán tụng ân sủng thần linh, mà chúng “cúi xuống thật gần”, chúng nặng trĩu những tụng niệm cho quê hương, cho thân phận, cho trần gian khổ ải. Chúng là “kinh Việt Nam” khóc cho “vận nước điêu linh”, chờ ngày nhìn thấy “quê hương sáng chói”, là những “lời kinh đêm” “ru mẹ một mình ôm bóng đêm”, “ru đời chỉ còn mẹ với con” (*Sao mắt mẹ chưa vui*), là những “Phúc âm buồn” tra vấn “còn bao lâu cho thân thôi lưu đầy chốn đây/ còn bao lâu cho thiên thu xuống trên thân này” (*Phúc âm buồn*)... Chính Trịnh Công Sơn cũng thừa nhận điều này khi so sánh nhạc của mình với nhạc Văn Cao: “Âm nhạc của anh Văn là âm nhạc của thần tiên bay bổng. Tôi đi la đà giữa cõi người”.

Ưa la đà cõi người để chứng kiến và kinh trải những tai ương của một nhân loại khổ đau, lại

thấm nhuần triết lý nhà Phật và chịu nhiều ảnh hưởng của triết học hiện sinh Pháp, không lạ gì khi Trịnh Công Sơn luôn biết cách làm trĩu nặng các ca khúc của ông bằng những ngôn từ, những hình ảnh, những suy tư đau đớn và ám ảnh. Ở đoạn cuối bài *Gọi tên bốn mùa*, Trịnh Công Sơn viết: “Trẻ thơ ơi, trẻ thơ ơi/ Tin buồn từ ngày mẹ cho mang nặng kiếp người”. Làm người, như vậy, với ông, có nghĩa là từ lúc chào đời đã bắt đầu biết mang vác những sầu não oằn gánh. Có lẽ chính từ những nền tảng quan niệm như thế mà các ca khúc của Trịnh Công Sơn, dù viết về chủ đề nào, tình yêu, chiến tranh, quê hương hay thân phận con người, và dù được sáng tác ở bất kỳ giai đoạn nào, cũng thường gắn với những gì bầm dập, u tối, nghiệt ngã, chết chóc và trĩu nặng.

Hiểu theo cách này, có thể thấy các ca khúc của Trịnh Công Sơn lúc nào cũng *nặng*, cũng ghi người ta xuống giữa một vũng trầm lắng, và chính vì thế hình như chỉ một số ít tiếng hát truyền tải được, lọt tả được cái *nặng* đặc trưng ấy mới có thể thành công khi hát nhạc Trịnh Công Sơn.

Hãy nghe cách hát nhạc Trịnh của các giọng ca đã thành danh từ dòng nhạc này hoặc có những gắn bó sâu sắc với âm nhạc Trịnh Công Sơn thì rõ. Một Khánh Ly với chất giọng trầm, sâu, có lúc như mỗi một, ngã quỵ giữa cát bụi, có lúc vang động, rền dội từ đất trong những băng nhạc huyền thoại như *Son ca 7, Hát cho quê hương Việt Nam*. Một Thanh Thúy với tiếng hát rõ lẹ như vọng về từ những cõi thâm u khi trình diễn *Ướt mi, Thương một người* - hai bài hát mà Trịnh Công Sơn đã viết tặng riêng cho bà vào những năm cuối thập niên 1950, và cũng là những tác phẩm nổi tiếng sớm nhất của ông. Một Lệ Thu với màu giọng khàn, đôi khi trở lạnh, tỉnh rụi mà lại thấm thẳm tâm sự cùng hoài niệm dù đang hát những bản nhạc tươi sáng thuở đôi mươi của Trịnh Công Sơn như *Nắng thủy tinh, Nhìn những mùa thu đi*... Họ hát thật nhẹ nhàng, phiêu lãng, tự nhiên, không cố lên gân, bày biện, nhưng lắng nghe họ, người ta vẫn cảm thấy rất rõ sức nặng của tâm sự, của suy tưởng, của những xúc động chân thật, và theo đó, mọi dồn nén thẳm sâu trong từng lời nhạc Trịnh Công Sơn tuôn ra.

Ở các thế hệ sau, không khó nhận thấy rằng cũng chỉ những ca sĩ có chất giọng dày, mộc mạc, cao độ chủ yếu ở mức trung trầm, có sức trĩu của

“ Tinh thần dân chủ trong thưởng ngoạn nghệ thuật hẳn nhiên luôn nhắc nhở chúng ta không nên có những phán xét, chê bai, những cái nhìn áp đặt đối với cách cảm và cách hát nhạc Trịnh nói trên, bởi với nghệ thuật, các ranh giới và quy chuẩn rất dễ trở thành những định kiến tai ác. ”

Khánh Ly với chất giọng trầm, sâu như một đại diện cho lối hát *nặng* của nhạc Trịnh. *Nguồn: nguoidothi.net.vn*

tự sự như Cẩm Vân, Hồng Nhung, Quang Dũng, Giang Trang, Hoàng Trang... mới để thu hút tai nghe số đông khi hát nhạc Trịnh.

2. Nhạc Trịnh Công Sơn, như vậy, thực sự rất kén người hát. Hình như chưa có một dòng nhạc nào lại dễ gây ra những tranh cãi về cách hát như nhạc Trịnh. Có không ít những kiểu hát, những giọng ca, khi trình bày các ca khúc của Trịnh Công Sơn, luôn vấp phải những phản ứng trái chiều, nhiều khi bị chối từ, thậm chí bị chê bai, dù cho đó có là những danh ca rất thành công ở nhiều dòng nhạc khác. *Series* nhạc Trịnh do những người trẻ hát vừa phát hành vào đầu năm 2022 - “Gen Z và Trịnh” cũng là một trường hợp gây tranh cãi như vậy.

Tất nhiên, trước hết, cần phải khẳng định rằng nỗ lực thể nghiệm của những ca sĩ gen Z này có những ý nghĩa riêng. “Gen Z và Trịnh” cho những người trẻ hôm nay có cơ hội thử trải nghiệm nhạc Trịnh, thứ nhạc của một thời quá vắng xa xôi mà có lẽ đa số họ chưa từng thực sự nghe. *Series* này nhắc nhở họ về một di sản vàng son của âm nhạc và văn hóa dân tộc. Đó còn là cách nối dài sự hiện hữu của âm nhạc Trịnh Công Sơn, làm cho nhạc Trịnh có cơ hội được thử sống một đời sống khác, một tinh thần khác, một tâm thế khác.

Nhưng đôi khi sự cách biệt trở nên quá lớn. Mà nhất là, theo quan sát của tôi, trong khi sự *nặng* phủ trùm lên nhạc Trịnh Công Sơn như đã nói, thì nhiều người trẻ hôm nay, ngược lại, hình như lại thích mọi thứ trở nên *nhẹ*.

Họ ngại những thứ làm nặng ý nghĩ. Họ thích “an yên”, thích làm cho tâm trí nhẹ lại bằng những ngày thong thả chu du, những chuyến phượt đường dài. Họ hứng thú hơn với những cuộc dã ngoại, những quán cà phê mơ lãng giữa núi rừng, bên bờ suối. Họ ưa trở về với những

hoài niệm lãng mạn, những cảnh xưa thơ mộng dù phần lớn chúng chỉ là những giả lập, nguy tạo. Họ thích sống giữa tiện nghi hiện đại mà xung quanh vẫn được cây xanh hoa cỏ che chở, trang hoàng, làm dịu. Họ mê mẩn những gì “chill”, những âm thanh lo-fi lãng lằng, những đoạn rap khiến tâm trí bốc lửa...

Thử nghe những bài hát trong *series* “Gen Z và Trịnh”, ta cũng dễ dàng nhận thấy tâm thế ấy. Các ca sĩ thế hệ Z trình bày nhạc Trịnh với những luyện láy phiêu bồng, những nhả chữ thật nhẹ, thật bay, thật Tây dù nhiều khi làm cho các từ ngữ hơi biến âm, nghe không được rõ. Các bản phối, kiểu đệm đều mới mẻ, lạ lỏi, bay bổng. Còn các *music video* thì tràn ngập những khung hình yên bình giữa nắng rọi với những kệ sách hoài cổ, những cây cỏ bài trí, những khu vườn thơm tho...

Tinh thần dân chủ trong thưởng ngoạn nghệ thuật hẳn nhiên luôn nhắc nhở chúng ta không nên có những phán xét, chê bai, những cái nhìn áp đặt đối với cách cảm và cách hát nhạc Trịnh nói trên, bởi với nghệ thuật, các ranh giới và quy chuẩn rất dễ trở thành những định kiến tai ác. Song theo cách nhìn rất cá nhân của bản thân tôi, sự thể nghiệm nói trên của những người trẻ ấy, chính vì muốn *nhẹ*, muốn bay, nên dường như đã phải bỏ lại, đã làm rơi rớt đi không ít những gì *nặng* của âm nhạc Trịnh Công Sơn, một thứ nhạc - như đã nói từ đầu - trĩu đầy trong cả giai điệu và lời ca của nó những thương xót tận cùng cho thân phận bi đát của tình yêu, của dân tộc, quê hương và nhân loại ■

Các nghệ sĩ trẻ tham gia làm mới nhạc Trịnh. Hàng trên, từ trái sang: Mỹ Anh, Hoàng Duyên, Juky San, Kiên Trịnh, Hoàng Dũng và Obito. *Nguồn: SGGP*

APICHATPONG và giấc mơ nguyên thủy

Nguyễn Vũ Hiệp

Là đạo diễn Đông Nam Á đầu tiên đoạt giải thưởng cao quý Cành cọ vàng tại Liên hoan phim Cannes, Apichatpong Weerasethakul được xem là một phát hiện độc đáo của thế giới điện ảnh Âu-Mỹ. Bằng ngôn ngữ linh hoạt của những giấc mơ, các thước phim của đạo diễn Apichatpong Weerasethakul đã đưa người xem về trạng thái tự do nguyên thủy, để trả lại họ năng lực cảm nhận, tưởng tượng và đổi thay mà đời sống máy móc thời hiện đại đang che khuất.

Miền nguyên thủy của cái chạm

Dù có giọng phim dịu dàng, Apichatpong vẫn là một nghệ sĩ nổi loạn. Sự nổi loạn này hiện rõ qua những lần phim ông bị hệ thống kiểm duyệt của Thái Lan cấm chiếu. Đáp lại một bộ luật kiểm duyệt được viết từ năm 1930 - theo đó phim không được trực tiếp đề cập đến tình dục, quân đội, hoàng gia và các góc khuất tôn giáo - Apichatpong đã đưa tất cả chuyện này vào phim. Bởi ông có nhiều điều phải nói từ góc nhìn của một người đồng tính nam, và một đứa con của vùng rừng núi Đông Bắc Thái Lan - nơi suốt gần một thế kỷ qua, các sắc tộc thiểu số đã bị cư dân đồng bằng đàn áp chính trị, xóa bỏ văn hóa, và bỏ rơi trong quá trình phát triển.

Được tiếp liệu từ những mâu thuẫn ấy, các phim dài của Apichatpong luôn mô tả hai thế giới trái ngược đang đồng tồn. Một bên là "miền hiện thực" của những thành thị bận rộn, nơi lề luật, định kiến và công nghệ chia rẽ con người; còn bên kia là "miền cổ tích" của rừng sâu hoặc công viên, nơi con người được tự do đến với nhau, tự do tưởng tượng những cách sống khác. Ông đã xây dựng "miền cổ tích" bằng chính kỹ

Đạo diễn
Apichatpong Weerasethakul.

ức tuổi thơ của mình, khi ông sống bên rừng núi và những chuyện cổ dân gian.

"Miền cổ tích", trước tiên, là nơi người ta tự do chạm vào nhau, như trẻ thơ hoặc như người nguyên thủy.

Chẳng hạn, *Blissfully Yours* (2002) kể chuyện tình giữa một nữ công nhân nghèo và một người nhập cư trái phép từ Myanmar. Rời thị trấn buộc chàng giả câm để khỏi bị cảnh sát phát hiện, và buộc nàng làm việc đến đau như tay, họ bỏ việc để đi thăm "góc bí mật" của chàng trong rừng thẳm. Trút bỏ bộ đồ Tây không cần thiết

Một cảnh phim đầy chất siêu thực trong *Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives*.

trong mùa hè nóng rực, chàng hái chùm quả ngọt mà mình vừa nhìn thấy lúc đi tiểu, rồi dịu dàng chia nó với người yêu trong một nụ hôn. Người xem cảm được vị ngọt qua tiếng nhỏ hạt ướt át và màu đỏ của quả tươi, cảm được cái chạm của nhân vật qua ánh nước suối chảy trên làn da, hay qua cử chỉ vuốt ve suốt những cảnh quay dài nhằm giữ thời gian trọn vẹn. Bằng cách dịch tít hiệu vị giác và xúc giác sang ngôn ngữ âm thanh - hình ảnh, Apichatpong đã cho khán giả thấy một thoáng địa đàng. Để rồi giúp họ hồi phục những giác quan nguyên thủy nhất của mình, và phục hồi đam mê yêu đương - thứ đang bị bóp méo bởi văn hóa nghe nhìn, bị bóp nghẹt bởi thế giới quan nhiều định kiến chữ nghĩa.

Miền nguyên thủy của giấc mơ

Năm 1994, sau khi tốt nghiệp ngành kiến trúc tại Thái Lan, Apichatpong muốn học làm phim ở Mỹ, và tình cờ chọn Viện Nghệ thuật Chicago. Ở ngôi trường chuyên về nghệ thuật thể nghiệm này, ông đã nhanh chóng yêu thích chủ nghĩa siêu thực - vốn có chung về kỳ ảo với loại chuyện cổ dân gian mà ông làm quen từ bé. Ra đời với "Tuyên ngôn của chủ nghĩa siêu thực" (André Breton, 1924), phong trào tư tưởng này tiếp nhận quan điểm của nhà phân tâm học Sigmund Freud - rằng con người có khuynh hướng giấu những suy nghĩ mà mình không thể chấp nhận đi. Ẩn mình trong vô thức, những suy nghĩ bị chối bỏ này sẽ tiếp tục ám ảnh chủ nhân của chúng thông qua những ham muốn và cảm xúc thường ngày, những cử chỉ và lời nói vô ý, hay những giấc mơ và hình ảnh tưởng tượng. Các nghệ sĩ siêu thực chủ trương

nói lỏng sợi xích lý trí, để vô thức tự do lên tiếng thông qua trí tưởng tượng của mình, từ đó soi sáng những góc khuất của tâm hồn mà họ từng giấu đi. Họ nói những sự thật này bằng ngôn ngữ lỏng lẻo của giấc mơ, vốn nhiều ẩn dụ, hoán dụ hơn logic và đạo đức.

Theo nhà ký hiệu học Juri Lotman, giấc mơ là thứ ngôn ngữ độc thoại nội tâm nguyên thủy, xuất hiện trước khi sinh vật biết suy nghĩ bằng ngôn ngữ đối thoại giàu tính logic như con người thời nay. Các nền văn hóa cổ sơ coi trọng hoạt động giải mộng và các truyện dân gian phi logic hơn hẳn xã hội hiện đại. Được chủ nghĩa siêu thực đánh thức giọng nói nguyên thủy, Apichatpong đã biến bộ phim dài đầu tiên của mình thành một giấc mơ tập thể mang màu sắc truyện dân gian Thái Lan. Trong phim *Mysterious Object at Noon* (2000), ông gặp những người dân nghèo ở mọi miền Thái Lan, mời họ kể câu chuyện đời mình, và rủ họ nối đuôi nhau viết một câu chuyện mới. Khi một phụ nữ từng bị cha đem bán kể chuyện một cô gia sư cưm mang cậu bé mồ côi tạt nguyên, một kỹ nữ bị bạo hành đã kể tiếp rằng cô gia sư ngắt xiu, và một thể lạ lẩn ra từ váy cô... Cứ như thế, câu chuyện hư cấu dần thành hình, phản ánh nỗi đau và khát vọng của tác giả vô danh, khi cảnh hư cấu và cảnh đời thực hiện lên song song trên màn ảnh.

Không bị kiểm duyệt bởi các định kiến của lý trí nhị nguyên như thiện-ác, đẹp-xấu, giấc mơ có thể nói lên cả hai mặt của một vấn đề. Chẳng hạn, trong *Cemetery of Splendour* (2015), Apichatpong đã mô tả cả hai mặt buồn-vui của xã hội Thái Lan đang mơ ngủ. Trốn tránh thực tại buồn tẻ của chế độ độc tài quân sự, những người lính tỉnh lẻ ngủ gục trên giường bệnh, để được chìm vào giấc mơ về một vương triều quá khứ hoàng kim. Giữa giấc mộng du, họ bước vào công viên bỏ hoang phủ lá vàng, nơi những tượng đài đổ nát ngoài đời hiện lên trong mơ dưới dạng hoàng cung kỳ vĩ. Như Apichatpong thừa nhận, đây là phép ẩn dụ về một nước Thái ngủ quên trong thói mê tín và niềm tự hào hết đất về Hoàng gia. Nhưng giấc mơ ấy cũng có thể chữa lành: được mộng đẹp làm cho dịu dàng, anh lính đã hôn lên đôi chân tàn tật của người chăm sóc anh, khiến cô bật khóc.

Miền nguyên thủy vô ngã

Chịu ảnh hưởng bởi Phật giáo từ nhỏ, Apichatpong đã thay kỹ thuật liên tưởng tự do

của chủ nghĩa siêu thực bằng một kỹ thuật có nét tương đồng, là thiền quán (vipassana). Nếu im lặng quan sát đủ lâu, ta sẽ thấy các suy nghĩ, hình ảnh và cảm giác hiện lên trong thân, tâm mình vốn dĩ rời rạc, hình thành do tác động từ bên ngoài, và luôn biến đổi. Những quan sát này có thể đưa Phật giáo và Jacques Lacan đến một kết luận chung: cái Tôi chỉ là một ảo ảnh, hình thành khi ta gán cho hình ảnh của mình một loạt những tính chất hư cấu và rời rạc, do chịu tác động từ người ngoài hoặc môi trường xung quanh. Khởi thủy của cái Tôi là tương tác với ngoại giới.

Nhìn rõ dòng nhân quả đằng sau sự hình thành và biến đổi của cái Tôi, Apichatpong đã đưa nó vào kịch bản, để tạo nên những nhân vật bị biến hình do ân oán hoặc tình yêu. Trong *Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives* (2010), con trai bác Boonmee biến thành loài quỷ đói mà cậu từng mê mải săn đuổi, còn bác Boonmee tình nguyện chấm dứt đời mình để được ở cùng bóng ma người vợ đã khuất. Đối với *Tropical Malady* (2004), con ma hổ trong rừng chẳng phải là một cá nhân cụ thể, mà là vòng trả thù báo oán chực chờ nuốt chửng và đồng hóa những người cầm súng săn đuổi tha nhân. Nhân vật của Apichatpong không có vẻ ngoài cố định: họ bị định hình bởi người tương tác với mình, và bởi kiểu tương tác mà mình chọn.

Nhưng cũng vì hiểu rằng nhân vật bị quá khứ định hình, và sẽ thay đổi trong tương lai, mà Apichatpong không phán xét nhân vật. Nhân vật của ông không đối lập theo kiểu chính-phụ, đúng-sai, họ đối chiếu mình với người kia để học

hỏi. Nhiều phim của ông không có nhân vật chính, mỗi nhân vật có đời sống riêng và hành trình riêng. Chẳng hạn, *Syndromes and a Century* (2006), ông cho một nhà sư không dám đi nghe nhạc vì sợ người qua đường chê cười gặp một nha sĩ giàu tài ca hát đi vì không muốn bệnh nhân chê mình thiếu đứng đắn. Ông cũng đặt một chàng trai thật thà cạnh một chàng trai dẻo miệng, và đặt phiên bản thành thị của các nhân vật cạnh phiên bản nông thôn... Dù những nhân vật này rất khác nhau, thậm chí đôi lúc đối nghịch nhau, họ đều có phẩm giá riêng, với những ưu, nhược điểm dễ thương của riêng mình. Trong hành trình riêng của bản thân, họ soi mình vào nhân vật đối nghịch để học hỏi, để tìm một cách sống khác, một cuộc đời khác mà mình bỏ lỡ. Sau cuộc tương tác, nhà sư đã chơi guitar trong bệnh viện, nha sĩ bước lên sân khấu hát tình ca, và bài ca đã nâng niu cảm xúc của chàng trai thật thà. Tiếc thay, giới kiểm duyệt đã đòi cắt cảnh phim này, vì họ nghĩ nó xúc phạm "hình ảnh chuẩn mực" về nhà sư và bác sĩ! Nhưng "hình ảnh chuẩn mực" là gì, ngoài sự bám chấp vào một cái Tôi - điều mà nhà sư và bác sĩ tâm lý thường khuyên chúng ta tránh phạm?

Miền nguyên thủy của Apichatpong, nơi con người tự do cảm nhận, tưởng tượng và tái định hình, chính là thứ "ngôn ngữ điện ảnh độc đáo" đã đem lại cho ông giải Cành cọ vàng năm 2010, khi Tim Burton làm chủ tịch ban giám khảo. Vì Burton cũng là một nghệ sĩ siêu thực, phải chăng Apichatpong đã nhận giải nhờ cả thực lực lẫn vận may? ■

Những người lính trong *Cemetery of splendor* (2015) mắc một căn bệnh lạ khiến họ ngủ li bì và cho đến hết phim vẫn không một ai khỏi bệnh.

Chúng ta đều là chiến binh

Thư Kỳ

Nếu biết trước lùi một bước là cơ hội tiến hai bước, con người đã không phải loay hoay trong đại dịch. Bước qua đường hầm nơi có mùa hè tăm tối vẫn có thể tin vào ánh sáng đang chờ đón.

Năm cuối đời học sinh đã đến, mơ ước không ngừng dâng cao. Tâm thế chúng tôi chưa từng chịu thua diễn biến dịch bệnh, luôn lạc quan và sẵn sàng đối phó. Nhưng nhiều vấn đề đã dồn dập; khi hè dớm bước đến và phượng rục một sắc đỏ, chúng tôi vẫn vùi đầu trong sách vở. Đúng, mùa hè năm ấy chìm mất một nửa vào chữ số, lời văn. Bệnh dịch lượn lờ chung quanh, đẩy tâm thế sĩ tử dâng cao. Trong tháng ôn thi, học sinh cuối cấp sinh hoạt trong khu riêng, mỗi lớp bị chia nhỏ sĩ số để hạn chế lây lan. Như thêm dầu vào lửa, số ca nhiễm tăng nhanh buộc việc ôn tập phải chuyển sang hình thức trực tuyến. Tiếng cười nói vô tư mới đây còn cạnh bên bỗng bị rút sạch đi, để lại không gian ráo hoảnh cho học trò ngẩn ngơ.

Cuộc sống đã chịu sự xáo trộn mạnh mẽ ngay từ dịp Tết. Ngày trại vốn rất được mong chờ phải dồn lên sớm, một loạt hoạt động ngoại khóa bị hủy. Việc học nhiều lần chuyển đổi từ trực tiếp sang trực tuyến, không mấy người kịp thích nghi. Nói không ngoa, những năm tháng ấy chúng tôi là kẻ đi trên dây. Dù nguy hiểm, hai ngày thi tốt nghiệp vẫn diễn ra như dự định tại một số địa phương. Sài Gòn cũng có mặt. Trong lòng thành phố này như có điều cứ chực chờ phá tan cái yên bình vốn có.

Sau hai ngày thi ngộp thở với hai lớp khẩu trang và một lớp kính chống giọt bắn, tôi cảm nhận được những hàng rào cả vô hình lẫn hữu hình đã xuất hiện. Hoàn thành bài vở, chút thời gian tự do được chúng tôi lấp kín bằng nhiều kế hoạch hấp dẫn, cũng là một cách giải tỏa tâm trạng. Nhưng rốt cuộc lại bị ném từ chiếc lồng này sang chiếc lồng khác. Giãn cách xã hội nghiêm ngặt hơn nên chỉ có thể loanh quanh ở nhà. Những dồn nén khi trước chưa hề tan biến, chỉ có các kế hoạch bị hủy bỏ. Chúng tôi giờ là những quả bong bóng đầy hơi, đã đến bờ vực vỡ tung nhưng bị túm chặt lại. Một thời gian đầu, tôi thoải mái tận hưởng vì nhà chính là "hang ổ" ấm cúng. Không khói bụi, không ồn ào, không mệt mỏi. Nhưng giọt nước thường tràn ly bởi những giây phút không ngờ nhất.

Đều đều mỗi sáng, tivi vang tiếng tin tức. Số ca nhiễm tăng chóng mặt cùng nỗi khó khăn của

ngành y tế luôn chiếm sóng phần lớn. Không biết từ khi nào, tôi cảm thấy khó chịu vì con lũ thông tin này. Nếu quý đạo cuộc sống vẫn như cũ, chúng tôi còn có cơ hội chạy đi. Nhưng lúc ấy không có cách nào trốn tránh. Tôi trôi lênh đênh trong mớ tin tức, cảm giác xen lẫn tội lỗi và quá tải. Không đủ can đảm làm người xông pha tuyến đầu, tôi ở yên trong nhà làm công dân gương mẫu. Có ích chứ, nhưng vì sao luôn bức bối, tôi cũng chẳng biết. Chỉ đoán rằng vì vừa trải qua cuộc thi lớn, trống trải là điều đương nhiên.

Nương theo suy nghĩ đó mà tôi đã lao vào thử hết mọi điều mới. Thử học ngôn ngữ mới, làm chút đồ trang trí mới, tham gia một cuộc thi nổi tiếng. Khi khởi đầu lửa nhiệt huyết vẫn còn dâng cao, tôi không ngại dòn hết sức lực. Thế rồi, những trở ngại chỉ quanh quẩn gần đó, không việc nào được hoàn thành trọn vẹn. Mơ mộng chỉ là mộng mơ, tôi mất đi niềm tin ở bản thân và cả thế giới nữa. Tích tụ dần khiến tôi dễ dàng suy sụp chỉ vì một sai sót nhỏ trong khâu làm bánh, hay vì đánh máy có chút lỗi. Tôi chỉ có thể tạm quên trong một thoáng, sau đó lại chìm vào biển ngọt ngạt. Chẳng biết mùa dịch đáng ghét hay chính con người mình mới là thứ đáng ghét đây.

Từng có người phát biểu, sau mỗi thất bại là một hạt mầm lợi ích tương đương. Trong vòng lặp tưởng chừng đang vô tận, tôi tìm thấy sự

đồng cảm. Hóa ra tôi không cô đơn, biết bao người trên thế giới đang trải qua những cảm xúc hệt như vậy. Buồn bã, không lối thoát. Tôi bùng tình. Có lẽ áp lực tự thân phải hoàn hảo khiến tôi không muốn phí thời gian trống trải này. Một suy nghĩ lạ lùng sượt qua đầu, hay đây là cơ hội để tôi bớt quay cuồng?

Tôi không phải siêu anh hùng, càng khó hoạt động không ngơi như người máy. Nếu đã chùng lại, vậy cứ chùng đi; cố kéo căng cũng chỉ vô ích. Tình hình dịch khiến tôi không thể duy trì lối sống bận rộn như trước. Vì trong lòng như mớ bòng bong, làm việc khó nên hờn, tôi bèn thả trôi thời gian dù có hơi nuối tiếc. Nguồn vui như khởi sắc trở lại từ chính sự biến chuyển trong tâm trí. Tưởng chừng lấp kín thời gian để tự cảm thấy tiến bộ là đúng đắn, hóa ra có khoảng trống nghỉ ngơi mới sáng suốt hơn. Tôi vẫn nghe tin tức mỗi sáng, nhưng định dịch qua đi cũng cuốn bao nỗi sợ trong tôi trôi mất rồi. Người áo xanh áo trắng chiến đấu bên ngoài, tôi lặng thầm đập vỗ con người cũ bên trong. Tất cả đều là những chiến binh.

Chuyện dịch đã vẫn còn kéo dài mãi đến đầu năm sau, khi tất cả đều là những tân sinh viên. Tôi mang bài học vô giá trong tâm trí để luôn nhớ rằng dù mọi chuyện có bất trắc đến đâu, sự vững chắc từ bên trong là quan trọng nhất. Và rồi khi gặp khó khăn, tôi biết mùa hè đầy dịch bệnh đã tôi luyện trái tim tôi ngày càng vững vàng hơn ■

Mùa hè, phượng đỏ và những hàng rào kẽm gai

Minh Tân

Con người ta cúi đầu làm quần quật suốt năm suốt tháng, có mấy khi mà chú ý tới mùa nào đã ghé xuống trong năm...

Hồi còn ở dưới quê, tôi nhớ lúc được nhà trường cho nghỉ học. Mùa hè là mùa của bọn con nít xóm tôi, là mùa ghé sát bên tai, gần với mắt nhất. Còn nhớ mấy năm trước, ngày chưa có dịch bệnh tràn về, hè là mùa của nắng, sưởi ấm cả rừng hoa đỏ quỳên vùng cao Tây Bắc, pha thêm màu trắng tinh của hàng hoa gạo. Mùa với bóng dáng cây ngô đồng liêu xiêu trước gió, với mùi oải hương còn đọng lại khắp phố núi Tây nguyên.

Hừng sáng. Một ngày chủ nhật tháng bảy. Liếc nhìn ra bầu cửa, chợt thấy hè về cũng đã lâu. Hè về kéo theo mấy đám mây mang những hình thù kỳ lạ nằm ngổn ngang trên nền trời xanh thẳm. Khi gió không còn lùa hung hãn như tát một cái đầu điên vào mặt người, thì mây cũng bắt đầu trôi chậm rãi. Những đám mây trên cao chồng chéo lên nhau như mang nhiều nỗi niềm ở trong đó. Bầu trời mùa hè ngổn ngang, như những bóng người tuyệt vọng ngóng về phía hàng kẽm gai, chờ ngày dịch rời đi, để được sống trong một mùa trọn vẹn. À! Bây giờ tôi đang ở xa quê.

Mùa hè năm nay vẫn nắng gió, cái vị gió khô rất khiến con người ta càng khó chịu. Đám hoa phượng nở đỏ công nắng vàng trên lưng, phượng choàng ôm nhau chịu sức nóng hừng hực. Khi cánh cửa của màn đêm kéo sụp xuống, khi dịch quét qua nơi này, phượng tôi vẫn hiên ngang, sừng sững một trời.

Có những ngày chỉ nằm lặng lẽ trong phòng, ngoài song sắt rỉ màu gỉ sắt kín bởi một đám mưa như vô tình. Lấp ló trong mưa là con phố

vắng bóng người, ở đó còn tồn đọng những mắt mát của ngày đã qua. Như những hàng kềm gai bao bọc mọi nẻo đường, chắn từng lối nhà khiến cho nỗi lo của con người thêm chồng thêm chất. "Ừ, chắc vì thời buổi dịch đã khó khăn".

Một buổi sớm ở quê nội, khi trời còn mờ sương. Chùng năm rưỡi. Nằm cuộn mình trong cái mền bông, chỗ ông bà nội ngủ reo lên một hồi chuông. Tiếng chuông điện thoại reo lớn làm mọi người trong nhà giật mình thức giấc. Mặc dầu nội có thói quen mở loa ngoài, phần vì say ngủ, phần vì cũng chẳng quan tâm lắm, tôi chỉ nghe đại loại mấy câu nội hỏi gấp, "hồi nào?", "hồi mấy giờ?", "mấy thằng con chỉ đâu, có ở đó hông?"... Khi bà cúp máy, lắng tai nghe ông bà nói chuyện, tôi mới biết người chị ruột của bà nội mình đã mất, ở Bình Dương, con cháu không kịp thấy mặt lần cuối. Bà khóc thương cho người chị xấu số của mình. Mới hai tháng trước đây, chị của bà bị mắc bệnh COVID-19. Bây giờ đã phải đi xa.

Thiệt ra, lên thành phố trong lúc dịch già chưa tan hết, như thể tôi đang ở chung quanh mấy con hổ đói. Nó có thể nhào tới vỗ lấy tôi bất cứ lúc nào. Tôi ở chung phòng với mấy cậu bạn cũng xa quê, có anh bạn kia như mang triệu chứng của dịch bệnh, rồi anh ta ở yên trong phòng, trong khi người tôi thì run bần bật, phần vì sợ lây bệnh, phần vì sợ anh bạn có bị làm sao không. Mỗi ngày tôi đi học và giao du với một đám bạn gồm chín đứa, như có hẹn trước, lần lượt tám đứa thay nhau mắc bệnh. Chà, sao thấy mình như người sắt, tôi đang sống cùng một rừng người mắc bệnh! Tôi lấy làm may mắn vì mình chưa từng mắc căn bệnh tử thần đó.

Bây giờ. Mọi thứ tưởng chừng như đã qua đi, gần đây báo đài đưa tin dịch quay lại với một loại biến thể mới, nguy hiểm hơn gấp nhiều lần những lần dịch trước. Vô tình, ta nhận thấy rằng khi nhìn vào đôi mắt của một ai đó, sẽ nhận ra cái lo lắng sâu thẳm bên trong họ. Có người vốn bình tĩnh, họ còn chẳng thêm khổ tâm nhiều hơn nữa. Người ta cảm nhận dần dần khi cuộc sống đang đi chậm lại. Chính họ là những người đã mang hơi thở của cảm hứng truyền đến biết bao cuộc đời còn đượm màu u ám. Rằng giữa nhịp sống hối hả này, thứ mà người ta thật sự kiếm tìm, là gì vậy? Rồi từ khi nào mà ta tự hỏi những thứ ta theo đuổi có thật sự đem đến một giá trị hạnh phúc hay chỉ là lớp

vỏ bọc sớm đã bạc màu. Nằm thương bóng mẹ, rồi tự hỏi bản thân. Thứ tôi cần làm, ngay lúc này, là điều gì khác hơn việc về quê với gia đình?

Mùa hè mà tôi đang chứng kiến, thiệt tình thì đó là mùa với những vạt nắng gay gắt nhất đang đi qua. Sau mưa, tôi bắt gặp những bông phượng đỏ như đã úa màu, có lẽ cái hiện hữu bên ngoài đã che lấp đi một bông hoa vô cùng bình thản. Rồi một ngày đẹp trời, phượng sẽ đi qua được cái nắng cháy da cháy thịt, nó còn chẳng ăn nhập chút nào với cái mùa nhãn nhớ, quạu quọ đó. Dịch giữa mùa hè, nó trở thành dấu ấn khó có thể phai, vương lại nơi cánh hoa phượng đỏ, hàng gai kềm khắp mọi miền Tổ quốc.

Và sau hơn năm tháng, đúng hơn thì như mấy vòng Trái đất quay. Cầm cái vé xe trên tay đi về nhà, cảm giác như tôi vừa thoát khỏi cái chuồng cọp hung dữ. Tôi ngồi trên chiếc xe như đang chờ cả mùa hè. Thi thoảng, trên đường đi tôi vẫn gặp mấy chiếc xe cứu thương, lúc đó trong bụng tôi cứ mong rằng, trên xe không phải là những người bị mắc Corona, cũng ước gì người ta chỉ bị cảm nhẹ thôi! Tôi đã sợ, và càng hiểu hơn cảm giác tử thần luôn rình rập sau lưng mình. Không biết lúc về quê có bị kỳ thị hay không? À, hoa phượng cũng mỗi mòn vì nắng rồi chứ nhỉ?

Tôi nghĩ cha mẹ ông bà ta cũng có khi cũng mong manh như cánh hoa phượng đỏ, có thể chống chịu cái nắng hè gay gắt nhất nhưng cũng có thể khẽ khàng theo gió mà rơi. Bởi một đợt dịch bệnh chưa có dấu hiệu dừng lại, đó là một sự nhắc nhở mỗi người chúng ta, khi còn có thể hãy nói lời yêu thương. Suốt cả một quãng đời dài, chúng ta đến bên nhau có một lần, ngoài nghe nhau mấy câu than thở thì ta còn chia sẻ cho nhau mọi vui buồn, hờn giận.

Người nhà quê tôi hay bảo với nhau, họ bảo rằng, không bao giờ là quá muộn để nói lời yêu thương với những người xung quanh mình. Ngay cả khi ở một nơi nào đó, còn tình cảnh gian nan, thì ở đó con người còn nhiều hơn một lần hy vọng. Ngoài kia, những bông hoa phượng đùm bọc nhau, tô lại cho màu đỏ, điểm thêm chút nhụy vàng, vậy là hàng phượng lại cứ mãi xanh, góp đẹp cho đời. Và, nghịch cảnh, đôi khi lại trở thành một phép thử, mà khi mình mạnh mẽ dám bước chân qua, ta sẽ nhận lại một món quà thích đáng ■

Minh Tân

Nói với mùa hạ

Phượng đơm hoa, màu chiều thêm rực rỡ
Ghé bên thềm, ong bướm chờ mưa ngâu.
Hạ đi đâu, ai thám hiểm u sầu?
Thấy lượn lờ, đã xuống tị bao lâu?

Hạ ngoài ngõ, âm thầm bên lối nhỏ
Hạ trong vườn, gom nắng công trên lưng.
Hạ lấp ló, ôm đời mây trắng xóa,
Phiên trắng non êm ái khe ngập ngừng.

Hạ tháng bảy, bung lên từ hơi đất
Hoa cúc thơm quanh quẩn ông mặt trời.
Hạ tháng bảy, trời ban hương tựa mật,
Bên sân trường phượng rực đỏ râm rang

Chào hạ sang, ào ào cơn nặng hạt
Buổi tan trường ngỡ ngác nỗi chia ly
Tiếng trống lặng từng hồi vang động đặc
Uớt mưa rồi, ai đó cũng ướt mi.

An Hòa

Thương thầm

Hoài đợi nhỏ buổi tan trường ngỡ ngác
Bóng chiều rơi xào xạc tiếng ve hồng
Hạ mười bảy mấp môi lòng thương nhớ
Chúng bạn cười có kẻ biết chờ mong

Chung một lớp, lối về nhà cùng ngõ
Chỉ lặng thầm chào hỏi mấy lời quen
Những tờ vò theo ba năm sách vở
Trong bài thơ đã quên viết thành tên

Tôi trọ học, nhỏ xa nhà lâu quá
Hai khung trời lạc bước những người đi
Này hạ hồi, tháng năm nào ở lại
Gửi giùm tôi lời thương nhớ thầm thì

Yêu nắng biếc, hạ mười bảy con gái
Yêu lòng ai bàng khuâng lời ngây ngô
Yêu hai kẻ cô đơn nhà chung ngõ
Em thầm thương, tôi chưa ngộ thành lời.

Đình Khải

Ngày hạ

Ngày hạ về, lòng tôi rộn âm thanh
Tiếng ve kêu, sóng biển vỗ rì rào
Và gió hè thì cất cao khúc hát
Từ nơi đồng xanh bát ngát hoan ca
Khúc ca ngày hạ, khúc ca tuổi trẻ
Tuổi của đam mê, hành trình khát vọng
Những chuyến đi trên vạt dặm đường dài

Ngày hạ về, tôi yêu những sắc hương
Sắc phượng đỏ nơi sân trường tĩnh lặng
Hương đài sen thoang thoảng tựa bên hồ
Hè bình yên, có món ngon mẹ nấu
Cho đến giờ, hương vị vẫn đậm sâu

Ngày hạ về, tôi thầm cười khúc khích
Nhớ về lũ trẻ rong chơi tình nghịch
Vui đùa thỏa thích, quên cả ngủ trưa
Nhớ cả những trò cùng nhau quậy phá
Kéo co, trốn tìm, tạt lon, bắn ná
Quên giờ ăn, nán ná chẳng chịu về

Ngày hạ về, tôi vui sướng biết bao
Khi nhớ về những tháng ngày năm ấy
Những tháng ngày vô tư mà chạy nhảy
Khóc rồi cười, thê đấy mà an nhiên

Và giờ đây, tôi lớn hơn nhiều rồi
Hạ vẫn đẹp và tôi thì vẫn ước
Ngày hạ về, về tiếp giấc mơ xanh ■

PGS TRẺ NHẤT ĐHQG-HCM VÀ KHÁT KHAO CÔNG HIẾN CHO QUÊ NHÀ

Mai Ngô

"Định cư lâu dài ở nước ngoài thì tôi thấy không ổn vì cô đơn quá, thiếu các mối quan hệ xã hội. Còn về nước, trong nhà có bố mẹ, có người thân, bước ra ngoài có người Việt Nam, nghe tiếng Việt Nam, ăn món Việt Nam. Đó mới là nơi tôi cảm thấy thuộc về".

Nhận được lời mời làm việc tại nước ngoài, PGS. TS Nguyễn Như Tỷ vẫn quyết định quay về nước vì tình yêu và khát khao công hiến cho quê nhà. Ảnh: NVCC

Đó là tâm sự của PGS.TS Nguyễn Như Tỷ (36 tuổi), hiện là giảng viên Khoa Quản trị Kinh doanh (Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM). Năm 2022, thầy là một trong những PGS trẻ tuổi nhất ĐHQG-HCM, thuộc danh sách 405 nhà nghiên cứu đạt chuẩn GS, PGS do Hội đồng Giáo sư Nhà nước công bố.

Mê tiếng Anh từ bé

Vốn là cựu sinh viên chuyên ngành Tiếng Anh thương mại của Trường ĐH Tôn Đức Thắng, thầy Nguyễn Như Tỷ cho biết từ bé đã mê ngoại ngữ và được gia đình định hướng theo học ngành kinh tế.

"Cách học của tôi là tập suy nghĩ bằng tiếng

Anh. Ban đầu hơi khó nhưng trước khi đi ngủ tối nào cũng nhắm trong đầu các câu tiếng Anh. Nhờ vậy mà hình thành phản xạ tiếng Anh trong đầu mình sẽ nhanh hơn và lưu loát hơn", thầy bật mí.

Năm 2010, thầy Nguyễn Như Tỷ đã giành được học bổng thạc sĩ toàn phần và du học tại Đài Loan. Hai năm sau, thầy Tỷ tốt nghiệp thạc sĩ chuyên ngành quản trị sản xuất và điều hành, quản lý công nghiệp thuộc ngành quản trị kinh doanh, ĐH Khoa học Ứng dụng Cao Hùng (KUAS). Đến đầu năm 2015, thầy hoàn thành chương trình tiến sĩ cùng chuyên ngành trên tại KUAS. Với đam mê tiếng Anh, thầy đồng thời tốt nghiệp thạc sĩ chuyên ngành giảng dạy tiếng Anh và ngôn ngữ học, ngành tiếng Anh, ĐH Đệ nhất Khoa học và Công nghệ Cao Hùng vào tháng 6/2015.

Dù học phí và sinh hoạt phí đều được tài trợ, nhưng cuộc sống 5 năm ở xứ người không đơn thuần là bức tranh màu hồng với thầy Như Tỷ.

"Lúc học thạc sĩ kỳ đầu tiên, tôi ráng tiết kiệm, ăn ít lại, sinh hoạt phí đến cuối học kỳ mới cấp nên khá khó khăn. Bên cạnh đó, tôi tự nhủ ráng 'cày' để được xếp hạng thuộc top 5% của lớp nhằm tranh suất học bổng. Cứ như thế, tôi giữ vững thành tích suốt 3 học kỳ liên tiếp nên cũng đỡ gánh nặng cái ăn, cái ở", thầy Tỷ nhớ lại.

Với tâm thế muốn "trải nghiệm thật nhiều", thầy Nguyễn Như Tỷ cho biết đã tranh thủ các kỳ nghỉ hè để làm đủ thứ công việc part-time, từ làm gia sư, dạy tiếng Anh cho du học sinh người Việt đến bán hàng ở chợ đêm, cắt, dọn cỏ khuôn viên trường học...

"Nhờ vậy mà ngoài tiếng Anh tôi còn được biết một ít tiếng Hoa khi nói chuyện với các cô chú dân bản địa nữa", thầy cười.

“ Tôi cứ bước đi trong tâm thế chậm rãi, bền bỉ, kiên trì vượt qua từng mốc khó khăn... thành quả dù chưa lớn lao gì nhưng vẫn được ghi nhận. ”

Từ chối cơ hội việc làm ở Đài Loan

Hoàn thành chương trình NCS tại Đài Loan, TS Nguyễn Như Tỷ nhận được lời mời ở lại công tác tại KUAS với mức lương tương đương 700 triệu - 1 tỷ đồng/năm. Nhưng với thầy, cuộc sống 5 năm nơi đất khách quê người đã là "quá đủ" để trải nghiệm. Sau năm 2015, thầy trở về Việt Nam và nơi thầy chọn gắn bó đến nay là Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM.

"Định cư lâu dài ở nước ngoài thì tôi thấy không ổn vì cô đơn quá, thiếu các mối quan hệ xã hội. Còn về nước, trong nhà có bố mẹ, có người thân, bước ra ngoài có người Việt Nam, nghe tiếng Việt Nam, ăn món Việt Nam. Đó mới là nơi tôi cảm thấy thuộc về", thầy Tỷ bộc bạch.

Hơn hết, PGS Như Tỷ quan niệm: "Đi du học là cơ hội tiếp thu cái hay, cái tinh túy của nước ngoài để trở về tiếp thêm kiến thức, định hướng cho các bạn trẻ tiếp tục bay cao, bay xa để quay về cống hiến cho quê hương như mình ngày xưa vậy".

Quá trình học NCS ở Đài Loan, thầy Tỷ chủ yếu tập trung nghiên cứu mảng quản trị sản xuất và điều hành. Trải qua thời gian làm việc tại một công ty chuyên về bán dẫn (semiconductor), rồi chứng kiến công nghệ, dây chuyền sản xuất hiện đại nơi đây đã thôi thúc thầy tiến sâu vào con đường nghiên cứu kinh tế học.

Được công nhận chức danh PGS, thầy Tỷ bày tỏ: "Đó là một vinh dự với tôi khi thành quả nhỏ bé của mình được ghi nhận và tôn trọng. Đây cũng là động lực, trách nhiệm để bản thân phải hết mình hơn nữa trong nghiên cứu khoa học lẫn giảng dạy".

Với PGS.TS Nguyễn Như Tỷ, nghiên cứu khoa học là một con đường chông gai, dù tốn nhiều thời gian, công sức nhưng chưa chắc có thể đạt kết quả như mong đợi, hay có đóng góp ngay cho xã hội.

"Nó phải đến từ từ và theo tôi cứ bước đi trong tâm thế chậm rãi, bền bỉ, kiên trì vượt qua từng mốc khó khăn. Giờ nhìn lại, theo đuổi con đường làm khoa học và giảng dạy, tôi được nhiều hơn là mất. Tầm nhìn, kiến thức được mở mang, thành quả dù chưa lớn lao gì nhưng vẫn được ghi nhận", PGS Như Tỷ bày tỏ.

Thường xuyên nắm bắt trend của giới trẻ

Say mê nghiên cứu khoa học, mỗi khi phát hiện điểm gì mới, PGS.TS Nguyễn Như Tỷ đều đem kiến thức đó cập nhật cho sinh viên.

Là giảng viên thuộc "thế hệ Millennials" (nhóm nhân khẩu học nằm giữa thế hệ X và Z), thầy Tỷ vẫn nhớ như in cảm xúc lần đầu bước lên bục giảng. "Tôi run lẩy, ở nhà luyện đi luyện lại buổi học 3 tiếng đó. Lúc đó, tôi với sinh viên tầm tuổi nhau nên khớp lẩy. Cả buổi cứ nói như đã được lập trình, mọi câu từ phải 'hoàn hảo' như đã luyện trước đó. Lần đầu tiên mà, ai mà không có lần đầu! Giờ thì 'ổn áp' và 'chiên' (chuyên - PV) hơn rồi", thầy Tỷ hài hước kể lại.

Nhiều năm đứng trên bục giảng, PGS.TS Nguyễn Như Tỷ cho biết thầy thường xuyên theo dõi mạng xã hội, nắm bắt các trend giới trẻ để có thể gần gũi và hiểu được những mối quan tâm của các bạn.

"Để bài giảng không bị khô khan, tôi hay tìm về những cái gần với sinh viên, như thể các bạn mới suy nghĩ. Ví dụ về khái niệm kinh tế, thay vì nói chuyện châu Á hay nước này nước kia, mình bắt đầu bằng cách nói đến kinh tế gia đình các bạn rồi bàn luận, từ từ mở rộng ra", thầy nói.

Khi đứng trên lớp, người giảng viên trẻ này luôn "trẻ trung, nhiệt tình hết mức" với sinh viên, học viên, đồng thời đề cao tính chủ động và trách nhiệm của bản thân, "làm gì phải làm cho đến cùng".

Chị Nguyễn Thị Linh Xuân (31 tuổi, cựu học viên cao học Trường ĐH Quốc Tế) cho hay PGS Như Tỷ luôn nhớ cặn kẽ từng người mình đã hướng dẫn dù nhiều năm trôi qua.

"Có lần làm luận văn tốt nghiệp, gần đến deadline mà tôi vướng vấn đề không giải quyết được. Thế là dù đang đi du lịch, thầy Tỷ vẫn thức tới khuya liên hệ để có thể giúp đỡ tôi. Giờ lâu rồi vẫn chưa gặp lại nhau, có gì thắc mắc tôi nhắn tin thầy ấy vẫn trả lời ngay. Mong thầy đăng hình trên Facebook nhiều hơn để tôi còn có dịp tương tác", chị Linh bông đùa.

Thầy Hoàng Phú (32 tuổi, giảng viên Trường

PGS.TS Nguyễn Như Tỷ (giữa) luôn được nhiều học trò, đồng nghiệp quý mến. Ảnh: NVCC

“ Để bài giảng không bị khô khan, tôi hay tìm về những cái gần với sinh viên, như thế các bạn mới suy nghĩ. ”

ĐH Quốc Tế), chia sẻ về người đồng nghiệp của mình: "Anh Tỷ là người hướng dẫn tôi trong bài báo khoa học đầu tiên, nên cũng có thể nói anh là một trong những người thầy vỡ lòng trên con đường nghiên cứu khoa học của tôi. Nói về anh thì ngắn gọn 4 từ thôi: chuyên nghiệp, chín chu,

chịu khó, hòa đồng. Đó là những điều đáng học hỏi nhất ở anh ấy".

Vừa làm giảng viên vừa làm nghiên cứu khoa học, nhưng PGS.TS Nguyễn Như Tỷ hiếm khi để mình rơi vào cảnh "đầu bù tóc rối" như mọi người hay tưởng tượng. Ngoài giờ làm việc, thầy ưu tiên dành thời gian cho gia đình, chơi thể thao... để cân bằng cuộc sống. Thầy cho biết một trong những sở thích "lạ đời" của mình là thích nuôi heo mọi, ngắm làm thú cưng.

"Nuôi chó, mèo thì thường quá, nuôi mấy bạn kiểu như này mới hay hay. Tôi nuôi chúng ở sân vườn sau nhà. Đi làm về mệt ra cho tụi nó ăn, nhìn tụi nó đi qua đi lại tự nhiên mình thư thả, vui vẻ lắm", thầy hào hứng kể ■

Công bố trên 41 bài báo khoa học quốc tế

Đến nay, PGS TS Nguyễn Như Tỷ đã công bố trên 41 bài báo khoa học, trong đó trên 28 bài được đăng trên tạp chí khoa học quốc tế uy tín thuộc danh mục ISI/Scopus.

Nổi bật trong đó là bài báo *Optimizing mathematical parameters of Grey system theory: an empirical forecasting case of Vietnamese tourism* (tạm dịch: Tối ưu hóa các tham số toán của phương pháp Grey: áp dụng dự đoán du lịch Việt Nam) xuất bản năm 2017, đăng trên tạp chí *Neural Computing and Applications*, thuộc danh mục SCIE và Scopus, chỉ số IF trên 5.0 và xếp hạng Q1.

Các hướng nghiên cứu chính của PGS.TS Nguyễn Như Tỷ bao gồm: Operations Management, Efficiency Evaluation, Forecasting Demands, Business Management.

Phuong Mai

Thủ khoa ĐGNL 2022: ƯỚC MƠ XÂY DỰNG CÔNG TY CÔNG NGHỆ

Phạm Tuấn Đạt cảm thấy rất hạnh phúc và tự hào khi đạt danh hiệu thủ khoa trong kỳ thi ĐGNL đợt 2. Ảnh: NVCC

Lý Sương - Thu Thảo

Với số điểm 1.107/1.200, Phạm Tuấn Đạt - Học sinh lớp 12C12, Trường THPT Long Khánh (Đồng Nai), đã trở thành thủ khoa kỳ thi ĐGNL đợt 2 năm 2022 do ĐHQG-HCM tổ chức. Mang trong mình niềm đam mê khoa học máy tính, tân thủ khoa ấp ủ hoài bão khởi nghiệp ở lĩnh vực công nghệ.

Hai lần thi đều đạt trên 1.000 điểm

Ở cấp THCS, Phạm Tuấn Đạt từng là học sinh lớp thí điểm tiếng Anh. Sau này, khi vào THPT, Tuấn Đạt lại bén duyên với vật lý và đoạt giải Ba kỳ thi chọn học sinh giỏi môn vật lý cấp tỉnh năm lớp 12. Đạt chia sẻ: "Em thuộc kiểu người sẽ đam mê cái mà mình làm tốt. Thế nên, mỗi lần đạt thành tích cao ở một môn học, em lại càng say mê tìm tòi về nó".

Tuấn Đạt cho biết bản thân rất thích làm việc với con số và những thứ đòi hỏi tính logic nên đặc biệt có lợi thế ở các môn tự nhiên như toán và vật lý. Bên cạnh đó, Đạt cũng dành thời gian đọc sách, mở rộng kiến thức về lịch sử, địa lý. Nhờ có trí nhớ tốt, học đều và nắm kiến thức ở nhiều lĩnh vực, vào năm lớp 12, Đạt đã bắt đầu ôn tập thi ĐGNL.

Đạt xem kỳ thi ĐGNL là lựa chọn hàng đầu trong hành trình chạm đến "cánh cổng đại học" của mình. Lý giải về lựa chọn này, tân thủ khoa cho rằng số lượng câu hỏi nâng cao trong bài thi ĐGNL có phần nhiều hơn so với đề thi tốt nghiệp THPT nhưng không phức tạp bằng.

Phạm Tuấn Đạt đã hoàn thành bài thi ĐGNL lần lượt với số điểm 1.027, 1.107 ở đợt 1 và 2. Đạt cho hay, mặc dù điểm số ở đợt 1 thuộc mức cao, chỉ cách thủ khoa 60 điểm nhưng cậu vẫn tiếp tục thi đợt 2 như một cách kiểm tra khả năng của bản thân.

"Trước khi thi đợt 2, em có đùa với nhóm bạn của mình là em quay lại để lấy danh hiệu thủ khoa. Nhưng đó chỉ là 10% mục đích của em

trong đợt thi này. Mặc dù có quan tâm đến điểm số nhưng em không quá kỳ vọng sẽ trở thành thủ khoa. Em tham gia thi lần thứ hai chủ yếu nhằm cọ xát với những câu hỏi, kiểm tra và củng cố kiến thức cho kỳ thi tốt nghiệp THPT sắp tới. Thế nên, việc đạt thành tích này là một bất ngờ nhưng cũng là niềm tự hào của em" - chàng thủ khoa dí dỏm nói.

Bày tỏ về khó khăn của mình khi đến với kỳ thi ĐGNL, Tuấn Đạt cảm thấy lượng kiến thức của bài thi khá rộng. Những lần tập giải đề, Đạt không biết phải bắt đầu ôn tập từ đâu và cần lượng kiến thức như thế nào. Để giải quyết vấn đề này, thay vì cố gắng học "nhồi nhét", Đạt lựa chọn cách tích lũy và củng cố kiến thức từ việc giải đề thi.

Nam sinh Đồng Nai giải thích: "Mỗi lần giải đề, em sẽ không ôn tập trước mà sẽ trực tiếp làm để kiểm tra xem khả năng ghi nhớ và hiểu biết của bản thân được bao nhiêu. Kiến thức nào chưa nhớ thì em sẽ xem lại, còn kiến thức nào mới lạ thì em sẽ chú ý ghi nhớ".

Ngoài ra, Tuấn Đạt còn tiết lộ thêm một bí quyết thành công của mình đó là ôn tập cùng bạn bè. Chàng thủ khoa tự hào cho biết bản thân có một nhóm bạn thân thường xuyên cùng nhau thảo luận về cách giải đề thi tối ưu vào giờ rảnh chơi.

"Mọi người hay nghĩ thủ khoa chắc phải học nhiều lắm. Em thì không giống vậy. Em học bằng cách tích lũy nên thời gian một ngày của em không dành nhiều cho bài vở. Thay vào đó, em giải trí bằng nhiều cách như chơi game, đá bóng và vẽ tranh chì. Riêng việc chơi game, em còn dành hẳn cho nó một tiếng mỗi tối, thường là từ 20-21 giờ. Nhờ vậy, tâm lý của em luôn rất thoải

“ Mong muốn lớn nhất của em là ứng dụng hội họa và kiến trúc vào các game của mình. Điều này không chỉ thỏa mãn sở thích của bản thân em mà còn mang lại sự chẵn chu, mới lạ cho game.

Phạm Tuấn Đạt

mái, việc tiếp thu bài học cũng nhanh chóng, dễ dàng hơn" - Tuấn Đạt vui vẻ kể.

Sau hai lần thi với điểm số đều trên 1.000 điểm, Phạm Tuấn Đạt đặt nguyện vọng vào ngành khoa học máy tính của Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM.

Tạo nên thế giới thu nhỏ trong game

Tuấn Đạt từng có ước mơ theo đuổi lĩnh vực kiến trúc. Đạt giải thích: "Sở thích vẽ tranh chì đã đưa em đến với lựa chọn thi ngành kiến trúc. Em bị thu hút bởi sự kết hợp giữa hội họa và kỹ thuật trong lĩnh vực này".

Tuy nhiên, đến hè năm lớp 11, Tuấn Đạt nhận thấy ngành khoa học máy tính phù hợp hơn với bản thân về nhiều mặt. Trước tiên, đây là ngành có tiềm năng phát triển mạnh mẽ trong tương lai. Đồng thời, khoa học máy tính cũng là ngành nghề thỏa mãn đam mê công nghệ của Đạt.

Tuấn Đạt hồi tưởng: "Từ năm lớp 11, khi tiếp xúc với Pascal trong môn tin học, em thấy rất hứng thú với tính logic của nó. Từ đó, em cùng vài người bạn thân lập nhóm học tập, tìm hiểu, trao đổi kiến thức và duy trì sở thích lập trình".

Chàng thủ khoa cũng dành nhiều thời gian tìm hiểu về các xu hướng công nghệ trên thế giới và đặc biệt ấn tượng với công nghệ blockchain và big data. Những hiểu biết này càng củng cố định hướng theo đuổi ngành khoa học máy tính của Tuấn Đạt.

Người có tố chất lãnh đạo

Cô Hoàng Thị Thúy Nga - giáo viên chủ nhiệm lớp 12 của Đạt, nhận xét em là người khiêm tốn, kiên trì học hỏi và say mê tìm hiểu. Điểm trung bình của Đạt trong ba năm liền đều trên 9,0 và luôn giữ vững danh hiệu học sinh giỏi.

"Đạt là lớp phó học tập, luôn cẩn thận, hoạt bát, vui vẻ, tự tin, có khả năng hợp tác và làm việc nhóm rất tốt. Ở trường, em luôn chủ động mở ra nhiều mối quan hệ mới để cùng học tập và tìm hiểu nhiều hơn về thế giới xung quanh. Ngoài ra, Đạt còn có khả năng thuyết phục mọi người, tự tin thuyết trình trước đám đông. Tôi thấy rất ấn tượng với tố chất lãnh đạo của em" - cô Nga nói.

Học không nhiều nhưng hiệu quả

Là bạn thân và học cùng lớp với Tuấn Đạt, Gia Khánh tự hào: "Đạt là một người sống rất kỷ luật. Điều em ấn tượng nhất ở Đạt là dù bạn không học nhiều như người khác nhưng mỗi khi học, bạn đều rất tập trung và 'năng suất'. Đạt rất thông minh, bạn học theo kiểu hiểu bài, hiểu rõ bản chất nên tiếp thu bài rất tốt. Với em, Đạt còn là một người bạn rất nhiệt tình, chơi hết mình và luôn giúp đỡ em về mọi thứ".

Cũng tham gia thi ĐGNL năm nay, Gia Khánh, Tuấn Đạt cùng một vài người bạn thân thường tận dụng thời gian trống tiết hoặc ra chơi để giải đề, ôn tập và giúp nhau bổ sung kiến thức.

Thế nhưng, ước mơ của Đạt không chỉ dừng lại ở việc trở thành kỹ sư phần mềm giỏi mà còn là xây dựng một công ty công nghệ cùng bạn bè. Trong hình dung của Tuấn Đạt, công ty này sẽ tập trung phát triển các dự án game. Đạt hy vọng game mình tạo ra sẽ là một thế giới thu nhỏ hội tụ sự đa dạng văn hóa của các quốc gia, không chỉ thỏa mãn nhu cầu giải trí mà còn đem lại giá trị kết nối cộng đồng.

Tuấn Đạt hào hứng: "Mong muốn lớn nhất của em là ứng dụng hội họa và kiến trúc vào các game của mình. Điều này không chỉ thỏa mãn sở thích của bản thân em mà còn mang lại sự chẵn chu, mới lạ cho game".

Phạm Tuấn Đạt cho rằng việc khởi nghiệp ở lĩnh vực công nghệ luôn phải đối mặt với nhiều rủi ro nên trong thời gian học đại học, cậu sẽ cố gắng học hỏi và phát triển. Nếu cảm thấy bản thân đủ khả năng, Đạt cho biết sẽ tham gia các cuộc thi về sáng tạo sản phẩm công nghệ để trau dồi kiến thức.

Lấy cảm hứng từ thành công của những tỷ phú công nghệ như Bill Gates, Elon Musk, chàng thủ khoa năm nay hy vọng bản thân có thể phấn đấu để gặt hái thành tựu trong lĩnh vực mình đam mê ■

Quán quân Thủ lĩnh Sinh viên TP.HCM 2022: DỐC HẾT LÒNG CHO MỖI LỰA CHỌN

Mỹ Diệp

Đó là thông điệp của Nguyễn Thị Châu Anh khi quyết định trở lại cuộc thi Thủ lĩnh Sinh viên TP.HCM (TLSV) - "đầu trường" mà cô từng dừng lại ở top 20 từ hồi năm nhất đại học.

Nguyễn Thị Châu Anh- Quán quân Thủ lĩnh Sinh viên TP.HCM 2022.

Ảnh: Mỹ Diệp

Nguyễn Thị Châu Anh hiện là sinh viên năm 3, ngành Quản trị Kinh doanh, Chủ tịch Hội Sinh viên - Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM. Trải qua 4 vòng thi, trong khoảnh khắc sân khấu đêm Chung kết tại Trường ĐH Luật TP.HCM vào ngày 25/6 chính thức khép lại, Châu Anh không giấu đi niềm vui và biết ơn khi nhìn về phía khán đài.

Bước khởi vùng an toàn

Võ Lập Phúc - top 12 TLSV, bộc bạch: "Phúc tin người xứng đáng đã được xướng danh. Yêu thương và mến chúc Châu Anh sẽ làm nên những điều tuyệt vời hơn nữa với phong thái và tiềm lực của mình". Ít ai biết, để bản thân trở thành như hôm nay, Châu Anh từng không ít lần loay hoay trước nhiều ngã rẽ.

Bước chân vào Trường ĐH Quốc Tế, vốn không phải nguyện vọng 1 của mình nhưng nữ sinh gốc Nghệ An luôn trăn trở làm sao để xứng đáng với cơ hội và sự tín nhiệm này.

"Ngay từ năm nhất, mình được đề xuất làm

trợ lý cho trung tâm nghiên cứu. Thầy mình khuyên, muốn làm tốt một cái gì thì chỉ nên tập trung vào chuyện đó. Lúc ấy mình phân vân, tiếp tục hoạt động công tác của Hội Sinh viên hay chuyển sang hướng nghiên cứu, tập trung mảng học thuật" - Châu Anh nhớ lại.

Dừng chân ở top 20 TLSV 2020 và đứng giữa ranh giới đó, nữ sinh tự nhận thấy chưa học được nhiều. Mãi đến khi ngồi dưới khán đài theo dõi đêm Chung kết Hội thi năm ấy, Châu Anh vỡ lẽ: "Mỗi cá nhân đến với Hội thi không chỉ mang theo hình ảnh của riêng mình mà còn đại diện cho Hội Sinh viên trường và hy vọng của nhiều người". Đó cũng là lúc Châu Anh ngồi lại, tự vấn: "Rốt cuộc, tất cả việc mình làm hướng tới cái đích cuối cùng nào?".

"Rồi mình chọn hiểu lời khuyên của thầy theo cách khi làm một chuyện gì, phải toàn tâm toàn ý. Và mình quyết định làm cả hai. Vì tập làm nghiên cứu khoa học cho mình hai bài học lớn không được phép tin điều gì quá dễ dàng và làm việc khoa học hơn. Năng lực nghiên cứu hỗ trợ cho công tác Hội của mình. Hơn nữa, chúng ta đang sống trong thời đại nhiều biến động, linh hoạt là điều kiện cần để nhận diện cơ hội nào sẽ đưa mình đến đích, đâu là yếu tố gây nhiễu" - Châu Anh chia sẻ.

Suốt 2 năm vắng bóng tại các cuộc thi, Châu Anh xem TLSV TP.HCM 2022 là cơ hội trở lại và chạm, bước ra khỏi vùng an toàn. Cô nói: "Có một câu nói mình tâm đắc: 'Lần cuối cùng bạn làm một điều gì đó mang tính đầu tiên là khi nào?'. Tất nhiên, bước ra khỏi vùng an toàn cần nhiều dũng cảm và thấu hiểu chính mình". Sắp xếp, phân bổ thời gian theo thứ tự ưu tiên là cách giúp nữ sinh cân bằng mọi thứ.

Nhiều hơn một ngôi vị Quán quân

Châu Anh từng gặt hái nhiều thành tựu đáng

Châu Anh luôn dành nhiều thời gian đến thư viện để trang bị kiến thức cho hoạt động nghiên cứu của mình. Ảnh: Mỹ Diệp

Châu Anh tranh biện tại vòng Chung kết cuộc thi TLSV TP.HCM. Nguồn: BTC

ngưỡng mộ: học bổng tuyển sinh Trường ĐH Quốc Tế, học bổng Pony Chung, danh hiệu Sinh viên 5 tốt... Nhưng nữ sinh năm 3 này cho rằng, danh hiệu không thể định nghĩa giá trị con người.

"Chính những câu chuyện đi đến thành tích khiến mình tự hào hơn là bản thân thành tích đó. Tất cả thành tích vừa qua có ý nghĩa như là sự ghi nhận của mọi người, xã hội dành cho mình. Và mình biết ơn vì điều đó. Giảng viên của mình từng nhấn nhủ, chỉ cần tận em hết lòng

với những gì đang làm thì sẽ được xã hội ghi nhận. Vì ngoài kia không phải ai cũng hết lòng với chuyện họ làm" - Châu Anh hồi tưởng.

Nữ thủ lĩnh tự hào vì hành trình tham gia TLSV không đơn độc. Cô nói: "Nếu chuẩn bị chiến thuật kỹ càng, có lẽ mình đã thể hiện tốt hơn. Cũng may mình có tình đồng Hội". Nhìn xuống khán đài, Châu Anh có cảm giác đi thi cùng mọi người trong Hội Sinh viên.

"Làm việc ở Hội Sinh viên luôn có những giai đoạn khó khăn nên cán bộ Hội ngoài kiến thức, bản lĩnh, còn cần có tình đồng Hội, nghĩa là sự ủng hộ, đồng hành, cảm thông cho nhau" - nữ sinh khẳng định. Sân chơi TLSV là một bức tranh toàn diện cho phong trào học sinh - sinh viên của Thành phố. Vì thế, Châu Anh kể: "Mình có thêm những người bạn cùng chia sẻ về công tác Hội, có muôn vàn chất liệu để về phát triển công tác Hội của trường. Những điều đó khiến mình cảm thấy bản thân có được nhiều hơn một ngôi vị Quán quân".

Nhắc đến gia đình, Châu Anh hào hứng: "Những hôm mình về muộn, ba luôn là người đợi, mở cửa rồi hỏi con gái ăn cơm chưa. Nhờ có ba mẹ thầm lặng ủng hộ, mình thấy bớt áp lực, yên tâm học tập và công tác".

Bật mí về dự định sắp tới, Châu Anh tiết lộ sẽ tiếp tục học lên thạc sĩ sau khi tốt nghiệp. Cô bày tỏ: "Nhưng trước hết, mình muốn dốc sức chuẩn bị điều kiện tốt nhất cho các bạn tiếp nối mình dẫn dắt công tác Hội". Bởi, theo nữ sinh này, một thủ lĩnh giỏi không phải là người dẫn dắt tổ chức trong một thời gian thành công mà là khi họ rời đi, tổ chức vẫn có thể tiếp tục phát triển với những con người mới.

Tân thủ lĩnh hiểu rằng đằng sau danh hiệu vẫn luôn có thiếu sót: "Đó là động lực để mình chuẩn bị tốt hơn cho chặng đường sắp tới". Với chiến thắng này, Châu Anh cùng Á quân Nguyễn Hòa Kim Thái (Trường ĐH Kinh tế - Luật ĐHQG-HCM) sẽ có mặt tại TLSV toàn quốc lần IV do Hội Sinh viên Việt Nam tổ chức ■

Hội thi Thủ lĩnh Sinh viên TP.HCM 2022

Hội thi "Thủ lĩnh Sinh viên TP.HCM" được tổ chức 2 năm/lần, là sân chơi dành cho cán bộ Hội Sinh viên tại các trường đại học, học viện, cao đẳng trên địa bàn TP.HCM. Hội thi gồm 4 vòng. Vòng loại hội thi năm nay thu hút gần 900 thí sinh đến từ 50 trường, học viện tham gia.

Điểm mới của hội thi năm nay là khi thí sinh vào vòng Chung kết phải đạt điểm tích lũy các vòng thi trước cao nhất. Điều này giúp ban tổ chức chọn được những thí sinh có sự thể hiện xuất sắc xuyên suốt. Hội thi 2022 cũng đổi mới nội dung và hình thức thi, sáng tạo, ứng dụng công nghệ thông tin và mạng xã hội.

Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn: LAN TỎA TÌNH YÊU THOẠI KỊCH SINH VIÊN

Quốc Chiến - Thượng Khải - Phan Quân

Hơn bốn năm khóc cười trong từng vai diễn, Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn thuộc Câu lạc bộ Kịch Khoa Báo chí và Truyền thông, Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM - đã ghi lại dấu ấn trong trái tim người yêu kịch bằng những cảm xúc thăng trầm trong từng câu thoại. Con đường nghệ thuật tưởng chừng "trái ngành" nhưng lại là bức tranh được tô điểm bởi lòng nhiệt thành và niềm đam mê của sinh viên ngành báo.

Dù không được đào tạo bài bản, diễn xuất của sinh viên vẫn để lại nhiều ấn tượng cho người xem. Ảnh: CLB Kịch

Mỗi vở diễn tập đều đặn trong 2 tháng

Xuất thân là một nhóm kịch nhỏ không chuyên trong chiến dịch Xuân tình nguyện 2017, sinh viên Khoa Báo chí và Truyền thông Trường ĐH KHXH&NV đã gieo vào nhau niềm đam mê nghệ thuật. Năm 2018, Đội Kịch Khoa Báo chí và Truyền thông thành lập với gần 50 thành viên đầu tiên nhằm tạo ra sân chơi cũng như nơi rèn luyện năng khiếu diễn xuất. Trong vòng một năm, Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn bắt đầu định hướng phát triển các vở kịch dài, chín chu hơn với mục tiêu mang kịch nói đến gần với giới trẻ. Sau 4 năm hoạt động, ngày 10/10/2021, Đội kịch chính thức trở thành câu lạc bộ (CLB) với quy mô và định hướng chuyên nghiệp hơn.

Bên cạnh các CLB thoại kịch đã định danh trước đó như Đội kịch CKT, MIR CLUB, Sân

khấu kịch Báo chí Nhân văn dần trở thành CLB có những đóng góp và khẳng định vị trí của mình một cách ấn tượng.

Đặt Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn và những CLB kịch trước đó lên bàn cân, Đức Huy - người sáng lập, biên kịch, cố vấn CLB - chia sẻ: "Mình có tìm hiểu các CLB đội nhóm về kịch khác của trường và các khoa bạn. Nhưng đó không phải là vấn đề làm mình áp lực. Nếu có cạnh tranh, thì phải là cạnh tranh với bản thân ngày hôm qua để ngày càng tiến bộ. Hơn nữa, mỗi CLB đều có định hướng và phong cách riêng, nhu cầu thưởng thức và tìm hiểu về kịch của sinh viên khoa - trường cũng rất đa dạng, nên mỗi đơn vị cố gắng hết sức là được".

Là cựu sinh viên và cũng là người chấp bút cho các vở kịch của CLB, Đức Huy cho biết hầu hết kịch bản thường được khởi nguồn từ những ý tứ, thông điệp mà bản thân tâm đắc và mong muốn truyền tải. Các chi tiết đều được lấy ý tưởng từ đời sống thường nhật, kể cả những câu chuyện hư ảo cũng là đời thật được khoác lên mình lớp áo của yếu tố kỳ ảo. Chỉ khi ấy, khán giả mới cảm thấy gần gũi và nhận ra thông điệp của vở diễn có tính thời sự.

Đức Huy tự tin khẳng định "đặc sản" của Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn chính là do sinh viên ngành báo dàn dựng và biểu diễn. Lý giải về đặc trưng này, Đức Huy cho rằng sinh viên Báo chí thường có trong mình nhãn quan đa chiều, nhìn các vấn đề xã hội ở nhiều phương diện mới mẻ. Từ sự thấu thị riêng và mới lạ ấy, Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn đã mang đến những đề

tài và hướng khai thác không trùng lặp với các đơn vị khác.

Để tạo ra một sản phẩm kịch dài tầm 2-3 giờ, CLB phải tổng hợp sức trí của rất nhiều người. Thành viên CLB không chỉ là sinh viên, mà còn có các anh chị đã đi làm ổn định tại các cơ quan báo chí, công ty truyền thông. Khi một vở kịch được lên ý tưởng, tất cả thành viên đều sáng đi học, đi làm, chiều tối tập kịch đều đặn trong vòng 2 tháng.

Thái Thái - sinh viên năm 3 Khoa Báo chí và Truyền thông, Chủ nhiệm CLB, bộc bạch: "Có lúc, mình thấy thương mọi người phải thức khuya làm đạo cụ, cảnh trí. Vào những ngày sắp công diễn, các thành viên không còn phân ban nữa, vì lĩnh vực nào cũng thấy có người khác tham gia phụ làm, nhất là công việc sản xuất. Đặc điểm của những ngày này là đầu tóc chưa kịp gội, quần áo chưa kịp giặt... Nhưng cố gắng quên mình, chủ động trong công việc và đam mê sân khấu đã giúp tụi mình vượt qua tất cả".

Nói về việc lựa chọn các thành viên và diễn viên cho Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn, Thái Thái cho biết là kịch của sinh viên nên mọi người đều diễn xuất bằng tất cả đam mê và bản năng của mình. Tuy nhiên để tạo sự thuyết phục cho khán giả khi nhập vai, các thành viên trong CLB đã tự mày mò, trau dồi kỹ năng diễn xuất.

"Vậy nên câu chuyện bồi dưỡng năng lực diễn xuất trong CLB thường xuyên được các anh chị thể hiện trước quan tâm, dìu dắt. Học nghệ thuật trong CLB Kịch rất cần sự siêng năng, chăm chỉ. Bản thân mình không chọn người giỏi, mình chọn người phù hợp để đi xa cùng CLB. Một trong những điều làm nên sự phù hợp đó chính là bắt nguồn từ niềm đam mê" - Thái Thái bộc bạch.

Bảo Trân - sinh viên năm nhất, thành viên CLB, bày tỏ từ ngày trở thành mảnh ghép của Sân khấu kịch Báo chí Nhân Văn, Trân rèn luyện được sự chẫn chu và tính kiên nhẫn trong công

Phân cảnh về ký ức của Hậu Nghệ và Hằng Nga trong vở Trái tim hóa thạch được dàn dựng giàu tính nghệ thuật. Ảnh: CLB Kịch

việc cũng như nuôi dưỡng niềm đam mê được đứng trên sân khấu biểu diễn.

"Mình rất ấn tượng với phương châm làm việc của các anh chị trong CLB. Đó là một khi đã bước lên sân khấu thì không còn quan tâm bất cứ thứ gì mà phải nhập tâm vào nhân vật, trình diễn hết mình để thể hiện đúng hình tượng nhân vật đó" - Bảo Trân hồ hởi nói.

Tiếng vỗ tay là khoảnh khắc hạnh phúc nhất

Kế thừa thành công từ *Mặt trời soi kiếp rong chơi* (2018), *Cuối trời phiêu lãng* (2019) và *Nửa trời phiêu lãng* (2020), Sân khấu Kịch Báo chí Nhân văn tiếp tục gây tiếng vang với vở diễn Trái tim hóa thạch vào ngày 15/4. Đây là tác phẩm đánh dấu sự trở lại của Sân khấu kịch sau hai năm vắng bóng do ảnh hưởng của dịch bệnh COVID-19.

Kéo dài 180 phút (bằng thời lượng vở diễn của sân khấu kịch chuyên nghiệp) và thu hút hơn 300 sinh viên tham dự trong suất diễn đầu tiên, Trái tim hóa thạch mang đến ha Vở kịch kể về câu chuyện Hằng Nga và chú Cuội cùng nhau trốn khỏi cung Quảng Hàn - vốn chịu sự quản chế của thiên đình - để về lại quê nhà. Khác với những hình ảnh diễm lệ của thần thoại, cổ tích, hai nhân vật này đều mang những nỗi niềm riêng. Cuội luôn đau đầu về người vợ tào khang, chán ngán sự cô đơn nơi thiên cung, chỉ muốn tìm gặp lại gia đình mình. Hằng Nga ôm trong lòng nỗi oán hận với Hậu Nghệ - kẻ đã giết gia đình mình và chiếm đoạt lấy nàng, đẩy nàng vào cuộc sống bất tử. Trái với Cuội, nàng chỉ muốn báo thù.

Hành trình trở về của hai nhân vật cổ tích được đặt trong bối cảnh hiện đại, tại một thị trấn ven biển. Từ đây những yêu thương, thù hận bắt đầu mở ra, cùng những sự suy ngẫm về lòng trắc ẩn, tình yêu chân thành được Sân khấu kịch Báo chí Nhân văn lồng ghép đầy tinh tế.

Quốc Tiến - Sinh viên Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM - cho biết được bạn bè giới thiệu nên muốn đến xem thử và vở kịch này đã mang đến cho bạn quá nhiều bất ngờ.

"Em từng có dịp cùng gia đình xem kịch tại các sân khấu lớn của thành phố nên em không nghĩ đây là vở kịch của các bạn sinh viên dàn dựng. Quá bất ngờ và cuốn hút. Mọi thứ đều chẫn chu từ phục trang, ánh sáng, dàn dựng, cảnh trí và diễn xuất... tất cả đều vượt rất xa chất

lượng của một vở kịch do sinh viên thực hiện" - nam sinh Bách Khoa phấn khởi kể lại.

Tiến cũng nói thêm, phân cảnh khiến mình ấn tượng nhất là những ký ức của Hằng Nga về Hậu Nghệ. Các diễn viên đều mang những chiếc mặt nạ trắng như kiểu mặt nạ hồn ma trong kịch Noh của Nhật. Sân khấu phủ ánh sáng đen-đỏ, trang phục cổ cùng những động tác múa của dàn diễn viên khá uyển chuyển, gọi lên không khí vừa rùng rợn, vừa bi thương xen lẫn sự tráng lệ.

Nói về tính thời sự trong vở Trái tim hóa thạch, Gia Minh - thành viên CLB Kịch, cho rằng không phải những gì nóng hổi, đang được quan tâm tại thời điểm đó mới gọi là "tính thời sự". Là những sinh viên báo chí, tính thời sự được CLB thể hiện dưới một nghĩa rộng hơn.

Gia Minh nói: "Theo mình nghĩ, tính thời sự nên được hiểu theo nghĩa rộng. Những điều bình thường vẫn tồn tại và sẽ luôn tồn tại trong xã hội như tình cảm gia đình, tình yêu đôi lứa, lòng trắc ẩn, sự hận thù... đều có thể gọi chung là 'tính thời sự'. Và đã là kịch thì chúng ta có thể khai thác bất cứ khía cạnh nào miễn là nó hay và truyền tải trọn vẹn thông điệp ý nghĩa. Giống như vở kịch Trái tim hóa thạch khai thác những khía cạnh về sự hận thù và cách chúng khiến ta mù quáng để rồi tình yêu thương thật sự có thể bù đắp cho con người ta như thế nào, đó cũng các vấn đề mang tính thời sự".

Sự thành công của vở kịch còn được ghi nhận qua nhiều bài viết của các cơ quan báo đài như HTV, VTV1, Tuổi Trẻ... với những thông tin về sự khởi sắc của kịch sinh viên. Khi được hỏi về hướng đi cho sân khấu kịch này, Thái Thái tâm sự: "Mình chỉ là đóm lửa nhỏ so với ngọn lửa lớn nghệ thuật thoại kịch. Đặc biệt, nhiều sân khấu kịch đang chật vật, loay hoay trong việc trở mình. Như sân khấu Hoàng Thái Thanh vừa qua đã công bố việc diễn theo mùa, bỏ hẳn hình thức diễn liên tục các vở cũng là cách xoay xở tìm đường sống. Những cây đa cây đề trong sân khấu kịch như nghệ sĩ Ái Như, nghệ sĩ Thành Hội vẫn cố gắng tìm kiếm cơ hội duy trì và tìm lại ánh hào quang cho kịch thì tại sao chúng ta lại không hy vọng vào tương lai khởi sắc cho kịch nói?".

Chủ nhiệm CLB Kịch khoa Báo chí và Truyền thông cũng trải lòng rằng, khi tiếng vỗ tay của khán giả vang lên cuối vở diễn, cũng là lúc mọi nỗ lực của các thành viên được đền đáp xứng đáng. Đó là khoảnh khắc hạnh phúc nhất của CLB Kịch ■

Sài Gòn trong mắt của tôi thời bé thật khó hiểu. Những cung đường rẽ trái rồi lại rẽ phải, vô vàn xe nhỏ xe to qua lại, tấp nập kẻ đi dọc người đi ngang. Mặc cho Sài Gòn khó hiểu là vậy, với đứa con nít quê được dẫn lên đô thị xa hoa chơi thì đây là món quà mừng khôn kể xiết. Dù chỉ là được ngồi ghé trước trên chiếc xe của thập niên 1970 trong vài chục phút cũng đủ thỏa lòng. Nhìn từ trên cao, đường sá Sài Gòn như dòng sông ánh sáng với dãy nước vàng lấm tẩm ánh đỏ. Nhìn kỹ lại, từng chiếc xe tựa những chú đom đóm với cái đuôi phát sáng. Sài Gòn trong đôi mắt cô bé được ngồi yên trước thật lạ lắm, mơ hồ, mà cũng thích mắt làm sao. Trên miệng hát thầm lơ ngơ vài chữ mà bé túm được từ bộ não bé nhỏ.

Sài Gòn đẹp lắm, Sài Gòn ơi! Sài Gòn ơi!

Với cô bé, chỉ cần lấm bảm hát xong một khúc nhạc còn chưa thuộc lời thì đã đi hết Sài Gòn.

Sài Gòn trong mắt thiếu thời của tôi là một thành phố sinh động hơn thế. Hào phóng, nhiệt tình, luôn mở lòng đón chào dân tứ xứ chọn nó làm nơi mưu sinh. Thân thiện mở lòng cho kẻ đến, lưu luyến chia tay kẻ rời đi. Tôi cũng là một trong số rất nhiều người nhận lấy lòng tốt này. Sài Gòn nhiệt tình nhưng có lúc lại như cô gái dễ giận mà mau quên. Đôi lúc nắng gắt, đôi lúc mưa ngâu, chốc lại tạnh rồi chốc lại mưa. Có những đợt triều cường hay mưa giông biến phố phường tựa như sông suối, có những lần tan tành kẹt xe không ai ngờ được. Bất chợt và khó lường. Mà, Sài Gòn đáng yêu cũng lẽ thế.

Người Sài Gòn trong đôi mắt tôi cũng đáng yêu như vùng đất mà họ sinh sống. Họ dễ tính, lạc quan là vậy, nhưng lắm lúc cũng dễ nổi nóng, rồi cũng dễ làm lành như cơn mưa đến rồi đi. Lúc bé, tôi không thường để ý đến con người nơi đây vì có thể trốn sau lưng cha khi đối diện với rắc rối. Nhưng khi đến đây với tư cách "người nhập cư", Sài Gòn trong tôi không chỉ gói trong những cung đường chen chúc lấp lánh đèn mà con người nơi đây mới làm nên một Sài Gòn đúng nghĩa. Đa số người Sài Gòn mà tôi có duyên tiếp xúc đều không lớn lên ở đây, nhưng cái

Băng qua Sài Gòn của người nhập cư

Xuân An

tính hào phóng nghĩa tình của Sài Gòn đã nhuộm lên họ từ lúc nào. Nào là nước uống miễn phí, rồi là cát tóc miễn phí cho người nghèo, trẻ lang thang, rồi là phần cơm 0 đồng cho người bán vé số, người già neo đơn... Có chăng vì họ đều phải bươn chải mà vất vả đã kết nối họ với nhau? Dù là lớn lên ở đâu, miễn là tụ lại ở chốn này, con người ta rồi sẽ quên đi chuyện mưu sinh thường khi để yêu cả những gánh nặng của người cùng kiếp cơ hàn.

Người Sài Gòn có những thói quen kỳ lạ. Như mở đầu một buổi sáng hoàn hảo bằng ly cà phê đá vỉa hè. Ngồi nhìn đường phố tấp nập như mọi ngày, nhắm nháp vị đắng của cà phê, đọc báo, đôi lúc là tám chuyện với những người xung quanh. Khởi đầu bình yên cho một ngày mới lắm những lo toan. Buổi tối có thể chỉ uống một chút bia lạnh rồi tán gẫu với bạn bè, hoặc có khi là một mình đắm chìm với không

gian đêm Sài Gòn. Người Sài Gòn cởi mở, sôi động như vùng đất này là thế, nhưng có đôi lúc họ lại lắng đọng, dịu dàng mà cô độc trong chính cõi riêng mình.

Sài Gòn của 10 năm trước và sau có những điều thật khác biệt. Rối rắm hơn, tấp nập hơn, chật chội hơn nhưng lại có những điều chưa bao giờ phai cũ. Sài Gòn là tuổi thơ ngồi ngắm phố xá băng ngang tầm mắt; là thời niên thiếu với kỷ niệm cùng người Sài Gòn phóng khoáng, nghĩa tình; là mang niềm khát khao từ quê nhà nhờ đất Sài Gòn vun đắp; là những người bạn thân mến, những người thân, những thầy cô...

Sài Gòn là quá khứ, hiện tại và mãi mãi là một phần trong tim tôi ■

SINH VIÊN VỚI XU HƯỚNG THANH TOÁN KHÔNG TIỀN MẶT

Thu Giang

Hoạt động thanh toán của sinh viên đang có sự chuyển dịch mạnh mẽ từ tiền mặt sang các hình thức thanh toán kỹ thuật số. Thanh toán không tiền mặt không chỉ là giải pháp ngắn hạn thời COVID-19 mà còn là lựa chọn dài hạn trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0.

Sinh viên thanh toán không tiền mặt tại cửa hàng tiện lợi. Ảnh: Thu Giang

Xu thế tất yếu

Đại dịch COVID-19 đã đặt ra yêu cầu hạn chế tối đa tiếp xúc vật lý trực tiếp, từ đó làm biến đổi hành vi tiêu dùng và thanh toán của nhiều người, trong đó có sinh viên. Mua sắm trực tuyến và thanh toán kỹ thuật số "bùng nổ" không chỉ đảm bảo an toàn phòng chống dịch mà còn vì tính tiện lợi, tiết kiệm và linh hoạt mà chúng mang lại.

Thanh toán số đã sớm trở thành phương thức thanh toán phổ biến trên thế giới và đang được thúc đẩy mạnh mẽ ở Việt Nam. Là nhóm đối tượng có ưu thế về kỹ năng và khả năng tiếp cận công nghệ, sinh viên đã nhanh chóng thích ứng, chủ động nắm bắt xu hướng thanh toán này.

PGS.TS Trần Hùng Sơn - Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu phát triển Công nghệ ngân hàng ĐHQG-HCM, nhận định: "Có thể thấy, đại dịch COVID-19 đã thúc đẩy nhu cầu số hóa

hoạt động thanh toán. Việc phát triển thanh toán số cũng để đáp ứng nhu cầu của nền kinh tế số trong tương lai. Trong thời kỳ hậu COVID-19, các hình thức thanh toán mới được người tiêu dùng đón nhận, nhất là sinh viên vì đã cảm thấy thoải mái và có nhiều hiểu biết về các công nghệ thanh toán này".

Để đáp ứng nhu cầu người tiêu dùng, thanh toán không tiền mặt trở nên đa dạng hóa hình thức như ví điện tử, mobile banking, QR code, thẻ tín dụng... Với những ứng dụng thanh toán số, sinh viên không chỉ đơn thuần chuyển và nhận tiền, mà còn có thể thực hiện hầu hết các loại giao dịch sinh hoạt như chi trả hóa đơn (điện, nước, Internet, truyền hình, cước điện thoại...), đi chợ, đặt xe, từ thiện, đầu tư chứng khoán... Trải nghiệm thanh toán ngày càng hiện đại cũng được sinh viên đón nhận, khi mà các thao tác truyền thống như nhập mã PIN, quét, cào thẻ dần được thay thế bằng công nghệ "một chạm".

Thói quen tiêu dùng mới

Thanh toán không tiền mặt đã trở thành một phần thiết yếu trong cuộc sống sinh viên bởi những tiện ích vượt trội so với thanh toán truyền thống. Nhiều sinh viên không còn mang nhiều tiền mặt mỗi khi ra đường, thay vào đó là điện thoại thông minh.

Trần Ngọc Hiền Chi, sinh viên Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM, chia sẻ: "Mình sử dụng hình thức thanh toán số gần như mỗi ngày cho nhu cầu mua sắm và ăn uống. Cứ câu 'Momo nha' mà áp dụng mỗi lần muốn chi tiêu! Mình cũng hay quên nơi để tiền mặt nên cứ giữ

tiền điện tử trong tài khoản là tốt nhất".

Với Nguyễn Minh Thư, sinh viên Trường ĐH Tài chính - Marketing TP.HCM, thanh toán không tiền mặt chính là "phao cứu hộ" cho hoạt động giao dịch cần hạn chế tiếp xúc trực tiếp trong thời COVID-19. Đến nay, thói quen này vẫn được duy trì.

"Hiện tại, tùy nơi mua hàng, mình sẽ chọn cách thức thanh toán phù hợp. Khi mua ở chợ hay công viên, mình vẫn trả tiền mặt. Nhưng với những đơn hàng trực tuyến hay mua sắm ở siêu thị, cửa hàng tiện lợi, mình ưu tiên thanh toán qua ví điện tử" - Minh Thư nói.

Ở các trường đại học, thanh toán học phí không dùng tiền mặt đã được triển khai, sinh viên không còn phải "rồng rắn" xếp hàng làm thủ tục đóng học phí. Nguyễn Thị Thanh Hiền, sinh viên Trường ĐH Kinh tế - Luật ĐHQG-HCM, cho hay: "Mình đóng học phí qua mobile banking chỉ với vài thao tác đơn giản trên điện thoại có kết nối wifi. Cách thanh toán này tiết kiệm thời gian di chuyển và đếm tiền, lịch sử giao dịch cũng được lưu lại, tiện lợi cho việc quản lý chi tiêu".

Lê Ngọc Vương Triệu, sinh viên Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM, cho rằng những chương trình ưu đãi khiến thanh toán số thu hút sinh viên.

"Là sinh viên sống xa nhà, mình có nhu cầu mua vé máy bay mỗi dịp lễ tết, nghỉ hè. Mua và thanh toán vé qua ví điện tử hoặc mobile banking thường có mã giảm giá. Chọn hình thức thanh toán tự động khi đặt xe công nghệ cũng giảm nhiều chi phí, đồng thời giúp mình không cần phải đếm và trả tiền mặt cuối mỗi chuyến đi, tránh nguy cơ cướp giật" - Vương Triệu chia sẻ.

Sinh viên sử dụng dịch vụ đặt vé máy bay tích hợp trên ví điện tử để tận hưởng ưu đãi. Ảnh: Thu Giang

Thận trọng phòng tránh rủi ro

Bên cạnh những lợi ích, trải nghiệm chi tiêu số của sinh viên vẫn tiềm ẩn nhiều rủi ro. Hiền Chi kể, vào khung giờ cao điểm sẵn hàng giảm giá, lượng người truy cập vào các sàn thương mại điện tử và lượng giao dịch rất lớn. Vì vậy, tình trạng chuyển tiền không thành công thường xảy ra. Mặc dù số tiền trên sẽ được hoàn sau 1-2 ngày nếu khách hàng gửi yêu cầu nhưng vẫn rất bất tiện.

Vương Triệu cho biết tình trạng tương tự cũng xảy ra khi sinh viên đóng học phí bằng cách chuyển khoản trực tuyến: "Nguyên nhân có thể vì kết nối mạng của mình hoặc ngân hàng bị lỗi hệ thống. Lúc đó, tiền trong tài khoản đã bị trừ nhưng khi kiểm tra kết quả giao dịch trên hệ thống trường thì vẫn chưa xác nhận thành công".

Nguy cơ lộ thông tin cá nhân và lừa đảo trực tuyến cũng là điều nhiều sinh viên phải đối mặt, dẫn đến tâm lý e ngại khi tiếp cận phương thức thanh toán này.

Đặng Thị Thanh Thi, sinh viên Trường ĐH KHXH&NV, kể lại trải nghiệm trở thành nạn nhân sập bẫy lừa đảo trực tuyến: "Mình nhận được email giả mạo kêu gọi ủng hộ quỹ vaccine bằng cách chơi một trò chơi trực tuyến. Sau khi hoàn thành trò chơi đơn giản, mình đã mất cảnh giác, làm theo hướng dẫn điền vào một biểu mẫu có yêu cầu cung cấp mã xác thực của ví điện tử. Ngay sau khi cung cấp mã OTP, tiền trong ví điện tử của mình bị mất sạch".

Để giải quyết những vấn đề trên, PGS.TS Trần Hùng Sơn có những lời khuyên dành cho sinh viên, trong đó nhấn mạnh tầm quan trọng của ý thức tự bảo vệ thông tin cá nhân và tài sản số.

Ông Sơn gợi ý: "Sinh viên không cung cấp thông tin cá nhân cho bất kỳ ai, vì các nhà cung cấp không cho phép nhân viên hỏi thông tin khách hàng, trừ trường hợp được yêu cầu xác thực khi đang trao đổi với nhân viên của nhà cung cấp qua số điện thoại phục vụ khách hàng".

Chuyên gia này cũng lưu ý, nếu nhận được yêu cầu lạ qua SMS hoặc điện thoại thì cần kiểm chứng thông tin qua đường dây nóng của nhà cung cấp. Đồng thời, sinh viên cần tuân thủ các hướng dẫn phòng ngừa rủi ro của nhà cung cấp dịch vụ, thường xuyên theo dõi thông tin trên website hoặc thông báo qua ứng dụng của nhà cung cấp, cũng như các thông tin trên báo chí chính thống ■

Tích hợp AI...

(Tiếp theo trang 27)

10 ngày trước đó. Nó sẽ tính toán độ chênh lệch của dữ liệu mỗi ngày và dự đoán xu hướng dịch bệnh những ngày tiếp theo.

Nhóm cho hay, điểm đặc biệt của mô hình BeCaked chính là khả năng đưa ra lời giải thích cho dự báo, thông qua ba tham số là tốc độ lây truyền, phục hồi và tỷ lệ tử vong do dịch, nhờ sự kết hợp mô hình học sâu với mô hình toán học cổ điển. Đây là điểm hạn chế của những mô hình dự báo COVID-19 trước đây.

"Mặc dù những mô hình học sâu có thể đưa ra tỷ lệ chính xác cao khi dự đoán sự gia tăng của các trường hợp lây nhiễm, nhưng không thể tự giải thích xu hướng này. Mô hình toán học cổ điển có thể khắc phục vấn đề ấy, nhưng lại khó thích ứng kịp với sự biến đổi khôn lường của đại dịch" - Quang Đức giải thích.

Theo nhóm, cơ quan chức năng và chuyên gia y tế có thể tham khảo kết quả nghiên cứu của BeCaked trong công tác phòng chống dịch COVID-19. Hơn nữa, nó còn có thể dùng để

giải trình tự gen, dự đoán các bệnh truyền nhiễm khác hoặc chẩn đoán, tầm soát bệnh ở từng bệnh nhân.

Để đơn giản hóa việc sử dụng mô hình BeCaked và đáp ứng nhiều đối tượng, nhóm đã triển khai một trang web cập nhật dự báo tình hình dịch tại Việt Nam và thế giới. Quang Đức cho biết: "Trang web gồm bản đồ mức độ lây lan ở các quốc gia, số liệu thống kê trường hợp lây nhiễm, phục hồi, tử vong mới nhất, lịch sử dịch trong 30 ngày và dự báo những ngày tiếp theo".

Trong quá trình đánh giá khả năng dự báo, nhóm đã so sánh hiệu suất của BeCaked với các mô hình dự báo chuyên dụng như ARIMA, LASSO, RFR, GBR...

"Thử nghiệm cho thấy khả năng dự báo của BeCaked có độ chính xác ổn định nhất, nhờ thích ứng mạnh mẽ với những thay đổi của đại dịch" - Quang Đức khẳng định.

Nhóm cũng chỉ ra điểm hạn chế chung của mô hình học sâu như BeCaked là cần cập nhật dữ liệu sau một khoảng thời gian nhất định. Bởi khi một biến thể mới của SARS-CoV-2 xuất hiện, hiệu suất hoạt động của BeCaked sẽ giảm do sự thay đổi đột ngột các trường hợp nhiễm bệnh.

Sự thay đổi chính sách phòng chống dịch của địa phương, khu vực cũng là yếu tố ảnh hưởng khả năng dự báo của BeCaked. Cứ sau 1-2 tuần, nhóm sẽ cập nhật dữ liệu để mô hình "học lại" và có thể thích ứng nhanh với những tình huống mới.

Kể từ tháng 3/2022, mô hình tạm dừng cập nhật dự báo do tình hình dịch tại Việt Nam đã ổn định. Quang Đức bày tỏ: "Việt Nam đã thực sự vượt qua đại dịch nên nhóm hy vọng sẽ không phải sử dụng mô hình này nữa. Thế nhưng, nếu cần thiết, nhóm vẫn tiếp tục nghiên cứu và cải tiến BeCaked".

Trong tương lai, nhóm dự định phát triển thêm nhiều mô hình ứng dụng AI vào y học để phục vụ cộng đồng ■

Mặc dù những mô hình học sâu có thể đưa ra tỷ lệ chính xác cao khi dự đoán sự gia tăng của các trường hợp lây nhiễm, nhưng không thể tự giải thích xu hướng này. Mô hình toán học cổ điển có thể khắc phục vấn đề ấy, nhưng lại khó thích ứng kịp với sự biến đổi khôn lường của đại dịch.

Có thể chuyển đổi để ứng dụng vào nhiều lĩnh vực

Sau quá trình đồng hành cùng nhóm, PGS.TS Quản Thành Thơ - Phó Trưởng Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính - Trường ĐH Bách Khoa, đánh giá cao tính ứng dụng của BeCaked.

"BeCaked không chỉ dừng lại ở việc đưa ra dự báo về COVID-19 mà còn giải thích kết quả đó. Vì thế, khi dịch bệnh bùng phát mạnh tại TP.HCM, những thông tin trên trang web của nhóm được khá nhiều chuyên gia y tế và đồng nghiệp của tôi quan tâm" - PGS.TS Quản Thành Thơ nhấn mạnh.

Theo ông, mô hình có thể chuyển đổi để ứng dụng vào nhiều lĩnh vực, nhưng cần chuyên gia của chính lĩnh vực đó cùng tham gia để đưa ra những thông số đặc trưng.

Hương Nhu

T huở nhỏ, tôi học trường huyện - ngôi trường cũ kỹ giữa thị trấn vẽ lên nét nghèo của những năm tháng cơ hàn: tường cũ rêu phong, từng mảng vôi bong tróc loang lổ, hàng me tây già cỗi trầm ngâm từng cơn nắng mưa; bàn ghế cũ mục, in dấu không biết bao nhiêu thế hệ học sinh đã đi qua.

Ngồi cạnh tôi là Thy, một con bé không có gì nổi bật ngoài nước da đen. Mặt mũi nó lúc nào cũng như lấm lem lọ nghẹ. Nó ít bạn, đám bạn trong lớp không mấy niềm nở với nó. Nhưng dường như chẳng quan tâm điều đó, nó vô tư chia sẻ đồ ăn với tôi, cho tôi những viên bi nó có (bằng cách nào đó tôi không rõ, vì tôi chẳng thấy nó chơi bi bao giờ). Bù lại, nó hay leo đèo theo tôi xin những cái bìa vở in hình Thủy thủ Mặt Trăng - một nhân vật trong phim hoạt

hình mà lũ con gái thời đó mê tít: "Cuối năm, học xong, bạn cho tui xin cái bìa vở đó nha!".

Nhưng chưa kịp đến cuối năm thì tụi tôi đã "nghỉ chơi" với nhau. Hồi đó, Hoàn Châu Cách Cách là bộ phim được đám trẻ tụi tôi ưa thích nhất. Nhờ Thy cũng vậy. Nó mê tít các nhân vật trong phim đến nỗi tiền ăn sáng của mẹ cho, nó đem đi mua mấy bịch bỏng ngô, chỉ vì trong đó dán hình Tiểu Yến Tử, Hạ Tử Vi. Nó lấy một cuốn tập cũ, rạch bốn góc vuông tạo thành cái khung hình, rồi gắn từng tấm hình vào đó. Dần dà, nó có nguyên một cuốn album Hoàn Châu Cách Cách. Đến lớp, nó mang khoe với tôi và có vẻ tự hào về thành quả đó lắm.

Nhưng một lần, trong giờ học mỹ thuật, Thy vô tình làm đổ tập sách xuống gầm bàn. Cuốn album hình của nó cũng rớt theo. Nó hốt

hải nhờ tôi nhặt giùm. Thấy nó đang bận bịu tay giấy tay hồ, tôi miễn cưỡng thò tay xuống gầm bàn.

"Ái da"

Tôi la lên, vội vàng rút tay lại khi vừa chạm phải thứ gì đó. Nhìn ngón tay đầy máu, tôi hét toáng lên. Mặt tôi tái mét còn mặt nó thì xám xịt đi. Nó vội chui xuống gầm bàn nhặt cuốn album giấu vào trong cặp. Vừa lúc đó, cô giáo bước xuống, bắt nó trình ra quyển album thì thấy một con dao lam trong đó. Cô hỏi nó vì sao mang dao lam đến lớp. Con bé cúi đầu, im lặng. Cô thu quyển album và phạt nó đứng góc lớp trong ánh nhìn ái ngại pha lẫn giễu cợt của đám bạn. Tôi, lúc đó, đã không để ý ánh mắt hoe đỏ nhìn mình, nửa ăn năn, nửa hờn trách. Sau hôm đó, Thy không còn nói chuyện với tôi nữa, cũng không còn vồn vã với tôi như trước. Cứ thế đến cuối

Mùa hè đẹp nhất

Lã Hoài Mai

Ngày hè. Ảnh: Lê Hồng Linh

năm, cái bìa vở Thủy thủ Mặt Trăng vẫn còn nguyên.

Lên lớp 10, tôi gặp lại Thy. Lúc bước vào cổng trường, thấy bóng con gái quen quen bước dưới tán phượng đỏ của mùa hè trước còn sót lại, tôi đã ngỡ ngợ. Cảm lòng không đặng, tôi thử liêu gọi giật lại: "Thy!" Ai dè nhỏ ngoảnh lại thật. Nhỏ nheo mắt nhìn tôi hồi lâu. Tôi hỏi: "Quên tui rồi hả? Tui là Tuấn, ngồi chung bàn với bạn hồi lớp hai nè!" Nhỏ ngớ ra, dường như đang nhớ lại, rồi cười nhẹ: "Sao Tuấn đến trường sớm vậy?" Nhưng không để tôi kịp trả lời, nhỏ đã buông câu từ già: "Thôi, tui lên lớp nha!" cùng với nhịp chân thoăn thoắt biến mất sau hành lang.

Duyên số thế nào, tôi và Thy lại học chung lớp. Nhìn gần, nhỏ không khác xưa nhiều lắm, ngoại trừ việc nhỏ bớt đen hơn. Tôi nhớ nụ cười ban nãy của nhỏ dưới gốc phượng, bất giác cười mỉm một mình. Sao khi lớn lên, nhỏ lại dễ thương vậy ta?

Hồi đó, đám con trai tụi tôi học thì ít mà quậy thì nhiều. Trong lớp, có thằng Toàn chuyên cúp học đi đánh bi-a hoặc chui vô quán cafe Hạ Hồng rình coi mấy chị tiếp viên áo xanh áo đỏ, mặt hoa da phấn. "So với mấy đứa con gái quê mùa lớp mình thì mấy chị đó nhìn "ngon" hơn nhiều!" - nó nói.

Tôi chơi thân với Toàn, nhưng biết tính tôi không hay chơi bởi nên chẳng mấy khi nó rủ tôi đi cùng nó. Thỉnh thoảng tôi theo nó vô quán Hạ Hồng, mục đích là để "mục sở thị" mấy cô tiếp viên sành điệu mà nó nói. Vậy mà chưa kịp thấy mấy "chị đẹp" đâu thì tôi đã bắt gặp nhỏ Thy. Nhỏ cột tóc đuôi gà, tóc mai lơ thơ trong gió, bận một chiếc áo dây với một chiếc váy ngắn, mặt nhỏ đánh phấn và son môi hồng, trông khác xa ngày thường. Nhỏ bung khay ly mà khách uống xong, đi về phía quầy

pha chế. Tôi nhón cổ nhìn theo. Dường như cảm giác có ai đó nhìn mình, đột nhiên nhỏ quay phắt lại, vừa lúc ánh mắt nhỏ chạm ánh mắt tôi. Tôi thoáng thấy sự bối rối hiện lên trên mặt nhỏ. Nhỏ vội lẩn vào phía trong quầy.

Tối đó, tôi chờ chực trước quán như một gã si tình. Trong bài Phượng hồng, người ta trồng cây si trước cửa lớp, còn tôi thì trồng cây si ngay cạnh đồng rác bên quán cà phê. Đợi mãi cuối cùng cũng thấy nhỏ dắt cái xe đạp lọc cọc ra ngoài.

"Thy, sao lại ở đây? Biết đây là nơi như thế nào không mà vô đây? Lỡ thầy cô biết được thì sao?"

"Đó là chuyện riêng của tui." - Thy đáp, tỉnh rụi.

Nói rồi Thy nhấn mạnh bàn đạp, từng vòng xe lăn bánh hút sâu vào ngõ tối. Tôi đứng ngẩn ngơ như trời trồng giữa đường. "Ừ, đâu phải chuyện mình!"

Nhưng từ đó, tôi đi theo nhỏ qua con đường hun hút tối, thì thoảng lại thấy vòng xe nhỏ quay nhanh hơn khi qua dưới cội me già đen sẫm. "Chắc nhỏ sợ ma" - tôi nghĩ và cười thầm trong bụng.

"Sao đi theo tui hoài vậy?" - Nhỏ quát, khi thấy tôi cứ lảng vảng quanh nhỏ.

"Tui muốn bảo vệ Thy".

Tôi nói, đồng dạc. Nhỏ ngậy ra một lúc, rồi chần chừ nhấn bàn đạp đi về. Nhỏ không nói thêm một lời nào với tôi, chỉ có bàn chân cứ đạp càng lúc càng nhanh. Thấy vậy tôi cũng tăng tốc. Hai cái bóng cứ thế lúc rượt đuổi nhau, lúc lững thững bên nhau vào ngõ tối, dưới ánh trăng mùa hạ đang sang.

Thằng Toàn phát hiện tôi và nhỏ Thy có điều ám muội. Thế là từ đó, việc Thy làm ở quán cà phê Hạ Hồng và tin đồn tôi và Thy quen nhau lan truyền cả khối 10. Chuyện đến tai cô chủ nhiệm, cô gọi riêng tôi lên văn phòng "uống nước trà". Tôi nhận nguyên một

tràng giáo huấn của cô rằng phải tập trung học, phải tránh xa đàn đúm bạn bè và ngụ ý nhắc tôi tránh xa Thy. Cuối cùng cô cũng "tha" cho tôi. Nhưng khi bước ra khỏi cửa phòng giáo viên, tôi thoáng nghe giọng một ai đó: "Thứ con gái mới lớn mà chui vô chỗ đó, học đòi hư hỏng". Tự nhiên tôi thấy bực bội quá, đá cánh cửa một cái rồi bỏ đi.

"Nghỉ làm đi Thy, tụi mình đang tuổi học, tội gì?"

"Nhà tui nghèo".

"Nhưng thiếu gì chỗ làm, sao làm chỗ đó?"

"Chỗ đó nhiều tiền chứ sao? Với lại tui chỉ làm buổi tối và cuối tuần, ngày thường tui vẫn tới lớp mà."

"Nhưng chỗ đó..."

"Không hay chứ gì? Ai nói kệ ai. Tui bỏ sức kiếm tiền. Chuyện của tui, Tuấn có quyền gì nói?"

Nhỏ vùng vằng bỏ đi, không thèm nói chuyện với tôi nữa.

Tôi vẫn lẻo đẻo theo nhỏ qua con hẻm tối. Nhỏ đi trước, tôi đi sau. Nhưng nhỏ làm như không thấy tôi. Còn tôi thì như đang băng qua mùa đông dài đặc của đời mình. Tôi bực bội với mọi thứ, bực bội thằng Toàn, bực bội cô chủ nhiệm, bực bội Thy chưa bao giờ nói rõ điều gì với tôi.

Những ngày cuối năm, tôi không thấy Thy đến lớp nữa. Buổi tối, tôi đến quán Hạ Hồng, cũng không thấy Thy ở đó. Tôi ghé qua nhà Thy, chỉ còn cánh cửa khóa im lìm.

"Nhỏ nghỉ học rồi. Nó nói vô thành phố làm" - Toàn nói, sau khi thu thập được tin tức từ mấy chị tiếp viên trong quán.

Tôi lạng đi. Cái khoảnh khắc Thy quay lại nhìn tôi cười nhẹ bỗng thoáng qua rồi mất hút vào ngõ tối thăm thẳm. Lòng tôi thất lại khi nghĩ đến mùa hè sau và sau nữa, tôi sẽ không còn được thấy bóng Thy đi dưới màu phượng đỏ như năm nào ■